

Oikeusministeriön säädöshankkeet
1.9.2009

TOIMINTA JA HALLINTO 2009:17

Oikeusministeriön säädöshankkeet
1.9.2009

OIKEUSMINISTERIÖ

ISSN 1458-6436

ISBN 978-952-466-894-1 (nid.)

ISBN 978-952-466-895-8 (PDF)

Oikeusministeriö

Helsinki 2009

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
1.9.2009

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Tilanneraportti	
Oikeusministeriö Lainvalmisteluosasto		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.9.2009			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Katsaus vireillä olevista oikeusministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Perustuu tilanteeseen 1.9.2009.			
Avainsanat: (asiasanat) säädosvalmistelu, hankkeet			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 7/014/2009			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2009:17		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-894-1 (nid.) 978-952-466-895-8 (PDF)
Kokonaissivumäärä 184	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
1.9.2009

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Justitieministeriet Lagberedningsavdelningen		Typ av publikation Lägesrapport	
		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes	
Publikation (även den finska titeln) Justitieministeriets lagberedningsprojekt den 1 september 2009 Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.9.2009			
Publikationens delar			
Referat En översikt över lagberedningsprojekt som är under arbete vid justitieministeriet samt information om deras mål, bakgrund, centrala innehåll och uppskattade verkningar samt projektplan med tidsplan för genomförande. Översikten är baserad på läget den 1 september 2009.			
Nyckelord Lagstiftning, lagberedning, författning			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) JM 7/014/2009			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Verksamhet och förvaltning 2009:17		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-894-1 (nid.) 978-952-466-895-8 (PDF)
Sidoantal 184	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

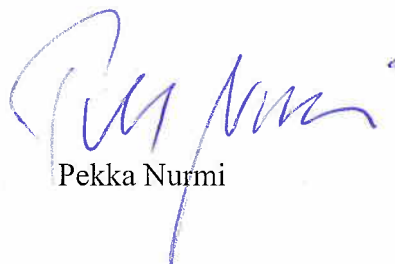
JOHDANTO

Oikeusministeriön toiminnan tavoitteista merkittävä osa toteutetaan lainsäädäntöhankkeilla. Näiden valmistelu tapahtuu pääosin ministeriön lainvalmisteluosastolla. Osasto julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen vireillä olevista ministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioituista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Säädöshankeluettelon tarkoituksena on antaa informaatiota vireillä olevasta lainvalmistelusta niin ministeriön omalle henkilöstölle ja muille ministeriöille kuin ulkopuolisille sidosryhmille ja kiinnostuneille.

Tämä hankekatsaus perustuu tilanteeseen 1.9.2009. Katsaukseen on sisällytetty ne hankkeet, joissa oikeusministeriö on valtioneuvoston vastuualuejaon perusteella valmisteleva ja esittelevä ministeriö. Hankkeet on jaksotettu oikeusaloitteisesti. EU:n piirissä vireillä olevat ja muut kansainväliset hankkeet on sisällytetty luetteloon siltä osin kuin niiden valmistelu on Suomen lainsäädännön kannalta riittävän konkreettisesti vaiheessa tai niitä koskevat toimenpiteet ovat muutoin ministeriössä vireillä. Hankkeet on yleensä poistettu katsauksesta siinä vaiheessa, kun niiden voimaantuloajankohta on päätetty edellyttäen, että välittömiä täytäntöönpanotoimia ei ole vireillä.

Lainvalmisteluhankkeet löytyvät myös oikeusministeriön internet-kotisivulta <http://www.om.fi>. Lähempiä tietoja hankkeista saa hankekuvausten yhteydessä mainituilta oikeusministeriön valmistelijoilta (ks. puhelinnumero ja sähköpostiosoite etunimi.sukunimi@om.fi).

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

SISÄLLYS

1. VALTIOSÄÄNTÖ	15
1.1 perustuslain tarkistaminen	15
1.2 Valtioneuvoston oikeuskanslerista ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annettujen lakien muuttaminen	17
1.3 Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen	19
1.4 Direktiivi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta	21
1.5 Vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistaminen	22
1.6 Eduskuntavaalijärjestelmän uudistaminen	25
1.7 Vaalilain tarkistaminen	26
1.8 Valmiuslainsäädännön uudistaminen	27
2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ	29
2.1 Hallintolain täytäntöönpano	29
2.2 Julkisoikeudellisia saamisia koskevan yleisen hallinto-oikeudellisen lainsäädännön kehittäminen	30
2.3 Uhkasakkolainsäädännön tarkistaminen	31
2.4 Hallintolainkäytön kehittäminen (hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät)	32
2.5 Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin	36
2.6 Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittäminen oikeusturvakeinona	37
2.7 Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittäminen	38
2.8 Onnettomuustutkintaa koskevan lainsäädännön kehittäminen	41
3. INFORMAATIO-OIKEUS	43
3.1 Henkilötietolainsäädännön seuranta ja arviointi	43
3.2 Turvallisuusselvityksiä koskevan lain uudistaminen	44
3.3 Tietoturvallisuusasetus	45
3.4 EU:n ja australian välisen PNR-sopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen	46
4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET	48
4.1 Maahan ja perinteisiin elinkeinoihin liittyvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestäminen saamelaisten kotiseutualueella	48
4.2 Arvio pohjoismaisen saamelaissopimusluonnoksen suhteesta kansalliseen lainsäädäntöön ja suomen kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin	50
5. AHVENANMAA	52
5.1 Ahvenanmaan itsehallintolain 59 c §:n muuttaminen	52
5.2 Ahvenanmaan itsehallintolain 30 ja 39 §:n muuttaminen	53
6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS	55
6.1 Perintökaaren uudistamistarpeiden selvittäminen	55
6.2 Avoliiton purkautumiseen liittyvät varallisuus oikeudelliset ongelmat	56
6.3 Suomen kansainvälisen perhelainsäädännön uudistaminen	57

6.4	Kansainväliset isyyskysymykset	58
6.5	Lapseksiottamista koskevan lainsäädännön uudistaminen	59
6.6	Holhous- ja edunvalvonta-asioiden selvitys	60
6.7	EU-asetus sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta avioeroasioissa (Rooma III).....	61
6.8	EU-säädös perintö- ja testamenttioikeudesta.....	62
6.9	EU-säädös avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista mukaan lukien toimivalta ja vastavuoroinen tunnustaminen	63
6.10	Elatusapujen perintää koskeva yleissopimus ja lainvalintaa koskeva pöytäkirja	64
6.11	Lasten suojelua koskevan vuoden 1996 Haagin yleissopimuksen voimaansaattaminen.....	64
6.12	Aikuisten suojelua koskeva sopimus	65
6.13	Lasten oikeuksien käyttöä koskeva eurooppalainen yleissopimus.....	66
7.	VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA.....	68
7.1	Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu	68
7.2	Maanvuokralainsäädännön tarkistaminen.....	68
7.3	Yleissopimus välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevista yhdenmukaisista aineellisoikeudellisista säännöistä	69
7.4	Välittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus	71
7.5	EU:n selvitysdirektiivin ja rahoitusvakuusdirektiivin muutosten täytäntöönpano.....	72
7.6	Maksupalvelut.....	73
7.7	Maksuviihästysdirektiivin uudistaminen	74
7.8	Vakuutuslainsäädännön tarkistaminen.....	75
7.9	Kulutusluottoja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus.....	76
7.10	EU:n asuntoluottoja koskeva sääntely.....	77
7.11	EU:n direktiivi kuluttajien oikeuksista.....	78
7.12	Aikaosuusdirektiivin uudistaminen.....	80
7.13	Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen.....	81
7.14	YK:n kauppakonventioon tehdyn varauman peruuttaminen	82
7.15	Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan rooman yleissopimuksen tarkistaminen ja muuntaminen EU-asetukseksi (Rooma I).....	83
7.16	Euroopan sopimusoikeuden yhteinen viitekehys	84
7.17	Rautatiekuljetuslain muuttaminen.....	85
7.18	Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista	86
7.19	Lentoyhtiöiden vahingonkorvausvastuuta koskevan yleissopimuksen uudistaminen	87
8.	YHTIÖOIKEUS.....	88
8.1	Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.....	88
8.2	Osakeyhtiölain varojenjakosäännösten tarkistaminen	89
8.3	Yhdistyslain tarkistaminen	91
8.4	Säätiölain tarkistaminen.....	92

8.5 Eurooppalainen yksityinen yhtiö.....	93
8.6 Eurooppalainen säätöasetus	94
8.7 Komission tarkistettu suositus noteerattujen yhtiöiden johdon ja valvontaelinten palkkoja ja palkkioita koskevasta järjestelmästä.....	95
9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS	97
9.1 Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen.....	97
9.2 Sähköinen kiinteistön kauppa ja panttaus	98
9.3 Vesilainsäädännön uudistaminen.....	99
10. RIKOSOIKEUS	101
10.1 Rikoslain kokonaisuudistuksen loppuunsaattaminen	101
10.2 Rassistiset rikokset -työryhmä.....	102
10.3 Kidutusrikos.....	103
10.4 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta	104
10.5 Ehdotus EU:n direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojasta.....	105
10.6 Ihmiskaupan vastainen Euroopan neuvoston yleissopimus.....	106
10.7 Lasten suojelemista seksuaalista riistoa ja hyväksikäyttöä vastaan koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattaminen ja siihen liittyvien lainsäädäntömuutosten tekeminen.....	107
10.8 Sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellinen suoja	108
10.9 Yhteisöpetossopimuksen toinen pöytäkirja	109
10.10 Tulliselvitysrikosta koskeva lainsäädäntötyö.....	110
10.11 Rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskeva euroopan neuvoston yleissopimus.....	111
10.12 Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattamisesta	112
10.13 EU:n direktiivi ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin	113
10.14 EU:n alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikomisesta määrättävistä seuraamuksista annetun direktiivin muutosehdotus..	115
10.15 Ehdotus teollis- ja tekijänoikeuksien rikosoikeudellista suojaa koskevaksi EU:n direktiiviksi.....	116
10.16 Alkoholirikoksia koskevien säännöksiä uudistaminen.....	117
10.17 Eläinsuojelua koskevien rangaistussäännösten, eläintenpitokiellon sekä eläinten takavarikon ja huostaanoton tehostaminen	118
10.18 Kotirauhan rikkomista koskevan pykälän muuttaminen.....	120
10.19 Parisuhde- ja työpaikkaväkivalta ja pahoinpitelysäännökset.....	121
10.20 Lahjusrikossäännösten muuttaminen	122
10.20 Rahanpesua koskevien kriminalisointien muutostarpeet	123
11. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ	125
11.1 Valvontarangaistus.....	125
11.2 Vanginkuljetusta koskeva lainsäädäntö	127
11.3 Vankeuslain jatutkintavankeuslain sekä rikoslain 2 C luvun säännösten täydentäminen.....	129
11.4 Nuorten seuraamusjärjestelmän kehittäminen	130

11.5	Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevan lainsäädännön kehittäminen.....	131
11.6	Yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttaminen.....	132
11.7	Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttaminen.....	133
11.8	Rikosseuraamusalan hallinnon uudistaminen	134
11.9	Kuntien osallistuminen automaattiseen liikennevalvontaan.....	135
11.10	Pysäköinninvalvontaa koskeva lainsäädäntö	136
12.	OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS.....	138
12.1	IPR-asioiden keskittäminen markkinaoikeuteen	138
12.2	Muutoksenhakulupa hovioikeudessa.....	139
12.3	Rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn kehittäminen	140
12.4	Esitutkinta-, poliisi- ja pakkokeinolain uudistaminen	142
12.5	Tehokkaiden oikeussuojakeinojen selvittäminen oikeudenkäynnin viipymistä vastaan.....	143
12.6	Riita-asioiden oikeuspaikka	144
12.7	Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja -avustajia koskevan sääntelyn tarkistaminen....	145
12.8	Tiedoksiannon tehostaminen oikeudenkäynnissä.....	146
12.9	Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen.....	147
12.10	Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen.....	149
12.11	Vakuutus oikeuden toiminnan kehittäminen	151
12.12	Ulosoton hallintoviraston eli valtakunnanvoudinviraston perustaminen	152
12.13	Käräjäoikeusverkoston kehittäminen	154
12.14	Tuomioistuinharjoittelun kehittäminen.....	155
12.15	Luottotietolainsäädännön tarkistaminen.....	156
12.16	Vapaudenmenetyksen korvaamista koskevien säännösten tarkistaminen.....	157
12.17	Tuomarit kansainvälisissä ja EU:n tuomioistuimissa – kansallisen valinta- ja nimeämismenettelyn kehittäminen.....	158
13.	KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS	160
13.1	Uusi Luganon yleissopimus	160
13.2	Sovittelu siviiliasioissa, direktiivin täytäntöönpano	161
13.3	Euroopan unionin ja Islannin tasavallan sekä Norjan kuningaskunnan välinen sopimus tiettyjen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehdyn yleissopimuksen ja siihen vuonna 2001 liitetyn pöytäkirjan soveltamisesta	162
13.4	Ehdotus EU:n puitepäätökseksi oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä.....	163
13.5	Ehdotus EU:n puitepäätökseksi ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta....	164
13.6	Hallituksen esityksen laatiminen tuomioiden huomioon ottamista koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanon edellyttämistä lainsäädäntömuutoksista.....	165
13.7	Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toinen lisäpöytäkirja.....	166
13.8	Pohjoismaiden välinen sopimus rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta (pohjoismaainen pidätysmääräys).....	166

13.9	Sopimukset EU:n ja USA:n välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa.....	167
13.10	Suomen ja Hongkongin välillä toukokuun 5 päivänä 2005 allekirjoitettu rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva sopimus sekä lokakuun 4 päivänä 2007 allekirjoitettu kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus.....	169
13.11	Rikosrekisteritietojen sähköinen säilytys- ja vaihtojärjestelmä EU:ssa	170
13.12	Rikosperusteisten, tahdosta riippumattomien hoitoseuraamusten kansainvälistä täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö.....	171
13.13	Eurooppalainen valvontamääräys jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä	172
13.14	Vankeusrangaistuksia ja vapaudenmenetyksen käsittäviä toimenpiteitä sekä ehdollisia rangaistuksia ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskevien puitepäätösten täytäntöönpano	173
13.15	Ehdotus neuvoston puitepäätökseksi terrorismin torjumisesta tehdyn puitepäätöksen muuttamisesta.....	174
13.16	Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen voimaansaattaminen	175
13.17	Eurojustin vahvistamista koskevan neuvoston päätöksen voimaansaattaminen.....	176
13.18	Eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpano.....	177
13.19	Ehdotus EU:n puitepäätökseksi rikosoikeudenkäyntejä koskevien toimivaltariittojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta.....	178
13.20	Haagin yleissopimus oikeuspaikkasopimuksista.....	179

1. VALTIOSÄÄNTÖ

1.1 PERUSTUSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on valmistella tarpeelliset muutokset Suomen perustuslakiin Perustuslaki 2008 -työryhmän muistion pohjalta. Tarkoituksena on, että perustuslain muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Perustuslakiuudistus 2000. Eripainos. LAVOn julkaisu 3/2000

Uuden perustuslain seurantaraportti I, 28.2.2001. Oikeusministeriö

Selvitys perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Perustuslain seurantatyöryhmän mietintö. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:7

Perustuslakiuudistukseen liittyviä selvityksiä. Perustuslain seurantatyöryhmän mietinnön liite. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:8

Pääministerin ilmoitus 4/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 102/2003 vp, EV 111/2005 vp, EK 11/2007 vp ja SäädK 802/2007)

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 71/2006 vp, EV 202/2006 vp, EK 9/2007 vp ja SäädK 596-612/2007)

Valtiollisen kansanäänestyksen kehittämistarpeet Suomessa – Arvioita ja kehittämislinjauja (Oikeusministeriön julkaisu 2004:12)

Turvallisuuspoliisin parlamentaarinen valvonta. Oikeusvertaileva taustaselvitys (Oikeusministeriön julkaisu 2007:16)

Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:8.

Presidentti-instituutio meidän aikamme Euroopassa, professori Jyrängin selvitys

Suoran demokratian käytäntöjen vertailu ja arviointi – näkökulmia suoran demokratian kehittämiseksi Suomessa, Maija Setälä

3. Keskeinen sisältö

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan seuraavasti: "Arvioidaan vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain toimivuutta. Perustuslain mahdollista muuttamista varten asetetaan parlamentaarinen ohjausryhmä".

Oikeusministeriö asetti 31.1.2008 työryhmän (Perustuslaki 2008 -työryhmä), jonka tehtävänä oli valmistella ja kartoittaa ennakolta perustuslain toimivuuteen ja mahdollisiin muutostarpeisiin liittyviä kysymyksiä myöhemmin asetettavaa parlamentaarista valmisteluelintä varten sekä arvioida hankkeen edellyttämien selvitysten tarve ja ohjata selvitysten laatimista. Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio valmistui 3.10.2008.

Valtioneuvosto asetti 30.10.2008 parlamentaarisen komitean, jonka tehtävänä on valmistella tarpeelliset muutokset Suomen perustuslakiin Perustuslaki 2008 -työryhmän muistion pohjalta. Komitean tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Komitean tulee kuulla eduskunnan, tasavallan presidentin kanslian, valtioneuvoston kanslian, ulkoasiainministeriön ja ylimpien tuomioistuinten edustajia. Komitean tulee työnsä aikana järjestää myös laaja asiantuntijaseminaari.

4. Organisointi

Perustuslain tarkistamiskomitean kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Taxell, Christoffer, ministeri, kansleri

Jäsenet:

Suominen, Ilkka, ministeri, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Tiilikainen, Teija, valtiosihteeri, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Manninen, Hannes, kansanedustaja, Keskustan eduskuntaryhmä

Jääteenmäki, Anneli, europarlamentaarikko, Keskustan eduskuntaryhmä

Koskinen, Johannes, kansanedustaja, varapuhemies, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Paasio, Heli, kansanedustaja, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Lapintie, Annika, kansanedustaja, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Haavisto, Pekka, kansanedustaja, Vihreä eduskuntaryhmä

Nylander, Mikaela, kansanedustaja, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Kankaanniemi, Toimi, kansanedustaja, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Vistbacka, Raimo, kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Varajäsenet:

Ukkola, Tuulikki, kansanedustaja, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Tölli, Tapani, kansanedustaja, Keskustan eduskuntaryhmä

Ojala-Niemelä, Johanna, kansanedustaja, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Puhjo, Veijo, kansanedustaja, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Hautala, Heidi, kansanedustaja, Vihreä eduskuntaryhmä

Nauc ler, Elisabeth, kansanedustaja, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Räsänen, Päivi, kansanedustaja, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Ruohonen-Lerner, Pirkko, kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Pysyvät asiantuntijat:

Hid n, Mikael, emeritusprofessori

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Nurminen, Pekka, Euroopan parlamentin Suomen tiedotustoimiston päällikkö

Ojanen, Hanna, ohjelmajohtaja, Ulkopoliittinen instituutti

Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto

Sakslin, Maija, vastaava tutkija, Kansaneläkelaitos

Setälä, Maija, akatemiatutkija

Sev n, Leif, presidentti

Tuori, Kaarlo, professori, Helsingin yliopisto

Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

Sihteerit:

Pääsihteeri

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67697

Muut sihteerit:

Kaukoranta, Päivi, yksikön päällikkö, lainsäädäntöneuvos, ulkoasiainministeriö

Salminen, Janne, assistentti, Turun yliopisto

5. Taustatietoja

Uusi Suomen perustuslaki tuli voimaan 1.3.2000. Oikeusministeriössä laadittiin keväällä 2001 ensimmäinen seurantaraportti perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Marraskuussa 2002 valmistui perustuslain seurantatyöryhmän mietintö perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta, jonka jälkeen hallitus antoi asiasta eduskunnalle selvityksen pääministerin ilmoituksen (PI 4/2002 vp) muodossa.

Perustuslain tarkistamista koskevat, lepäämässä olleet lakiehdotukset on hyväksytty vaalien jälkeisillä valtiopäivillä ja vahvistettu. Perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta annettu laki tuli voimaan 1.6.2007, ja perustuslain 9 ja 38 §:n muuttamisesta annettu laki 1.10.2007.

6. Aikataulu

Komitean toimikausi on 31.10.2008–30.9.2009. Mahdollinen hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

-

8. Muut tiedot

OM 9/021/2008

OM042:00/2008

1.2 VALTIONEUVOSTON OIKEUSKANSLERISTA JA EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHESTÄ ANNETTUIJEN LAKIEN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on selvittää mahdollisuuksia perustaa YK:n hyväksymät ns. Pariisin periaatteet huomioon ottaen eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen perus- ja ihmisoikeuksien yleiseen edistämiseen Suomessa keskittyvä ihmisoikeusinstituutio neuvottelukuntineen.

Lisäksi tavoitteena on selvittää, voidaanko laajentaa ylimpien laillisuusvalvojen harkintavaltaa kanteluiden tutkimisessa sekä lyhentää kanteluiden vanhentumisaikaa siten, että sääntelyssä tulisi nykyistä paremmin huomioiduksi lainvalvojen mahdollisuus valvoa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tehokkaasti ja joustavasti.

Oikeusministeriö asetti 26.6.2009 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia selvitystyönsä perusteella mahdollisesti tarvittavan lainsäädännön (laki eduskunnan oikeusasiamiehestä 14.3.2002/197 ja laki valtioneuvoston oikeuskanslerista 25.2.2000/193) muutosehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muutoksia valtioneuvoston oikeuskanslerista ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annettuihin lakeihin valmisteleavan työryhmän asettamispäätös 26.6.2009 (OM 6/41/2009).

3. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Jäsenet:

Pölönen, Pasi, oikeusasiamiehensihteeri, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Martikainen, Petri, esittelijäneuvos, osastopäällikkö, Valtioneuvoston oikeuskanslerinvirasto

Jokinen, Janne, ulkoasiainsihteeri, ulkoasiainministeriö

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Suurpää, Johanna, vähemmistövaltuutettu, Vähemmistövaltuutetun toimisto

Kouros, Kristiina, pääsihteeri, Ihmisoikeusliitto ry.

Pysyvät asiantuntijat:

Hidén, Mikael, emeritusprofessori

Pirjatanniemi, Elina, professori, Åbo akademi

Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

Sihteeri:

Groop-Bondestam, Janina, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. (09) 160 67686

4. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyy 30.6.2010. Mahdollinen hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

5. Taustatietoja

Kansallisen ihmisoikeusinstituution perustaminen Suomeen

Kansallisilla ihmisoikeusinstituutioilla tarkoitetaan yleensä *YK:n hyväksymien ns. Pariisin periaatteiden* mukaisia hallitusten perustamia pysyviä toimielimiä, joiden erityisenä tehtävänä on ihmisoikeuksien edistäminen ja valvonta kansallisella tasolla. Periaatteet laadittiin vuonna 1991 YK:n järjestämässä ensimmäisessä kansainvälisessä kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden tapaamisessa Pariisissa. YK:n ihmisoikeuskomitea hyväksyi periaatteet vuonna 1992 ja YK:n yleiskokous ja Wienin ihmisoikeuskonferenssi vuonna 1993. YK:n lisäksi mm. *Euroopan neuvoston* ministerikomitea on vuonna 1997 suositellut, että jäsenvaltiot ottaisivat Pariisin periaatteet huomioon kansallisia ihmisoikeusinstituutiota perustaessaan. Viittauksia Pariisin periaatteisiin on myös eräissä kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa, jotka Suomi on ratifioinut, sekä Euroopan unionin oikeudessa.

Oikeusasiamiehen vuoden 2007 kertomuksesta antamassaan mietinnössä perustuslakivaliokunta (PeVM 4/2009 vp.) uudisti aiemmat kannanottonsa kansallisen ihmisoikeusinstituution perustamisesta Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen. Valiokunta totesi asian olevan vireillä valtioneuvoston piirissä ja oikeusasiamiehen kanslian vuosien 2009-2012 toiminta- ja taloussuunnitelmassa jo otetun huomioon se mahdolli-

suus, että ihmisoikeusinstituutio sijoitettaisiin oikeusasiamiehen yhteyteen. Valiokunta piti tärkeänä, että hanketta edelleen viedään ripeästi eteenpäin.

Laillisuusvalvojille tehdyn kantelun tutkimista koskevan sääntelyn uudistamistarpeet

Kuluneen kymmenen vuoden aikana oikeuskirjallisuudessa ja ylimpien laillisuusvalvojen kannanotoissa on tuotu toistuvasti esiin näkökohtia sen puolesta, että nykyistä hyvin kanteluvetoista toimintaa pitäisi olla mahdollista suunnata entistä kohdennetummin ja tarkoituksenmukaisemmin omiin aloitteisiin, tarkastuksiin ja muihin yleistä merkittävyyttä omaaviin asioihin. Sekä oikeusasiamiehen kansliassa että oikeuskanslerinvirastossa on pyritty sisäisillä hallinnollisilla järjestelyillä keventämään kantelujen käsittelyyn kuuluvaa menettelyä. Tästä huolimatta ja kantelumäärien lisääntyessä laillisuusvalvontatyön painopiste on säilynyt kantelujen käsittelemisessä eikä lisäresursseja toivottavissa olevin määrin ole vapautunut muuta perus- ja ihmisoikeusvalvontaa varten.

6. Muut tiedot

OM 6/41/2009

OM030:00/2009

1.3 YHDENVERTAISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa yhdenvertaisuuslainsäädäntöä tavalla, joka täyttäisi nykyistä paremmin perustuslain 6 §:n sisältämän yhdenmukaisen ja laaja-alaisen syrjintäkiellon asettamat vaatimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yhdenvertaisuustoimikunnan asettamispäätös OM 12/42/2006

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot.

Yhdenvertaisuustoimikunnan välimietintö. Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2008:1 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot. Lausuntotiivistelmä

yhdenvertaisuustoimikunnan välimietinnöstä. Oikeusministeriö. Lausuntoja ja selvityksiä 2008:13.

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksella pyritään vahvistamaan yhdenvertaisuuden suojaa siten, että lainsäädäntö kattaisi entistä selkeämmin kaikki syrjintäperusteet, soveltuisi yhdenmukaisemmin kaikkiin elämänalueisiin ja asettaisi eri syrjintätilanteet mahdollisimman samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin. Uudistuksen yhteydessä tarkistetaan tarvittavissa määrin myös syrjintäasioita nykyisin hoitavien viranomaisten asemaa, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Tämä tehdään ottaen huomioon Suomen nykyinen perus- ja ihmisoikeusvalvonta kokonaisuutena sekä tällaiselle valvonnalle asetetut kansainväliset vaatimukset.

Uudistuksen yhteydessä tulee ottaa huomioon voimassa olevaan yhdenvertaisuuslainsäädäntöön liittyvät erityispiirteet. Lähtökohtana on, ettei nykyisen lainsäädännön mukaista suojan tasoa heikennetä eikä nykyisiin lakeihin kirjattuja seuranta-, valvonta- ja edistämismittareita ja niihin liittyviä toimivaltuuksia kavenneta, vaan niitä pyritään edelleen vahvistamaan.

Toimikunnan ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Hanketta valmistellaan oikeusministeriön 25.1.2007 asettamassa yhdenvertaisuustoimikunnassa,

jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Jäsenet:

From-Emmesberger, Sofie, yksikön päällikkö, ulkoasiainministeriö

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Keskinen, Sinikka, erityisasiantuntija, sisäasiainministeriö

Heinilä-Hannikainen, Tarja, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Jouttimäki, Riitta-Maija, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Kröger, Tarja, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Mäkinen, Pirkko, tasa-arvovaltuutettu

Suurpää, Johanna, vähemmistövaltuutettu

Ilveskivi, Paula, lakimies, Akava

Lahermaa, Anja, lakimies, STTK

Lehto, Anu-Tuija, lakimies, SAK

Leppänen, Katja, asiantuntija, EK

Niittylä, Lauri, lakimies, kunnallinen työmarkkinalaitos

Tähtinen, Outi, lainopillinen asiamies, Suomen yrittäjät

Bruun, Niklas, professori, Helsingin yliopisto

Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto

Könkkölä, Kalle, toiminnanjohtaja, Vammaisfoorumi ry:n edustajana

Murto, Liisa, oikeuksienvalvontalakimies, kansalaisjärjestöjaoston edustajana

Pysyvä asiantuntija:

Piehl, Aino, erikoistutkija, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Sihteerit:

Makkonen, Timo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö (pääsihteeri), p. (09) 160 67687

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (sihteeri), p. (09) 160 67761

Oikeusministeriö on 27.5.2008 asettanut työelämäjaoston ja kansalaisjärjestöjaoston avustamaan toimikuntaa.

5. Taustatietoja

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (EV 95/2003 vp) eduskunta edellytti, että

hallitus valmistelee esityksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.

6. Aikataulu

Toimikunnan työn tulee valmistua 31.10.2009 mennessä. Tarkoitus on antaa hallituksen esitys asiasta vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Uudistus vahvistaisi yhdenvertaisuuden suojaa ja selkeyttäisi nykyistä yhdenvertaisuuslainsäädäntöä.

8. Muut tiedot

OM 12/42/2006

OM004:00/2007

1.4 DIREKTIIVI YHDENVERTAISEN KOHTELUN PERIAATTEEN TÄYTÖNTÖÖNPANOSTA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö osallistuu neuvoston työryhmässä käytäviin neuvotteluihin neuvoston direktiivistä uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2008) 426 lopullinen, ehdotus neuvoston direktiiviksi

SEK(2008) 2180, komission yksiköiden valmisteluasiakirja, vaikutusten arviointi

P6 TA(2009) 0211, Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma

U 44/2008 vp

TyVL 22/2008 vp

PeVL 34/2008 vp

SuVP 41/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin tarkoituksena on torjua syrjintää, joka perustuu uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Direktiiviä sovellettaisiin julkisella ja yksityisellä sektorilla, kun on kyse sosiaalisesta suojelusta, sosiaaliturva ja terveydenhuolto mukaan lukien, sosiaalietuuksista, koulutuksesta ja yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palveluiden saatavuudesta ja tarjonnasta, asuminen mukaan lukien.

4. Organisointi

Valmistelija:

Makkonen, Timo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67687

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tavoitteena on täydentää yhteisöjen nykyistä, syrjinnänvastaista sääntelyä ja luoda tätä kautta aikaisempaa yhdenmukaisempi vähimmäistaso suojalle sellaista syrjintää vastaan, jota tapahtuu EY:n perustamissopimuksen 13 artiklassa tarkoitetuilla kielletyillä syrjintäperusteilla. Mainitun artiklan nojalla on aikaisemmin annettu kolme syrjinnänvastaista säädöstä (neuvoston direktiivit 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY).

Ehdotus on osa komission Uudistettua sosiaalista toimintaohjelmaa: mahdollisuudet, saatavuus ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa KOM(2008) 412, jonka yhtenä tavoitteena on syrjinnän torjuminen. Ehdotus liittyy myös komission tiedonantoon Syrjimättömyys ja yhtäläiset mahdollisuudet: uusi sitoutuminen KOM(2008) 420. Ehdotus yhdenvertaisuusdirektiiviksi on osa mainitussa asiakirjassa esiteltyä kokonaisvaltaista strategiaa yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi Ranskan puheenjohtajakaudella heinäkuussa 2008. Asiasta käytiin periaatekeskustelu työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa lokakuussa. Neuvotteluja jatketaan Ruotsin puheenjohtajakaudella.

7. Vaikutukset

Direktiivi yhdenmukaistaisi yhteisöjen nykyistä syrjinnänvastaista sääntelyä siten, että etnisen alkuperän ja sukupuolen lisäksi syrjintä olisi kiellettyä uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja seksuaalisen suuntautumisen perusteella paitsi työelämässä myös työelämän ulkopuolella. Direktiivillä on heijastusvaikutuksia Suomessa käynnissä olevaan hankkeeseen yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamiseksi.

8. Muut tiedot

OM 7/469/2008

EU/2008/1180

1.5 VAALI- JA PUOLUERAHOITUSLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida puolueiden ja vaaliehdokkaiden saaman rahoituksen ja sen valvonnan nykytilaa sekä laatia tarvittavat ehdotukset, jotka lisäävät rahoituksen läpinäkyvyyttä ja joissa huomioidaan Euroopan neuvoston antamat suositukset ja näkemykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan asettamispäätös OM 4/021/2008

Ehdotus laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta. Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan välimietintö (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2009:1)

Suomen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskeva arviointiraportti (Teema II) hyväksytty GRECO:n 35. täysistunnossa Strasbourgissa 3.-7.12.2007

GRECO:n antamien suositusten täytäntöönpanotilanne, oikeusministeriön raportti
24.6.2009

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tavoitteet perustuvat pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan, jonka mukaan hallitus arvioi vaali- ja puoluerahoituksen laki- ja menettelymuutostarpeet Euroopan neuvoston alaisen GRECO:n (Group of States Against Corruption) antamien suositusten jälkeen. GRECO hyväksyi Suomea koskevan raportin täysistunnessaan 7.12.2007 ja antoi Suomelle 10 puoluerahoitusta koskevaa suositusta.

Toimikunnan tulee toimeksiannon mukaisesti erityisesti:

- 1) selvittää, miten puolueiden ja vaaliehdokkaiden saaman rahoituksen valvonta on järjestetty muissa valtioissa ja laatia ehdotus valvonnan järjestämiseksi Suomessa;
- 2) selvittää, miten rahoituksen läpinäkyvyyttä voidaan edistää valvonnan teknisen suorittamisen tehostamisella ja syventämisellä ja mitä toimenpiteitä ja millaista ilmoituksia ja tilityksiä puolueilta ja ehdokkailta tulisi tätä silmällä pitäen vaatia. Toimikunnan on myös arvioitava valvontatyössä tarvittavien resurssien määrä ja tehtävä niistä ehdotus;
- 3) arvioida, millaisia sanktioita olisi tarkoituksenmukaista asettaa rahoitusta koskevien säännösten rikkomisesta;
- 4) arvioida, miten voidaan toteuttaa GRECO:n rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi antamat suositukset koskien ei-rahallisten tukien ilmoittamista, nimettömiä lahjoituksia, yhdeltä lahjoittajalta saatuja useita lahjoituksia, puolueille annettavien yksittäisten lahjoitusten julkistamista ja puolueita lähellä olevien yhteisöjen, kuten säätiöiden ja yhdistysten puolueille antaman tuen läpinäkyvyyden lisäämistä;
- 5) arvioida, onko puolueiden ja ehdokkaiden syytä antaa tietoja saamastaan rahoituksesta nykyistä useammin (esimerkiksi ennen vaaleja tai vaalien aikana), onko lahjoituksen ja sen antajan nimen julkistamisen nykyinen euromääräinen alaraja tarkoituksenmukainen ja ovatko yksittäisten ehdokkaiden vaalikampanjoihin kohdistetut tilintarkastukset tarkoituksenmukaisia;
- 6) selvittää, miten tulisi arvioida vaaliehdokkaille ja puolueille annettu tuki, johon sisältyy vastikkeellisuutta;
- 7) selvittää, voidaanko perustuslain vaatimukset täyttäen asettaa ylärajat yhtäältä vaaliehdokkaan kampanjakustannusten kokonaissummalle ja toisaalta yksittäiselle ehdokkaalle tai puolueelle annettavalle tukisummalle; sekä
- 8) arvioida, onko tarvetta koota kaikki nykyiset puolueiden ja vaaliehdokkaiden rahoitusta ja sen valvontaa koskevat säännökset yhteen lakiin.

Toimikunnan tulee lisäksi selvittää vaalikampanjoiden rahoittamiseen (esimerkiksi rahankeräysten, taidemyynnin ja seminaarien järjestämiseen) liittyviä hyviä käytäntöjä ja dokumentoida niitä.

4. Organisointi

Hanketta valmistellaan oikeusministeriön 30.5.2008 asettamassa vaali- ja puoluerahoitustoimikunnassa, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:
Tarasti, Lauri, oikeustieteen lisensiaatti

Varapuheenjohtaja:
Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67572

Jäsenet:
Borg, Sami, professori, Tampereen yliopisto
Kantola, Anu, tutkija, Helsingin yliopisto
Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Eduskunnassa edustettuina olevien puolueiden edustajat:
Essayah, Sari, puoluesihteerin, Suomen Kristillisdemokraatit r.p.
Haavisto, Pekka, kansanedustaja, Vihreä liitto r.p.
Heinäluoma, Eero, kansanedustaja, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.
Korhonen, Jarmo, puoluesihteerin, Suomen Keskusta r.p.
Nylund, Mats, kansanedustaja, Ruotsalainen kansanpuolue r.p.
Puhakka, Sirpa, puoluesihteerin, Vasemmistoliitto r.p.
Ruohonen-Lerner, Pirkko, kansanedustaja, Perussuomalaiset r.p.
Tujunen, Taru, puoluesihteerin, Kansallinen Kokoomus r.p.

Pysyvä asiantuntija:
Venho, Tomi, valtiotieteen tohtori

Sihteeri:
Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67953

5. Taustatietoja

Euroopan neuvoston alaisen GRECO:n (Group of States Against Corruption) 7.12.2007 hyväksymä Suomea koskeva maaraportti puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevine suosituksineen löytyy oikeusministeriön vaalisivuilta osoitteesta www.vaalit.fi suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja ranskaksi.

6. Aikataulu

Toimikunta jätti ehdokkaan vaalirahoitusta koskevan välimietintönsä oikeusministeriölle 27.1.2009. Toimikunnan työhön perustuva laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) tuli voimaan 1.5.2009. Toimeksiannon mukaisesti puoluerahoitusta koskevat ehdotukset tulee laatia 30.9.2009 mennessä. Hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Uudistus parantaisi poliittisen rahoituksen avoimuutta ja tehostaisi rahoituksen valvontajärjestelmää.

8. Muut tiedot

OM 4/021/2008
OM033:00/2008

seksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi (EV 262/1998 vp). Asiaa valmisteltiin myös oikeusministeriön 15.3.2000 asettamassa vaalitoimikunta 2000:ssa. Toimikunta käsitteli suhteellisuuden parantamista viiden eri mallin avulla, mutta ei päässyt asiassa yksimielisyyteen eikä siten laatinut varsinaista ehdotusta (Vaalitoimikunta 2000:n mietintö. KM 2001:8).

6. Aikataulu

Vaalialuetoimikunta jätti mietintönsä 24.4.2008. Oikeusministeriö on järjestänyt toimikunnan ehdotuksesta lausuntokierroksen ja hankkeesta on neuvoteltu hallituksen piirissä. Hallituksen esitys vaalialueuudistuksesta on tarkoitus antaa syksyllä 2009.

Hallitusohjelman mukaan eduskuntavaalien vaalijärjestelmämuutoksen tulee olla voimassa vii-meistään vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Vaaliajankohtien muutokset voisivat tulla voimaan eduskuntavaaleissa vuonna 2011 ja presidentinvaalissa vuonna 2012.

7. Vaikutukset

Uudistus parantaisi eduskuntavaalijärjestelmän suhteellisuutta.

8. Muut tiedot

OM 8/51/2007

OM025:00/2007

1.7 VAALILAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vaalilakiin tehtäisiin muutoksia vaalien toimittamisen helpottamiseksi ja lain saattamiseksi ajan tasalle.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valtioneuvoston päätökset 1.1.2010 voimaan tulevista kuntajaon muutoksista.

3. Keskeinen sisältö

Vaalilakiin tehtäisiin vuoden 2010 alussa voimaan tulevien kuntajaon muutosten edellyttämät muutokset. Vaalipiirejä koskevassa vaalilain 5 §:ssä luetellaan kuhunkin vaalipiiriin kuuluvat kunnat. Siten vaalilain muuttaminen on tarpeen jokaisen sellaisen kuntajaon muutoksen yhteydessä, joka merkitsee uuden kunnan perustamista yhdistämällä olemassa olevia kuntia tai jakamalla olemassa oleva kunta. Vaalilakia muutettaisiin myös siten, että kotiaänestykseen oikeutetun henkilön omaishoitaja voisi eräin edellytyksin osallistua myös kotiaänestykseen. Lisäksi vaalilakiin tehtäisiin eräitä muita teknisiä muutoksia.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67572

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. (09) 160 67620

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67953

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2009.

7. Vaikutukset

-

8. Muut tiedot

OM 2/41/2008

OM008:00/2008

1.8 VALMIUSLAIN SÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Valmiuslain uudistamisen tavoitteena on valmiuslain saattaminen nykyistä paremmin vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Lisäksi tavoitteena on johdonmukainen ja ajantasainen toimivaltuuksien järjestelmä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valmiuslakitoimikunnan asettamispäätös OM 32/41/2003

Valmiuslainsäädännön tarkastelua perustuslain näkökulmasta. Valmiuslakitoimikunnan välimietintö (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2004:1)

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi. Valmiuslakitoimikunnan mietintö (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2005:2)

Tiivistelmä valmiuslakitoimikunnan mietinnöstä saaduista lausunnoista (Oikeusministeriö. Lausuntoja ja selvityksiä 2006:5)

HE 3/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella esitys uudeksi valmiuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67761

5. Taustatietoja

Nykyinen valmiuslaki on tullut voimaan vuonna 1991, ja se on voimassa poikkeuslakina. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kahdesti (PeVL 1/2000 vp ja PeVL 57/2002 vp) kiinnittänyt huomiota tarpeeseen selvittää mahdollisuuksia siihen, että valmiuslaissa luovuttaisiin sääntelyn rakentumisesta lainsäädäntövallan delegointiin.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle helmikuussa 2008 (HE 3/2008 vp).

7. Vaikutukset

Valmiuslain uudistaminen selkeyttäisi poikkeusoloja koskevaa sääntelyä ja tekisi sen nykyistä avoimemmaksi. Muuten uudistuksella ei juurikaan ole vaikutuksia normaalioloissa. Poikkeusoloissa vaikutukset riippuisivat olennaisesti kriisin luonteesta (aseellinen hyökkäys, taloudellinen kriisi tai erittäin vakava suuronnettomuus).

8. Muut tiedot

OM 32/41/2003

OM033:00/2003

2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ

2.1 HALLINTOLAIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on jatkaa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa hallintolain täytäntöönpanoa ja siihen liittyvää seurantaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolaki. Eripainos. Oikeusministeriön julkaisu 2003:3

Oikeusministeriön selvitys hallintolain täytäntöönpanosta (MINS 11/2006 vp)

Hallintolaki hallintotoiminnassa, osaraportti I sekä Hallintolaki oikeus- ja laillisuusvalvontakäytännössä, osaraportti II, Oikeusministeriö, Julkaisut 2006:9 ja 10

HaVL 60/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Yhteensovitetaan erityislainsäädäntöä hallintolain kanssa siten, että tarve poiketa hallintolain säännöksistä jää mahdollisimman vähäiseksi. Arvioidaan hyvän hallinnon kehittämistarpeita hallintovaliokunnan oikeusministeriön selvityksestä antaman lausunnon ja kansainvälisen kehityksen pohjalta.

4. Organisointi

Hallintolain kehittämistä selvitetään oikeusministeriössä virkatyönä.

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67690

5. Taustatietoja

Keväällä 2006 ministeriöt toimittivat oikeusministeriölle selvityksen hallinnonalakohtaiseen lainsäädäntöön tehdyistä tarkistuksista ja mahdollisista erityislainsäädäntöön tulevista yhteensovittamistarpeista. Oikeusministeriö antoi eduskunnan hallintovaliokunnalle selvityksen hallintolain täytäntöönpanosta, josta valiokunta laati lausunnon. Hyvän hallinnon kehittäminen on esillä Euroopan neuvostossa ja EU:ssa.

6. Aikataulu

Hallintolain voimaantulon edellyttämät hallinnonalakohtaiset lainsäädäntömuutokset pyritään toteuttamaan vaalikauden 2007 - 2011 aikana.

7. Vaikutukset

Hallintolain seurannalla saadaan tietoa lain toimivuudesta ja mahdollisista lainsäädännön tarkistustarpeista.

8. Muut tiedot

OM 38/41/2003

OM043:00/2004

2.2 JULKISOIKEUDELLISIA SAAMISIA KOSKEVAN YLEISEN HALLINTO-OIKEUDELLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Arvioidaan tarvetta laatia hallituksen esitys, joka koskee julkisoikeudellisten saatavien vanhentumista, korkoa ja kuittausta sekä perusteettoman edun palautusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriössä virkatyönä suoritettuja selvityksiä aihealueesta 1980-luvulta alkaen.

Hallintolakahankkeen asiakirjat.

Julkisoikeudelliset velkasuhteet – yleislainsäädännön tarve (Oikeusministeriön julkaisu 2004:9).

3. Keskeinen sisältö

Viime vuosina on uudistettu muun ohella korkolainsäädäntöä ja vanhentumislainsäädäntöä sekä tehty merkittäviä muutoksia ulosottolainsäädäntöön. Julkisoikeudellisten saamisten osalta on merkittävästi uudistettu lähinnä vain harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaa lainsäädäntöä. Muiden julkisoikeudellisten saamisten oikeudelliset peruskysymykset, kuten saatavan vanhentumissääntely, korkoseuraamukset, kuittausedellytykset sekä perusteettoman edun palauttamista koskeva sääntely on voimassa olevassa lainsäädännössä säännelty epäyhtenäisesti ja puutteellisesti.

Lainsäädännön uudistuksella pyritään ratkaisemaan näitä kysymyksiä oikeusjärjestyksen jo tapahtuneeseen kehittämistyöhön soveltuvalla tavalla sekä ottaen huomioon julkisoikeudellisiin saamisiin liittyvät erityissääntely- ja oikeusturvatarpeet.

4. Organisointi

Ensi vaiheessa on laadittu arviomuistio, jonka pohjalta päätetään jatkotoimista.

Valmistelija:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2009 saakka),
p. 050 368 7094

5. Taustatietoja

Julkisoikeudellisten saamisten erityiskysymykset erotettiin hallintolakia valmisteltaessa myöhemmin mahdollisesti toteutettavaksi hankkeeksi.

6. Aikataulu

Arviomuistio on valmistunut elokuussa 2004.

Arviomuistiosta on pyydetty lausunnot 11.2.2005 mennessä.

Jatkotoimista päätetään 2009.

7. Vaikutukset

Taloudellisia ja muita vaikutuksia ei voida täsmentää tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot
OM 19/41/2004
OM059:00/2004

2.3 UHKASAKKOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Uhkasakkolakia (1113/1990) sovelletaan yleislakina tilanteissa, joissa viranomaisen antaman käskyn tai kiellon (päävelvoite) tehosteeksi asetetaan uhkasakko, teettämisuhka tai keskeytysuhka sekä tällaisten uhkien täytäntöönpanoon. Viranomainen voi asettaa uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan vain, jos niin on laissa erikseen säädetty.

Uhkasakkolakia on voimaantulonsa 1.7.1991 jälkeen muutettu kolme kertaa (HE 96/1995 vp, HE 74/1998 vp ja HE 79/2003 vp). Lain valmistelu on suoritettu pääosin 1980-luvulla ennen Suomen liittymistä Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen. Myöhemmissäkään muutoksissa ei ole tarkasteltu lain suhdetta ihmisoikeussopimuksen hallinnollisia sanktioita koskevaan oikeuskäytäntöön. Tällaista tarkastelua ei ole suoritettu myöskään suhteessa oikeusturvaa koskeviin perustuslain vaatimuksiin. EYLainsäädännön myötä hallinnollisten sanktioiden käyttö on lisääntynyt useilla hallinnonaloilla. Hallinnolliset sanktiot ovat taloudellisina sanktioina usein ankaria. Hallinnollisten sanktioiden lisääntyvä käyttö on oikeudellisesti merkittävä kehityssuuntaus.

Hankkeesta laaditaan ensivaiheessa arviomuistio, jossa selvitetään uhkasakkolain muutostarpeet sekä laajemman yhtenäislainsäädännön tarve. Samalla selvitetään myös, voidaanko hallinnossa käytettävien uhkasakkojen tuomitsemistoiminta keskittää hallintoviranomaisten sijasta hallintotuomioistuimiin. Lisäksi tarkistetaan uhkasakkolain ja erityislainsäädännön väliset suhteet ristiriitaisten ja tarpeettomien säännösten karsimiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

-

3. Keskeinen sisältö

Viranomaisten menettely harkittaessa uhkasakon tuomitsemista on hallintomenettelyä, jonka oikeusturvatakeet eivät ole niin kattavia kuin hallintolainkäytössä. Ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella hallinnolliset sanktiot rinnastuvat useissa tapauksissa syyteasioihin. Syyteasiarinnastuksen vuoksi hallintomenettelyn ja hallintolainkäytön menettelylliset oikeusturvatakeet voivat olla riittämättömiä. Uhkasakkojen tuomitsemis- ja asettamistoimivallan kuuluessa hyvin erityyppisille viranomaisille oikeussuojatiet määräytyvät eri tavoin.

4. Organisointi

Hanketta valmistellaan aluksi virkatyönä.

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67690

5. Taustatietoja

Hanke liittyy hallintomenettelyjen ja hallintolainkäyttöjärjestelmän yleiseen kehittämiseen.

6. Aikataulu

Arviomuistio, jossa asiaa käsitellään Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen kannalta, valmistuu vuoden 2009 aikana.

7. Vaikutukset

Kotimainen lainsäädäntö saatetaan kansainvälisten velvoitteiden mukaiseksi. Hankkeella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2004

OM011:00/2005

2.4 HALLINTOLAINKÄYTÖN KEHITTÄMINEN (Hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on jatkaa hallintolainkäytön kehittämistä oikeusministeriön oikeuspolitiikan strategian mukaisesti niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan korkeatasoinen oikeusturva hallinnossa turvataan kehittämällä hallinnon sisäistä oikaisujärjestelmää ja jatkamalla hallintolainkäyttöjärjestelmän kokonaisvaltaista kehittämistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

- Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportti 1.5.2000 ja loppuraportti 30.11.2001
- Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10) sekä muistio 19.9.2005 ohjelman tilanteesta syksyllä 2005
- Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi (Oikeusministeriön julkaisu 2006:4)
- Hallintolainkäyttötoimikunnan asettamiskirje 26.9.2007 taustamuistioineen
- Passiivisuustyöryhmän muistio sääntelyvaihtoehdoista 4.4.2008
- Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. Passiivisuustyöryhmän mietintö (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:5)
- Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti hallintotuomioistuinten lainkäyttöhenkilökunnan kyselystä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:18)
- Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:8)
- Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti kyselystä asiamiehille ja avustajille (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:17)

3. Keskeinen sisältö

Hallintolainkäyttötoimikunnan tehtävänä on laatia ehdotukset seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) oikeussuojakeinot hallintoviranomaisen passiivisuustilanteissa
- 2) hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistaminen
- 3) eri hallintotuomioistuintasojen tehtävät ja asema hallinnon oikeussuojajärjestelmässä.

Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon hallintolainkäyttölain soveltamisesta saadut käytännön kokemukset, hallintotoiminnassa tapahtuneet muutokset sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytysten täsmentyminen kansanvälisten tuomioistuinten ratkaisukäytännössä. Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon muut hallintolainkäytön kehittämishankkeet. Hallintolainkäyttöä tulee tarkastella kokonaisuutena, johon kuuluvat hallintotuomioistuinten lisäksi erityistuomioistuimet ja lautakuntatyypiset muutoksenhakuelimet.

4. Organisointi

Hallintolainkäytön kehittämistä arvioidaan ja selvitetään hallintolainkäyttötoimikunnan lisäksi sen alaisuudessa toimivissa alatyöryhmissä (jäljempänä kohdassa B, C ja D tarkoitettujen työryhmät, jotka käsittelevät viranomaisten passiivisuutta ja hallintolainkäytön menettelysäännösten kehittämistä). Alatyöryhmät toimivat toimikunnan apuna.

A) Hallintolainkäyttötoimikunta

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. (09) 191 22480

Jäsenet:

Antila, Outi, puheenjohtaja, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta

Heikkilä, Liisa, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Mäkinen, Eija, professori, Vaasan yliopisto

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Prättälä, Kari, lakiasiain päällikkö, Suomen Kuntaliitto

Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus

Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus

Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus

Sihteerit:

Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus, p. 010 364 3339

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto p. (09) 160 67692

Koivisto, Ida, tutkija, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri) p. (09) 191 23538

Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (avustava sihteeri) p. (09) 160 67661

B) Passiivisuustyöryhmä (toimikausi päättynyt 30.9.2008)

Puheenjohtaja:

Niemi, Matti, professori, Lapin yliopisto

Jäsenet:

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Huhtanen, Raija, professori, Tampereen yliopisto

Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Stoor, Håkan, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Suviranta, Outi, professori, Helsingin yliopisto

Sihteerit:

Suviranta, Outi, professori, Helsingin yliopisto

Stoor, Håkan, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia,

Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. (09) 160 67661

C) Prosessityöryhmä

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. (09) 191 22480

Jäsenet:

Heikkilä, Liisa, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

Mutikainen, Riitta, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Pekkala, Antti, hallinto-oikeustuomari, Rovaniemen hallinto-oikeus

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Pitkäranta, Ann-Mari, kehittämisspällikkö, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus

Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus

Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus

Uusitalo, Kari, vakuutus-oikeustuomari, vakuutus-oikeus

Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Ekblom-Wörlund, Anne, markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus

Pölönen, Pasi, oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Rautiainen, Juha, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Sihteerit:

Pitkäranta, Ann-Mari, kehittämisspällikkö, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto, p. (09) 160 67915

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. (09) 160 67692

Marela, Pirjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,

p. (09) 160 67557

Koivisto, Ida, tutkija, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri), p. (09) 191 23538
Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (avustava sihteeri),

p. (09) 160 67661

D) Hallintolainkäytön tasotyöryhmä

Puheenjohtaja:

Pohjolainen, Teuvo, professori, Joensuun yliopisto, p. (013) 251 3699

Jäsenet:

Pietarinen, Päivi, kansliapäällikkö, Korkein hallinto-oikeus

Mäenpää, Marjatta, ylituomari, Helsingin hallinto-oikeus

Talvitie, Liisa, ylituomari, Vaasan hallinto-oikeus

Halila, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

Pitkäranta, Ann-Mari, kehittämisspällikkö, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Harjula, Heikki, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Länsineva, Pekka, yliassistentti, Turun yliopisto

Sihteerit:

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
p. (09) 160 67692

Marela, Pirjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
p. (09) 160 67557

5. Taustatietoja

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) tuli voimaan 1.12.1996. Hallintolainkäytön kehittämistarpeita on tarkasteltu edellä (kohdassa 2) mainituissa asiakirjoissa ja lisäksi esimerkiksi oikeusturva-asiain neuvottelukunnan vuosikertomuksissa 2001–2002 ja 2002–2003 sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3).

6. Aikataulu

Toimikunnan toimikausi on 1.10.2007–31.12.2010. Tavoitteena on antaa vuoden 2010 valtiopäiville 1) hallituksen esitys käsittelyn joutuisuutta hallinnossa ja oikeussuojakeinoja hallintoasian käsittelyn viivästyessä koskevaksi lainsäädännöksi (viranomaisen passiivisuus) ja 2) hallituksen esitys oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä hallintolainkäytössä.

Toimikunnan alatyöryhmistä prosessityöryhmä antaa väliraportin hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistamisesta 31.12.2009 mennessä. Hallintolainkäytön tasotyöryhmä antaa mietintönsä 31.3.2010 mennessä.

Toimikunnan alatyöryhmistä passiivisuustilanteita käsittelevä työryhmä on luovuttanut mietintönsä 30.9.2008. Työryhmän mietinnöstä pyydetyistä lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:8)

7. Vaikutukset

Kehittämällä parannetaan kansalaisten oikeusturvaa sekä tehostavat hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2007

OM029:00/2007

2.5 MAASEUTUELINKEINOJEN VALITUSLAUTAKUNNASSA KÄSITELTÄVIEN ASIOIDEN SIIRTÄMINEN HALLINTO-OIKEUKSIIN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on luoda edellytykset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien muutoksenhakuasioiden siirtämisestä hallinto-oikeuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintotuomioistuintoimikunnan mietintö (KM 1997:4)

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö (KM 2003:3)

Hallintolainkäytön kehittämissuunnitelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10).

Maaseutuelinkeinohallinnon muutoksenhakusäännösten uudistamistyöryhmän muistio (MMM työryhmämuistio 2004:1)

Oikeusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen työryhmän asettamispäätös 8.9.2005 (Hare OM030:00/2005)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän välimietintö (OM työryhmämietintö 2006:7)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän mietintö (OM työryhmämietintö 2007:1)

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin Lausuntoyhteenveto (OM lausuntoja ja selvityksiä 2007:11)

3. Keskeinen sisältö

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmä ehdottaa mietinnössään ensinnäkin, että kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksistä haetaan muutosta valituksen sijasta oikaisuvaatimuksena työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Toiseksi muutoksenhaku nykyisin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa siirretään alueellisiin hallinto-oikeuksiin keskittäen osan asioista Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja muuten jakaen asiat käsiteltäviksi kaikissa hallinto-oikeuksissa. Kolmanneksi yhdenmukaistetaan valituslupaperusteet maaseutuelinkeinoasioissa kaikilta osin hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67690

5. Taustatietoja

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtämistä hallintotuomioistuinjärjestelmään on ehdotettu aikaisemmin hallintotuomioistuintoimikunnan mietinnössä (KM 1997:4) sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3). MMM:n työryhmämuistiossa 2004:1 on ehdotettu, että valituslautakuntaa edeltävässä muutoksenhakuvaiheessa otettaisiin käyttöön pakolliseksi esivaiheeksi oikaisuvaatimusmenettely silloin, kun ensi asteen hallintopäätöksen tekee kunnan viranomainen.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan, jos uudistuksen rahoitus saadaan järjestetyksi.

7. Vaikutukset

Asioiden siirto hallintotuomioistuinjärjestelmään vahventaa hallintotuomioistuinten yleistä kehittämistä. Hallinto-oikeuksissa käsitellään tämän jälkeen ensi asteena suurin osa valituksista, jotka kohdistuvat yhteisön varoista ja kansallisista varoista maksettaviin elinkeino- ja yritystukiin.

Työryhmän mietinnön mukaan siirron toteutuminen edellyttää, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan nykyisiä kustannuksia vastaava määräraha siirretään maa- ja metsätalousministeriöstä oikeusministeriöön ja että sen lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalle saadaan noin 400 000 euron lisämääräraha.

8. Muut tiedot

OM 9/41/2005 ja MMM 244/042/2003
OM030:00/2005

2.6 OIKAISUVAATIMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN OIKEUSTURVAKEINONA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää oikaisuvaatimusjärjestelmää oikeusturvakeinona niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin. Lähtökohtana on parantaa hallinnon oikeusturvaa sekä tehostaa hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi. Oikeusministeriön julkaisu 2006:4

Toimikunnan asettamispäätös OM 20/41/2006

Toimikunnan välimietintö KM 2007:1

Toimikunnan mietintö KM 2008:4

Lausunnot toimikunnan mietinnöstä 2009:5

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia ehdotus oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämiseksi oikeusturva-keinona. Erityisesti tulee selvittää, tulisiko oikaisuvaatimusjärjestelmää laajentaa ja millä tavalla, ja olisiko järjestelmää toisaalta syytä kehittää yleiseksi pakolliseksi muutoksenhaun esivaiheeksi. Samalla tulee selvittää oikaisuvaatimusmenettelyä koskevan yleissääntelyn tarve sekä tehdä ehdotukset mahdollisista erityissääntelyyn tarvittavista muutoksista. Hanke kuuluu oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaan.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Halila, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67740

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Toimikunta on antanut mietinnön 30.11.2008. Mietintö on ollut lausuntokierroksella, jonka määräaika on päättynyt 3.2.2009. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2009.

7. Vaikutukset

Hankkeella parannetaan hallinnon oikeusturvaa ja tehostetaan hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa. Hanke lisää oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuutta.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2006

OM005:00/2007

2.7 JULKISTEN HANKINTOJEN OIKEUSSUOJAJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmää siten, että oikeussuojajärjestelmä toimii asiantuntevasti ja asioiden laadun edellyttämällä tavalla ripeästi. Tavoitteena on lisäksi ryhtyä tarvittaviin lainsäädäntötoimiin EU:ssa hyväksytyin hankintojen oikeussuojadirektiivien muutosten täytäntöön panemiseksi. Muutokset edellyttävät markkinaoikeuden toimivaltuuksien kehittämistä.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan markkinaoikeuden asemaa ja kilpailuosaamista vahvistetaan. Markkinaoikeuden asemaa ja tehtäviä arvioidaan muutoinkin kokonaisvaltaisesti.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission 4.5.2006 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja

koskeviin sopimukseen liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden turvaamiseksi [asiakirja KOM (2006) 195 lopullinen]

U 49/2006 vp, TaVL 25/2006 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (HE 50/2006 vp)

Oikeusministeriön lausunto kauppa- ja teollisuusministeriölle 30.6.2006 (OM 126/43/2006)

Oikeudenmukainen ja turvallinen yhteiskunta – oikeusministeriön hallinnonalan tulevaisuuskatsaus 2006

Hallintotuomioistuinten toimintakertomus 2006

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelma

Oikeusministeriössä laadittu arviomuistio julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittämisestä (valmistunut 9.7.2007)

Oikeusministeriön ja kauppateollisuusministeriön yhdessä asettaman työryhmän toimemksianto (asettamispäätös 30.11.2007).

Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistaminen (oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2008:6)

Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistaminen. Kyselyraportti (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:16)

Ehdotus julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen muuttamisesta, työryhmän väli-mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:9)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on selvitettävä julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen uudistamistarpeet. Tavoitteena on, että oikeussuojakeinojen käyttöedellytykset ovat selkeitä ja että oikeussuojakeinot johtavat sisällöllisesti ja ajallisesti tehokkaaseen asioiden käsittelyyn hankintamenettelyyn osallistuvien oikeussuojan ja hankintayksiköiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Oikeussuojadirektiivin mukaiset uudet oikeussuojakeinot tulee sopeuttaa kansalliseen oikeusjärjestykseen eri osapuolten oikeudet tehokkaasti ja tasaveroisesti huomioon otta-valla tavalla. Direktiivin sallimia sopeutuksia kansalliseen oikeusjärjestykseen on käy-tettävä oikeusvarmuutta turvaavalla tavalla.

Työryhmän on otettava huomioon työvoima- ja elinkeinoministeriössä sekä oikeusmi-nisteriössä vireillä olevat lainvalmisteluhankkeet, joilla on vaikutusta markkinaoikeuden tehtäviin ja työmäärään. Työryhmän on samoin otettava huomioon puolustushankintoja koskevan direktiivin valmistelu.

Työryhmän toimeksiantoa on työryhmän periaatemietinnön ja siitä saadun lausuntopa-lautteen perusteella täsmennetty 30.1.2009 siten, että työryhmän tulee laatia 30.4.2009 mennessä hallituksen esityksen muotoon työryhmän mietintö, johon sisältyvät ehdotuk-set oikeussuojadirektiivin täytäntöönpanossa tarvittavista lainsäädäntötoimista. Erityistä huomiota hallituksen esitystä laadittaessa on kiinnitettävä siihen, että seuraamusjärjes-telmästä (sopimusten pätemättömyys, hyvitysmaksu, hallinnollinen sanktiomaksu, so-pimuskauden lyhentäminen ja vahingonkorvaus) ei muodostu päällekkäistä ja kohtuu-tonta. Hallituksen esitysluonnokseen tulee lisäksi sisällyttää sellaiset lain muutokset,

joilla on läheisiä liittymäkohtia oikeussuojadirektiivissä tarkoitettuihin oikeussuojakeinoihin ja joilla pyritään erityisesti asioiden käsittelyn nopeuttamiseen ja selkeyttämiseen. Tällaisia toimia ovat periaatemietinnössä ehdotetuista toimista hankintapäätöksen sähköinen tiedoksianto, hankinta-oikeuden käyttöönotto, väliaikaisista sopimusjärjestelyistä säätäminen, täytäntöönpanoa koskevien valitusten rajoittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen sekä oikeussuojadirektiivin liittyvien valvontatehtävien järjestäminen.

Työryhmän lopputoimikauden aikana laaditaan muista periaatemietinnössä ehdotetuista lainsäädäntötoimista erillinen hallituksen esitysluonnos.

4. Organisointi

Työryhmä (JUHO)

Puheenjohtaja:

Nurmi, Pekka, ylijohdaja, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto p. (09) 160 67670

Jäsenet:

Pekkala, Elise, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (vv. 31.12.2009 saakka), p. 050 368 7094

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Koivurinta, Hannu, budjettisihteeri, valtiovarainministeriö

Mikkola, Kimmo, ylituomari, markkinaoikeus

Nenonen, Anne, esittelijäneuvos, korkein hallinto-oikeus

Salminen, Hannele, hallinto-oikeustuomari, Turun hallinto-oikeus

Oksanen, Antero, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Lehtonen, Jukka, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Neimala, Antti, johtaja, Suomen Yrittäjät

Nordberg, Tommi, asiantuntija, puolustusministeriö (25.8.2008 alkaen)

Pysyvät asiantuntijat:

Kontuniemi, Eija, lakiasianpäällikkö, Hansel Oy

Pohjonen, Mika, asianajaja, Asianajotoimisto Hannes Snellman

Sihteerit:

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Nordenstreng, Laura, määräaikainen markkinaoikeussihtööri, markkinaoikeus (sivutoiminen sihteeri)

Ukkola, Markus, lakimies, Suomen Kuntaliitto (sivutoiminen sihteeri)

Remes, Markus, lakimies, Kone Oyj (sivutoiminen sihteeri)

Hannonen, Niina, ylitarkastaja, työ- ja elinkeinoministeriö (sivutoiminen sihteeri)

5. Taustatietoja

Hankintalainsäädännön uudistus on tullut voimaan 1.6.2007. Hankintalainsäädännön uudistuksen yhteydessä ei tehty muutoksia oikeussuojakeinoihin. Hankintojen oikeussuojadirektiivien muutokset hyväksyttiin EU:ssa 15.11.2007 pidetyssä neuvostossa.

Hanke sisältyy hallituksen strategia-asiakirjaan kuuluvaan lainsäädäntösuunnitelmaan (suunnitelman 2. hanke).

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.12.2007–31.12.2009. Työryhmä on 1) laatinut hallituksen esitysluonnoksen oikeussuojadirektiivin täytäntöönpanosta (työryhmämietintö 2009:9). 2) Muista periaatemietinnössä esitetyistä toimista hallituksen esitysluonnos tulee laatia 31.12.2009 mennessä.

Hallituksen esitys yllä, kohdassa 2 mainituista muista toimista annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen julkisten hankintojen kokonaisarvo vuosittain on noin 20 miljardia euroa eli noin 15 % bruttokansantuotteestamme. Vaikka hankinta-asioissa turvaudutaan hankintojen määrään nähden vähäisessä määrin oikeussuojakeinoihin, hankinta-asioiden käsittelyn viivästyminen aiheuttaa merkittäviä taloudellisia seuraamuksia hankintayksiköille ja tarjoajille. Oikeuskäsittelyn tehostamisen vaikutukset julkistaloudelle ja elinkeino-toiminnalle arvioidaan hankkeen edistyessä.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2006

OM033:00/2006

2.8 ONNETTOMUUSTUTKINTAA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on saattaa onnettomuustutkinnassa tarvittavia toimivaltuuksia, tutkintaviranomaisia ja menettelytapoja koskeva sääntely ajan tasalle ja huolehtia, että se on sopusoinnussa Suomen perustuslain, Suomen kansainvälisten velvoitteiden ja EU-lainsäädännön kanssa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 21.1.2009 taustamuistioineen.

3. Keskeinen sisältö

Keskeinen sisältö on valmistella ehdotus onnettomuustutkintaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Laki onnettomuuksien tutkinnasta (373/1985) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986. Laissa säädetään suuronnettomuuksien sekä ilmailussa, raideliikenteessä ja vesiliikenteessä tapahtuneiden onnettomuuksien tutkinnasta yleisen turvallisuuden lisäämiseksi ja onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on 21.1.2009 asettanut työryhmän. Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Kari Lehtola, varatuomari

Jäsenet:

Tuomo Karppinen, johtaja, onnettomuustutkintakeskus

Janne Koivukoski, valmiusjohtaja, sisäasiainministeriö, pelastusosasto

Minnamaria Nurminen, vanhempi hallitussihteeri, puolustusministeriö

Sirkka-Heleena Nyman, merenkulkuneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö

Keijo Suuripää, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö, poliisiosasto

Liisa Vanhala, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,

p. (09) 160 67761

Sihteerit

Minna Laherto, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,

p. (09) 160 67661, etunimi.sukunimi@om.fi

Pirjo Valkama-Joutsen, hallintopäällikkö, onnettomuustutkintakeskus,

p. (09) 160 67635, etunimi.sukunimi@om.fi

5. Taustatietoja

Laki onnettomuuksien tutkinnasta tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986.

Asetus onnettomuuksien tutkinnasta (79/1996) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1996.

Laki eräiden kuolemaan johtaneiden tapahtumien tutkinnasta (662/2008) tuli voimaan 4 päivänä marraskuuta 2008.

6. Aikataulu

Työryhmän tulee antaa mietintönsä onnettomuustutkintaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta 30.11.2009 mennessä. Hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Lainsäädännön uudistamisella selkeytetään onnettomuustutkintaa koskevaa lainsäädäntöä. Hankkeella ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 24/41/2008

OM048:00/2008

3. INFORMAATIO-OIKEUS

3.1 HENKILÖTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN SEURANTA JA ARVIOINTI

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida henkilötietolain (523/1999) toimivuus henkilötietojen käsittelyä sääntelevänä yleislakina, erityissäännösten tarpeellisuus ja merkitys sekä varmistaa lainsäädännön toimivuus ja johdonmukaisuus. Edelleen tavoitteena on lainsäädännön selkiyttäminen ja sitä kautta velvollisuuksien ja oikeuksien parempi toteutuminen.

Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan suunnitelma henkilötietolain soveltamiskäytännön ja sen vaikutusten selvittämisestä. Samalla kartoitetaan erityislainsäädäntö ja sen suhde henkilötietolakiin sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Myöhemmässä vaiheessa arvioidaan laadittujen selvitysten pohjalta tarvittavat lainsäädäntö- ja muut toimenpiteet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia perusmuistio tietosuojalainsäädännön nykytilasta, säädöspoliittisista linjauksista sekä tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Muistiota laadittaessa tulee keskittyä keskeisimpiin henkilörekistereihin ja niitä koskevien sääntelyjen analysointiin. Säädöspoliittisia linjauksia tehtäessä on arvioitava erityislainsäädännön tarve sekä erityissääntelyssä noudatettavat periaatteet. Tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67693

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67695

Hynynen, Helena, oikeustieteen kandidaatti, verohallitus

5. Taustatietoja

Oikeusturva-asiain neuvottelukunta on toimintakertomuksessaan (oikeusministeriön julkaisu 2005:12) vuodelta 2005 esittänyt, että tietosuojaan liittyvän sääntelyn toimeenpanosta ja käytännön toteutumisesta tehtäisiin samanlainen empiirinen selvitys kuin julkisuuslaista tehtiin vuosina 2000-2003.

6. Aikataulu

Perusmuistio asiasta laaditaan vuoden 2009 aikana.

7. Vaikutukset

Hankkeella pyritään tarpeettoman ja päällekkäisen sääntelyn tarkistamiseen ja sitä kautta myös kustannusten vähentämiseen.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2003

3.2 TURVALLISUUSSELVITYKSIÄ KOSKEVAN LAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmistelutyön tavoitteena on lainsäädännön kehittäminen siten, että henkilöstön sekä yritysten luotettavuus ja niiden toimitilojen turvallisuus voidaan tehokkaasti ja perusoikeudet huomioon ottavalla tavalla selvittää keskeisten yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi.

Työryhmän tulee säädösehdotustensa perusteeksi selvittää turvallisuuselvityslain yleinen ja turvallisuuselvitysmenettelyn erityinen soveltamisala ottaen huomioon eri toimintoihin liittyvät turvallisuuden osatekijät sekä tarve henkilöstö- ja yritysturvallisuuden keinoin varmistaa yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaaminen.

Työryhmän tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviointimuistio 13.3.2008 OM 4/41/2006

Asettamispäätös 1.10.2008 OM 4/41/2006

3. Keskeinen sisältö

Turvallisuuselvityksistä annettu laki (177/2002) tuli voimaan 1.9.2002, minkä vuoksi on asianmukaista selvittää, kohdistuuko lakiin välittömiä tarkistustarpeita. Erityisesti tulee selvittää, onko yritysturvallisuuselvityksien käyttömahdollisuuksien oltava laajemmat kuin mitä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetään.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p (09) 160 67693

Jäsenet:

Hovi, Heikki, turvallisuuspäällikkö, valtioneuvoston kanslia

Väätäinen, Erkki, turvallisuuspäällikkö, ulkoasiainministeriö

Aho, Pekka, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Inha, Jyri, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Honkonen, Jenni, hallitussihteeri, puolustusministeriö

Kaartamo, Päivi, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Mäkinen, Kari, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Hanski, Ilkka, ylitarkastaja, suojelupoliisi

Vira, Terhi, ylitarkastaja, pääesikunta

Kumpula, Elisa, toimistopäällikkö, tietosuojavaltuutetun toimisto

Nyyssölä, Mikko, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto (työnantajien yhteinen edustaja)

Ilveskivi, Paula, lakimies, Akava (palkansaajajärjestöjen yhteinen edustaja)

Asiantuntijat:

Parmes, Rauli, turvallisuusjohtaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Tiihonen, Kalevi, yritysturvallisuustoimiston päällikkö, Elinkeinoelämän keskusliitto

Haiko, Markku, kehittämispäällikkö, Suomen Kuntaliitto

Karhunen, Risto, rikostorjunnan asiantuntija, Finanssialan Keskusliitto

Sihteerit:

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67695

Neuvonen, Riku, hallinto-oikeuden assistentti, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Turvallisuusselvityksistä annettu laki (177/2002) tuli voimaan 1.9.2002, minkä vuoksi on asianmukaista selvittää, kohdistuuko lakiin välittömiä tarkistustarpeita. Erityisesti tulee selvittää, onko yritysturvallisuusselvityksien käyttömahdollisuuksien oltava laajemmat kuin mitä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetään. Tavoitteena on antaa hallituksen esitys asiasta vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Hankkeen toteuttaminen edistää turvallisuusselvityslain toimivuutta sekä voi parantaa julkisyhteisön ja yritysten mahdollisuuksia huolehtia tietoturvallisuudesta.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2006

OM037:00/2008

3.3 TIETOTURVALLISUUSASETUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on uudistaa valtionhallinnon tietoturvallisuutta koskeva alemmanasteinen sääntely vuonna 2005 toteutetun viranomaisten toiminnan julkisuuden annetun lain muutoksen pohjalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Valtionhallinnon tietoturvallisuudesta annettaisiin erillinen asetus, johon otettaisiin nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset asiakirjojen luokittelusta sekä eri käsittelyvaiheita koskevista tietoturvallisuusvaatimuksista. Asiakirjaluokittelussa siirryttäisiin kan-

sainvälisen käytännön mukaiseen neljään käsittelyluokkaan.

4. Organisointi

Valmistelija:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67693

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Asetus on tarkoitettu antaa samanaikaisesti valtiovarainministeriön asiaan liittyvän ohjeistuksen kanssa syksyllä 2009.

7. Vaikutukset

Hankkeen avulla tehostetaan tietoturvallisuutta valtionhallinnossa.

8. Muut tiedot

OM 10/41/2007

OM017:00/2007

3.4 EU:N JA AUSTRALIAN VÄLISEN PNR-SOPIMUKSEN HYVÄKSYMINEN JA VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen EU:n ja Australian välillä lentoliikenteenharjoittajien EU:sta peräisin olevien PNR- eli matkustajarekisteritietojen käsittelemisestä ja siirtämisestä Australian tullilaitokselle kesäkuussa 2008 tehdyille sopimukselle. Hallituksen esitys sisältää myös lakiehdotuksen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston päätös 2008/651/YUTP/YOS sopimuksen allekirjoittamisesta (EUVL L 213/47 8.8.2008)

Brysselissä 30.6.2008 tehty sopimus (EUVL L 213/49, 8.8.2008)

U 29/2008 vp

HaVL 17/2008 vp; HE 116/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksen mukaan lentoyhtiöt, joilla on varausjärjestelmiä EU:n jäsenvaltioiden alueella ja/tai siellä käsiteltäviä PNR-tietoja ja jotka harjoittavat lentoliikennettä Australiaan, Australiasta tai Australian kautta, siirtävät EU:sta peräisin olevia PNR-tietoja Australian tullilaitokselle. Australia puolestaan takaa riittävän tietosuojan tullilaitokselle toimitetuille tiedoille. Sopimus on 7-vuotinen ja sitä on sovellettu väliaikaisesti sen allekirjoittamisesta 30.6.2008 lukien.

Sopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun EU ja Australia ovat ilmoittaneet toisilleen saattaneensa päätökseen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelynsä.

Sopimuksen oikeusperusta on unionisopimuksen (SEU) 24 ja 38 artikla. Suomi on tehnyt SEU 24 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen, jonka mukaan sopimus ei sido sitä, ennen kuin se on saattanut loppuun valtiosääntönsä edellyttämät menettelyt. Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, eduskunnan on hyväksyttävä se perustuslain 94 §:n mukaisesti.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. (09) 160 67639

Rantalankila, Leena, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. (09) 160 67836

5. Taustatietoja

EU on tehnyt vastaavanlaisen sopimuksen Yhdysvaltojen ja EY Kanadan kanssa.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 21.8.2009 (HE 116/2009 vp).

7. Vaikutukset

Sopimuksella torjutaan terrorismia, siihen liittyvää rikollisuutta ja muita vakavia kansainvälisiä rikoksia.

8. Muut tiedot

OM 7/481/2008

OM030:00/2008

4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET

4.1 MAAHAN JA PERINTEISIIN ELINKEINOIHIN LIITTYVIEN ALKUPERÄISKANSAOIKEUKSIEN JÄRJESTÄMINEN SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEELLA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on valmistella hallituksen esitys saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestämisestä saamelaisten kotiseutualueella koskevaksi lainsäädännöksi. Tarkoitus on valmistella ehdotus Suomen kansainvälisistä velvoitteista johtuvat vaatimukset täyttäväksi sekä ottamalla huomioon ILO-sopimuksen nro 169 määräykset maahan, veteen ja luonnonvaroihin kohdistuvista oikeuksista sopimuksen ratifiointiesteiden poistamiseksi näiltä osin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmies Pekka Vihervuori: Maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat oikeudet saamelaisten kotiseutualueella. ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen edellyttämät saamelaisten maahan ja vesiin kohdistuvia oikeuksia koskevat muutosehdotukset (Oikeusministeriön yleisen osaston julkaisuja 3/1999)

Saamelaistoimikunnan asettamispäätös (OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000)

Lausunto maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella, Oikeustieteen tohtori Juhani Wirilander 8.8.2001

Saamelaistoimikunnan mietintö (KM 2001:14)

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä saamelaistoimikunnan mietinnöstä 3.5.2002

Luonnos hallituksen esitykseksi, pdf, 35 s.

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä hallituksen esitysluonnoksesta 18.9.2002

Saamelaiskäräjien maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä, I osamietintö, syyskuu 2002

Tarjouspyyntö 21.10.2002 Oikeudellis-historiallisesta tutkimuksesta

Pöytäkirja tapaamisesta 19.12.2002 oikeusministeriön ja saamelaiskäräjien edustajien välillä, 24.1.2003

Tutkimussopimus oikeusministeriön sekä Oulun yliopiston ja Lapin yliopiston välillä, 28.1.2003

Oikeusministeriön päätös lisääjän myöntämisestä tutkimukselle, 28.6.2004

Yhteispohjoismaisen asiantuntijaryhmän ehdotus saamelaissopimukseksi valmistui (tiedote 16.11.2005)

Toimeksianto 10.10.2005, OM 2/559/2005

Asiantuntijamääräys 1.3.2006, OM 2/559/2005

Tutkimusraportit, Oikeusministeriön julkaisut 2006:5, 2006:6, 2006:7 ja 2006:8 sekä Juridica Lapponica 32.

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella hallituksen esitys lainsäädännöksi siitä, miten saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat alkuperäiskansaoikeudet voidaan järjestää saamelaisten kotiseutualueella.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2009 saakka), p. 050 – 368 7094

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67621

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67761

Busck-Nielsen, Camilla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 7694

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö kutsui 25.5.1999 hallintoneuvos, OTT Pekka Vihervuoren selvittämään maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoin liittyvää asiakokonaisuutta saamelaisten kotiseutualueella. Selvitysmies Vihervuori luovutti laatimansa selvityksen oikeusministeriölle 11.10.1999.

OTT Juhani Wirilander antoi 8.8.2001 lausunnon maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaistoimikunnan tuli tehdä asiassa ehdotus. Kun asiassa ei voitu edetä toimikunnan ehdotuksen ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta, jatkettiin hankkeen kehittelyä virkatyönä. Lisätietoja hankittiin oikeusministeriön Oulun ja Lapin yliopistojen yhteiseltä tutkimusryhmältä tilaamalla tutkimuksella entisten Kemin ja Tornion Lappien alueen asutus- ja väestöhistoriasta, maankäytöstä ja maanomistusoloista.

6. Aikataulu

Vuosien 2008 ja 2009 kuluessa on eri osapuolten kanssa neuvoteltu tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen päälinjoista. Asiakokonaisuuden käsittelyä on jatkettu sen selvittämiseksi, onko löydettävissä voimassa olevaan lainsäädäntöön sovitettavissa oleva ratkaisu saamelaisten kotiseutualueen valtionmaiden hallinnosta ja saamelaisten kulttuurimuo-
toon kuuluvien elinkeinojen tukemisesta. Oikeusministeriön tavoitteena on, että neuvotellut saamelaiskäräjien kanssa voitaisiin käynnistää mahdollisimman pian. Mahdollinen hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Vahvistaa saamelaisten oikeuksia maahan ja perinteisiin elinkeinoin saamelaisalueella sekä luo edellytyksiä ILO:n sopimuksen n:o 169 ratifioinnille.

8. Muut tiedot

OM 1/559/2005

OM 2/559/2005

OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000

4.2 ARVIO POHJOISMAISEN SAAMELAISSOPIMUSLUONNOKSEN SUHTEESTA KANSALLISEEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN JA SUOMEN KANSAINVÄLISIIN IHMISOIKEUSVELVOITTEISIIN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on laatia arvio pohjoismaisen saamelaisoppimusluonnoksen suhteesta Suomen perustuslakiin ja muuhun kansalliseen lainsäädäntöön sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Suomalais-norjalais-ruotsalais-saamelaisen asiantuntijatyöryhmän mietintö 27.11.2005
Lausuntotivistelmä 23.2.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2007:6)
Professori Matti Niemivuon selvitys 30.4.2008
Työryhmän asettamispäätös 8.1.2009 (OM 4/559/2008)

3. Keskeinen sisältö

Oikeusministeriö asetti 8.1.2009 työryhmän laatimaan arvion suomalais-norjalais-ruotsalais-saamelaisen asiantuntijatyöryhmän laatiman pohjoismaisen saamelaisoppimusluonnoksen suhteesta Suomen perustuslakiin ja muuhun kansalliseen lainsäädäntöön sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja

Aarnio, Eero J., varatuomari

Jäsenet

Törnkvist, Martina, lainsäädäntösihteeri, ulkoasiainministeriö

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Paasilehto, Satu, hallitusneuvos, opetusministeriö

Tolvi, Timo, hallitusneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Kangasperko, Raila, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Karjalainen, Hannu, hallitusneuvos, ympäristöministeriö

Seurujärvi-Kari, Irja, varapuheenjohtaja, saamelaiskäräjät

Sihteerit

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67621

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67639

5. Taustatietoja

Pohjoismaista saamelaisoppimusluonnosta valmistellut asiantuntijatyöryhmä luovutti norjakielisen mietintönsä saamelaisasioiden yhteensovittamisesta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa vastaaville ministereille (saameministerit) ja näiden maiden saamelaiskäräjien puheenjohtajille (saamepresidentit) marraskuussa 2005. Mietintö lähetettiin kaikissa maissa laajalle lausuntokierrokselle sen jälkeen, kun mietinnön suomenkielinen käännös oli valmistunut. Lausuntokierrokset päättyivät kesällä 2006.

Saameministerit ja saamepresidentit käsittelivät sopimusluonnoksen jatkovalmistelua vuosittaisissa kokouksissaan 2006 ja 2007 ja antoivat marraskuun 2008 kokouksessa Pohjoismaiselle saamelaisasiain virkamieselimelle toimeksiannon selvittää vuoden 2009 aikana, miltä pohjalta ja millä tavoin mahdolliset sopimusneuvottelut tulisi käytännössä toteuttaa. Ehdotuksen on määrä valmistua saameministerien ja saamepresidenttien seuraavaan, vuoden 2009 loppupuolella pidettävään kokoukseen.

6. Aikataulu

Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi 30.9.2009 mennessä.

7. Vaikutukset

Arviointi on tarpeen Suomen kannan muodostamiseksi pohjoismaista saamelaisoppimusta koskevia mahdollisia sopimusneuvotteluja silmällä pitäen.

8. Muut tiedot

OM 4/559/2008

OM013:00/2009

5. AHVENANMAA

5.1 AHVENANMAAN ITSEHALLINTOLAIN 59 C §:N MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on lain tasolla selventää sitä, että valtioneuvosto tekee omalta osaltaan parhaansa sen turvaamiseksi, että maakuntaa kohdellaan oikeudenmukaisesti niissä maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jotka viime kädessä käsitellään EY-tuomioistuimessa.

Oikeusministeriö asetti 2.9.2008 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus Ahvenanmaan itsehallintolain 59 c §:n muuttamisesta hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön asettama työryhmä luovutti 26.11.2008 mietintönsä Ahvenanmaan asemasta sopimusrikkomusasioissa ja EY-tuomioistuimessa (OM:n työryhmämietintö 2008:9). Hallituksen esitys Ahvenanmaan itsehallintolain 59 c §:n muuttamisesta (HE 57/2009 vp.) on 24.4.2009 annettu eduskunnalle. Perustuslakivaliokunta on 9.6.2009 antanut mietintönsä (PeVL 6/2009 vp.).

Hallituksen EU-ministerivaliokunnan kannanotto 12.9.2008 valtioneuvoston periaatepäätökseksi Ahvenanmaan osallistumisesta EU-asioiden käsittelyyn sekä maakunnan mahdollisuuksista vaikuttaa niihin.

Lissabonin sopimuksen ratifioinnin yhteydessä valtioneuvoston yleisistunnon 11.9.2008 ja tasavallan presidentin esittelyn 12.9.2008 pöytäkirjoihin tehdyt, samansisältöiset lausumat muun muassa siitä, että työryhmä on asetettu valmistelemaan itsehallintolain muutosta koskien maakunnan mahdollisuutta tulla kuulluksi EY-tuomioistuimessa.

3. Keskeinen sisältö

Itsehallintolain 59 c §:ään lisätään säännös, jonka mukaan maakunnan kannan tulee maakunnan pyynnöstä käydä ilmi Suomen vastauksista komissiolle ja EY-tuomioistuimessa maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jos maakunnan ja valtakunnan kantoja ei ole voitu sovittaa yhteen. Pykälää täydennettäisiin myös säännöksellä, jonka mukaan maakunnan edustajalle voitaisiin yksittäistapauksessa myöntää oikeus edustaa Suomea EY-tuomioistuimessa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Palmgren Sten, lainsäädäntöneuvos, p. (09) 160 67745

Groop-Bondestam Janina, neuvotteleva virkamies, p. (09) 160 67686

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on 24.4.2009 annettu eduskunnalle (HE 57/2009 vp). Esitys on käsiteltävä perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on 9.6.2009 antanut mietintönsä (PeVM 6/2009 vp.). Tasavallan presidentti päätti 24.4.2009 lähettää esityksen Ahvenanmaan maakuntapäivien käsiteltäväksi.

7. Vaikutukset

Varmistettaisiin toimivat menettelyt lain tasolla.

8. Muut tiedot

OM 18/08/2008

OM017:00/2008

5.2 AHVENANMAAN ITSEHALLINTOLAIN 30 JA 39 §:N MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmistelu tähtää Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n ja 39 §:n muuttamiseen siten, että otetaan huomioon kuluttajaneuvontaa koskevien tehtävien siirtyminen kunnilta valtiolle sekä valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä ehdotettu muutos, jolla Ahvenanmaan maakunnassa toimivan lääninhallituksen tilalle perustetaan Ahvenanmaan valtionvirasto -niminen viranomaisen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen esitys Ahvenanmaan 30 ja 39 §:n muuttamisesta (HE 69/2009 vp.) on 15.5.2009 annettu eduskunnalle.

3. Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamista siten, että otetaan huomioon kuluttajaneuvontaa koskevien tehtävien siirtyminen kunnilta valtiolle sekä valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä ehdotettu muutos, jolla Ahvenanmaan maakunnassa toimivan lääninhallituksen tilalle perustetaan Ahvenanmaan valtionvirasto -niminen viranomaisen. Ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan lakitekniisiä.

Ehdotettu laki liittyy osittain valtion aluehallintovirastoja koskevaan hallituksen esitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

4. Organisointi

Hanke hoidetaan virkatyönä.

Valmistelijat:

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, p. (09) 160 67745

Groop-Bondestam, Janina, neuvotteleva virkamies, p. (09) 160 67686

5. Aikataulu

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2010. Jos valtion aluehallintovirastoja koskeva lainsäädäntö kuitenkin tulee voimaan myöhemmin, on Ahvenanmaan valtionvirastoa koskeva lainmuutos tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin aluehallintovirastoista ehdotettu laki. Laki on säädettävä perustuslain säätämisjärjestyksessä. Tasavallan presidentti päätti 29.5.2009 lähettää esityksen Ahvenanmaan maakuntapäivien käsiteltäväksi.

6. Muut tiedot

OM 14/08/2009

6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS

6.1 PERINTÖKAAREN UUDISTAMISTARPEIDEN SELVITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Perintökaaren uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2004:6)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:10)

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on tarpeellisin osin nykyaikaistaa perintökaari. Lainsäädännön tulisi suojata niitä, jotka olivat perittävästä taloudellisesti riippuvaisia, mutta samalla antaa perittäväälle mahdollisuus määrätä jäämistöstään edellyttäen, ettei edellä mainittujen asemaa loukata. Pesänselvitys- ja perinnönjakomenettelyä koskevien säännösten tulee osapuolten oikeusturvasta huolehtien edistää pesänselvityksen ja perinnönjaon joutuisaa toimittamista.

4. Organisointi

Valmistelija:

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 160 67665

5. Taustatietoja

Perintökaari, joka tuli voimaan vuonna 1966, perustuu pääasiallisesti 1930-luvulla suoritettuun lainvalmisteluun. Laki suunniteltiin yhteiskuntaan, joka elinkeino- ja väestörakenteeltaan poikkesi olennaisesti nykyajan Suomesta. On tarpeen selvittää, miltä osin perintökaaren säännökset ovat yhteiskunnan muutosten seurauksena vanhentuneet ja ovatko muutokset synnyttäneet uusia suojan arvoisia tarpeita, joihin nykylainsäädäntö ei vastaa.

6. Aikataulu

Avopuolison asemaa koskevat muutokset valmistellaan kohdassa 6.2. mainitun hankkeen yhteydessä. Muutoin aikataulu on avoin. (6.2. Avoliiton purkautumiseen liittyvät varallisuus oikeudelliset ongelmat)

7. Hankkeen vaikutukset

Jäämistöstä annettavien etuuksien jakautuminen vastaisi entistä paremmin nykyisiä arvoituksia. Pesänselvitys ja perinnönjako voitaisiin toteuttaa nykyistä joustavammin.

8. Muut tiedot

OM 17/41/2003

OM022:00/2003

6.2 AVOLIITON PURKAUTUMISEEN LIITTYVÄT VARALLISUUSOIKEUDELLISET ONGELMAT

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on turvata avopuolison taloudellinen vähimmäissuoja avoliiton purkautuessa eron tai avopuolison kuoleman vuoksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2004:6, luku II)
Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:10, jakso 3.2)

Arviomuistio 23.5.2005

Lausuntotiivistelmä 8.9.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:22)

Työryhmän asettamispäätös 13.6.2008

Työryhmämietintö 10.12.2008 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2008:10)

Lausuntotiivistelmä 8.4.2009 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2009:6)

Yhteenveto kansalaispalautteesta 18.5.2009 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2009:10)

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on valmistella ehdotukset laiksi, jossa säädetään avopuolisoiden omaisuuden jaosta avoliiton purkautuessa, sekä laiksi perintökaaren 8 luvun säännösten muuttamisesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

5. Taustatietoja

Avoliittotyöryhmä ehdotti mietinnössään 2008, että avopuolisoiden omaisuuden omistussuhteet säilyisivät lähtökohtaisesti ennallaan, mutta avopuolisolla olisi oikeus hyvitykseen yhteistalouteen annetusta panoksesta, jos omaisuuden jako muutoin johtaisi perusteettomaan etuun toiselle avopuolisolle. Avopuolisilla olisi mahdollisuus hakea pesänjakajaa toimittamaan omaisuuden erottelu. Lisäksi avopuoliso voisi hakea määräaikaista käyttöoikeutta yhteisenä kotina käytettyyn asuntoon ja irtaimistoon kohtuullista korvausta vastaan. Hyvitysmahdollisuus ja mahdollisuus hakea asunnon määräaikaista käyttöoikeutta olisivat työryhmäehdotuksen mukaan käytettävissä myös avopuolison kuoleman jälkeen. Lisäksi avopuoliso voisi vaatia avustusta kuolleen avopuolison jäämistöstä toimeentulonsa turvaamiseksi.

6. Aikataulu

Hallituksen esitystä viimeistellään parhaillaan ja se on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Sääntely selkeyttäisi avopuolisoiden varallisuusosoikeudellista asemaa ja turvaisi avopuolison taloudellisen vähimmäissuojan avoliiton purkautuessa. Mahdollisuus pesänjakajan määräämiseen vähentäisi tuomioistuimessa käsiteltäviä riitoja omaisuuden jaosta.

8. Muut tiedot

OM 5/41/2005

OM038:00/2008

6.3 SUOMEN KANSAINVÄLISEN PERHELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Suomen kansainvälisen perhe- ja perintölainsäädännön uudistaminen ja ajanmukaistaminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän periaatemuistio (OM:n lainvalmisteluosaston julkaisu 5/1994)

HE 44/2001 vp 27.4.2001

Laki avioliittolain muuttamisesta, laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta, laki perintökaaren muuttamisesta, laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta (1226-1229/2001)

Laki rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001)

Valtioneuvoston asetus avioliittoasetuksen muuttamisesta (139/2002)

Valtioneuvoston asetus eräistä kansainvälisluontoisista suhteista annetun lain soveltamisesta annetun asetuksen eräiden säännösten kumoamisesta (140/2002)

Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta (563/2002)

Laki kuolleeksi julistamisesta (127/2005)

Laki edunvalvontavaltuutuksesta 648/2007

3. Keskeinen sisältö

Hanketta jatketaan uudistamalla kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskeva lainsäädäntö (ks. hanke 6.4 Kansainväliset isyyskysymykset) ja laatimalla ehdotus holhousta koskevien kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvien säännösten uudistamisesta (ks. hanke 6.12 Aikuisten kansainvälinen suojele).

4. Organisointi

Valmistelijat Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

7. Hankkeen vaikutukset

Lainsäädäntö antaa entistä tarkemmat oikeusohjeet siitä, millä edellytyksillä Suomen viranomainen on toimivaltainen kansainvälisiä liittyviä sisältävissä tapauksissa, mitä lakia tällöin sovelletaan ja miten suhtaudutaan asiaa koskeviin ulkomaisiin ratkaisuihin.

8. Muut tiedot

OM 14/41/2005

6.4 KANSAINVÄLISET ISYYSKYSYMYKSET

1. Tavoite ja tehtävät

Kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevan lainsäädännön muuttaminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 18.10.2006

Työryhmän mietintö 11.6.2007 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:7)

Lausuntotiivistelmä 23.10.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2007:15)

HE 104/2009

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on laatia ehdotus kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevaksi lainsäädännöksi. Ehdotuksen tulisi sisältää säännökset Suomen viranomaisten kansainvälisestä toimivallasta ja sovellettavasta laista sekä säännökset vieraassa valtiossa tehdyn isyyttä koskevan ratkaisun tunnustamisesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Voimassaolevat kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevat säännökset sisältyvät lakiin kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista (KPL) vuodelta 1929. Siinä käytetyt oikeudelliset käsitteet eivät vastaa vuonna 1975 säädettyä isyyslakia (700/1975). Lisäksi KPL:n säännösten taustalla olevien kansainvälisen perheoikeuden periaatteita pidetään nykyisin vanhentuneina ja ongelmallisina. Korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksiä, jotka ovat korjanneet syntyneitä puutteita vain osittain. Koska perheiden elämä kansainvälistyy, tulisi lasten ja vanhempien oikeudelliseen asemaan ratkaisevasti vaikuttavista oikeuskysymyksistä olla asianmukaiset säännökset.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettiin 25.6.2009.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot
OM 13/41/2006
OM039:00/2006

6.5 LAPSEKSIOTTAMISTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on ajanmukaistaa lapseksiottamisesta annettu laki erityisesti adoptioprosessia ja adoptiolupa-asioissa toimivaltaista viranomaista koskevan sääntelyn osalta. Lisäksi tavoitteena on saattaa kansallisesti voimaan lasten adoptiota koskeva Euroopan neuvoston uudistettu yleissopimus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio

Lausuntotiivistelmä 10.3.2008 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:7)

Asettamispäätös

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on valmistella ehdotus adoptiolaiksi, joka korvaa lapseksiottamisesta annetun lain. Uuden lain tulee olla sisällöltään sopusoinnussa lasten adoptiota koskevan Euroopan neuvoston uudistetun yleissopimuksen kanssa ja siten mahdollistaa se, että Suomi ratifioi yleissopimuksen. Työn lähtökohtana on vuonna 2007 valmistunut arviomuistio ja siitä saatu lausuntopalaute.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan lapseksiottamisesta annetun lain kokonaisuudistusta.

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Tuomo Antila, oikeusministeriö, puh. 160 67719

Jäsenet:

Lakimies Hanna Rantala, sosiaali- ja terveysministeriö

Hovioikeudenneuvos Marjatta Möller, Helsingin hovioikeus

Erityisasiantuntija Hanna Ahonen, Valvira

Vs. johtava sosiaalityöntekijä Aulikki Haimi-Kaikkonen, Helsingin kaupungin sosiaali-
virasto

Järjestölakimies Tiina Tammi, Pelastakaa Lapset ry

Toiminnanjohtaja Tuula Kumpumäki, Yhteiset Lapsemme ry

Vs. toiminnanjohtaja Seija Poikonen, Adoptioperheet ry

Sihteeri:

Tutkija Mette Manninen, oikeusministeriö, puh. 1606 7666

5. Taustatietoja

Lapseksiottamista koskeva laki (153/1985) tuli voimaan vuonna 1985. Sitä uudistettiin laajajakosti vuonna 1997 (175/1996), mm. jotta Haagin vuoden 1993 yleissopimus kansainvälisistä adoptioista voitiin saattaa Suomessa voimaan.

Ulkomailta Suomeen adoptoitavien lasten määrä on huomattavasti lisääntynyt, minkä vuoksi on syytä arvioida sitä, millä tavoin kansainvälisiin adoptioihin liittyvien lupasioiden käsittely olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää. Myös muihin adoptiota koskeviin säännöksiin on havaittu liittyvän tarkistustarpeita.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.6.2009 - 30.11.2010.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 16/41/2007

OM014:00/2008

6.6 HOLHOUS- JA EDUNVALVONTA-ASIOIDEN SELVITYS

1. Tavoite ja tehtävät

Holhousasioihin ja edunvalvontaan liittyvien muutos- ja kehittämistarpeiden selvittäminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Edunvalvojien valvonta Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa 17.8.2009 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2009:21)

Asettamispäätös 20.8.2009

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on varmistaa, että holhoustointa koskeva lainsäädäntö luo tulevaisuudessakin tarkoituksenmukaiset ja tehokkaat puitteet holhoustoimen hoitamiseksi eri osapuolten oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään holhousasioihin ja edunvalvontaan liittyvät muutos- ja kehittämistarpeet.

Puheenjohtaja:

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Jäsenet:

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Rubanin, Maaria, hallitussihteeri, oikeusministeriö

Lehtonen, Leena, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö
Heusala, Aila, kehittämisspäälikkö, Itä-Suomen lääninhallitus
Fager, Lasse, johtava yleinen edunvalvoja, Turun oikeusaputoimisto
Tamminen, Anna, järjestöjohtaja, Muistiliitto ry.

Sihteeri:

Jäsen Salla Lötjönen toimii samalla työryhmän sihteerinä, puh. 160 67703

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.9.2009 - 31.1.2010.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 12/41/2009

OM034:00/2009

6.7 EU-ASETUS SOVELLETTAVASTA LAISTA JA TUOMIOISTUIMEN TOIMIVALLASTA AVIOEROASIOISSA (ROOMA III)

1. Tavoite ja tehtävät

Antaa kattavat säännökset avioeroasioissa sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta Euroopan unionissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 82 lopullinen, vihreä kirja

E 63/2005 vp, LaVL 22/2005 vp

KOM(2006) 399 lopullinen, asetusehdotus

U 53/2006 vp

LaVL 19/2006 vp

U-jatkokirjelmä 25.3.2008

LaVL 6/2008

3. Keskeinen sisältö

Osapuolille annettaisiin mahdollisuus valita tuomioistuin avio- ja asumuseroasioissa. Säädetään avio- ja asumuseroa koskevissa asioissa sovellettavasta laista. Sääntely täydentäisi ns. Bryssel II a -asetusta, joka sääntelee muun muassa toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymistä avioeroasioissa sekä avioerotuomioiden tunnustamista.

4. Organisointi

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Neuvottelut asiasta ovat toistaiseksi keskeytyneet, koska asetuksen sisällöstä ei ole saavutettu yksimielisyyttä.

7. Hankkeen vaikutukset

Sääntelyn tavoitteena on vähentää kansainvälisiin avioeroihin liittyviä ongelmia EU-valtioissa.

8. Muut tiedot

OM 8/482/2005

EU/2006/1185

EU/2005/0804

6.8 EU-SÄÄDÖS PERINTÖ- JA TESTAMENTTIOIKEUDESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt kansainvälistä perintöoikeutta koskevista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 65 lopullinen, vihreä kirja

E 75/2005 vp

LaVL 22/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Vihreän kirjan tarkoituksena oli kysyä jäsenvaltioiden ja muiden kuultavien tahojen näkemyksiä kysymyksistä, jotka koskevat kansainvälistä toimivaltaa, sovellettavaa lakia, tunnustamista ja täytäntöönpanoa perintöä tai testamenttia koskevissa asioissa, perintötodistusta ja testamenttirekisteriä.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 160 67665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 160 67703

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotus annettaneen syksyllä 2009. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Helpottaisi sellaisten perintöasioiden hoitamista, joilla on liittyviä yhtä useampaan jäsenvaltioon.

8. Muut tiedot

OM 11/482/2005

EU/2005/0756

6.9 EU-SÄÄDÖS AVIOLIITON VARALLISUUSSUHTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA MUKAAN LUKIEN TOIMIVALTA JA VASTAVUORONEN TUNNUSTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt avioliiton varallisuussuhteita koskevista kansainvälis-yksityisoikeudellisista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 400 lopullinen, vihreä kirja

3. Keskeinen sisältö

Vihreän kirjan tarkoituksena on käynnistää kuuleminen kansainvälisissä yhteyksissä esiin tulevista avioliittojen tai muiden yhteiselämän muotojen varallisuuskysymyksistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta ei ole annettu. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukaistaisi avioliiton varallisuussuhteita koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset EU-maissa.

8. Muut tiedot

OM 6/482/2006

EU/2006/1186

6.10 ELATUSAPUJEN PERINTÄÄ KOSKEVA YLEISSOPIMUS JA LAINVALINTAA KOSKEVA PÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa tehtiin 2007 elatusapujen perintää koskeva yleissopimus, jolla on tarkoitus korvata New Yorkissa vuonna 1956 tehty yleissopimus elatusavun perimisestä ulkomailla sekä Haagissa vuosina 1958 ja 1973 tehdyt elatusapupäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat yleissopimukset. Samalla tehtiin elatusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskeva pöytäkirja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions> 12265/09; JUSTCIV 177 (komission ehdotus)

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä hallinnollisesta yhteistyöstä elatusavun perintää koskevista asioista sekä toisessa sopimusvaltiossa annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Sovellettavaa lakia koskeva pöytäkirja sisältää määräykset elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Komissio on 28.7.2009 antanut ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jonka mukaan yhteisö sitoutuisi yleissopimukseen. Asiaa koskevat neuvottelut alkavat neuvostossa syyskuussa 2009.

6. Aikataulu

Voimaansaattamisen aikataulu on avoin.

7. Hankkeen vaikutukset

Parannetaan mahdollisuuksia elatusapujen kansainväliseen perintään.

8. Muut tiedot

OM 5/85/2006

6.11 LASTEN SUOJELUA KOSKEVAN VUODEN 1996 HAAGIN YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Haagissa vuonna 1996 toimivallasta, sovellettavasta laista, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liitty-

vissä asioissa tehdyn yleissopimuksen hyväksyminen ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 6.4.2004

Työryhmän mietintö 24.8.2005, (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2005:11)

HE 218/2008

Laki 435/2009

3. Keskeinen sisältö

Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia määräyksiä lapsen huollosta, tapaamis-oikeudesta ja holhouksesta sekä lastensuojelusta. Sopimuksessa on myös viranomaisten kansainvälistä yhteistoimintaa koskeva luku.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Haagin 1996 sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1.1.2002, ja sen on tällä hetkellä ratifioinut tai siihen on liittynyt kymmenen valtiota. Euroopan yhteisön jäsenmaiden kannalta Haagin 1996 sopimus on nk. jaetun toimivallan sopimus. Jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen omasta puolestaan ja yhteisön puolesta 1.4.2003. Oikeus- ja sisäasiainneuvostossa on keväällä 2008 tehty päätös, jonka mukaan jäsenvaltiot pyrkivät suorittamaan kansalliset voimaansaattamistoimenpiteet niin, että ratifiointiasiakirjat voidaan tallettaa mahdollisuuksien mukaan ennen 5.6.2010. Suomen osalta sopimuksen voimaansaattamisen edellyttämä lainsäädäntö on vahvistettu.

6. Aikataulu

Ks. kohta 5.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi lasten suojelua kansainvälisissä tilanteissa.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2004

OM047:00/2004

6.12 AIKUISTEN SUOJELUA KOSKEVA SOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen voimaansaattaminen Suomen osalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.listing

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksen sisällöstä päätettiin Haagissa 20.9.-2.10.1999 pidetyssä erityiskomission istunnossa, jolla oli diplomaattikonferenssin luonne. Yleissopimus (Convention on the international protection of adults) koskee sellaisten aikuisten suojelua, jotka henkilökohtaisten kykyjensä heikentymisen tai riittämättömyyden vuoksi eivät kykene itse huolehtimaan eduistaan.

Samassa yhteydessä on tarkoitus uudistaa holhousta koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset. Eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain (379/1929) III osa kumotaan ja uudet säännökset otetaan holhoustoimesta annettuun lakiin (442/1999).

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Suomi allekirjoitti sopimuksen syyskuussa 2008. Tavoitteena on antaa yleissopimuksen voimaansaattamista koskeva hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2009 loppuun mennessä.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi toimintarajoitteisten aikuisten suojelua kansainvälisissä tilanteissa, jos riittävä määrä valtioita sitoutuisi siihen.

8. Muut tiedot

OM 6/85/2006

6.13 LASTEN OIKEUKSIEN KÄYTTÖÄ KOSKEVA EUROOPPALAINEN YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

ETS no. 160. Yleissopimukseen liittyviä asiakirjoja on Euroopan neuvoston verkkosivuilla

Luonnos hallituksen esitykseksi yleissopimuksen hyväksymisestä 9.6.2009

3. Keskeinen sisältö

Euroopan neuvostossa tehtiin 25.1.1996 yleissopimus lasten oikeuksien käyttämisestä. Sopimus koskee lapsen kuulemistä ja lapsen oikeutta saada edustaja lasta koskeviin oikeudenkäynteihin sekä tuomioistuimen ja lapsen edustajan tehtäviä näissä oikeudenkäynneissä.

4. Organisointi

Valmistelija

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 25.1.1996. Luonnos hallituksen esitykseksi on lausuntokierroksella, joka päättyy 30.8.2009. Tavoitteena on, että hallituksen esitys annetaan eduskunnalle keväällä 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutukset ovat vähäiset, sillä kansallinen lainsäädäntömme ottaa huomioon lapsen kuulemiseen ja edustamiseen liittyvät kysymykset.

8. Muut tiedot

OM 5/84/2006

OM026:00/2009

7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA

7.1 JULKISYHTEISÖN VAHINGONKORVAUSVASTUU

1. Tavoite ja tehtävät

Julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitys vahingonkorvauslain uudistamistarpeesta (selvitysraportti OM/23.6.1998)

3. Keskeinen sisältö

Ensi vaiheessa kartoitetaan lainsäädännön mahdollisia muutostarpeita.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

5. Taustatietoja

Hanke liittyy vuonna 1998 aloitettuun vahingonkorvauslain uudistamiseen. Henkilövahinkojen korvaamista koskeva sääntely uudistettiin vuoden 2006 alusta. Puhtaan varallisuusvahingon korvaussääntelyn osalta puolestaan päädyttiin vuonna 2003 siihen, ettei tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ole.

6. Aikataulu

Oikeusministeriö on tilannut ulkopuoliselta selvitysmieheltä sääntelyn uudistamistarpeesta selvityksen, jonka määräaika on 31.12.2009. Hankkeen jatkovalmistelusta päätetään selvityksen ja siitä saadun lausuntopalautteen perusteella vuonna 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 19/41/2007

7.2 MAANVUOKRALAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Maanvuokralainsäädännön tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 2.2.2009

Maanvuokrasopimuksia ja niissä käytettyjä ehtoja koskeva selvitys 1.10.2008

Lausuntotiivistelmä 17.6.2009 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2009:16)

3. Keskeinen sisältö

Ensi vaiheessa on tarkoitus selvittää maanvuokralainsäädännön tarkistustarpeet.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

Aspelund, Sofia, tutkija, oikeusministeriö, puh. 160 67673

5. Taustatietoja

Maanvuokrasuhteita sääntelee maanvuokralaki (258/1966). Vuokraoikeuden kirjaamisesta sekä sen panttaamisesta säädetään maakaareissa (540/1995). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan maanvuokralainsäädäntöä uudistetaan siten, että se vastaa rakentamista ja elinkeinotoimintaa varten tapahtuvan maanvuokrauksen tarpeita.

6. Aikataulu

Oikeusministeriössä on kartoitettu maanvuokraa koskevaa sopimuskäytäntöä selvityksellä, joka koskee yhtäältä käytössä olevia vakiosopimusehtoja ja toisaalta sopimuksia, joita on kirjattu eri alioikeuksissa eri vuosina nykyisen maanvuokralain aikana. Selvityksestä on pyydetty lausuntoja ja lausunnoista on laadittu tiivistelmä. Jatkovalmistelua varten asetetaan työryhmä syyskuussa 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutuksia voidaan arvioida myöhemmin.

8. Muut tiedot

OM 7/42/2007

7.3 YLEISSOPIMUS VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIA ARVOPAPEREITA KOSKEVISTA YHDENMUKAISISTA AINEELLISOIKEUDELLISISTA SÄÄNNÖISTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevia aineellisoikeudellisia säännöksiä. Sopimusneuvotteluissa Suomen tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa yleissopimuksen ja Suomen arvo-osuusjärjestelmän riittävä yhteensopivuus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimusluonnos <http://www.unidroit.org/>

E 106/2005 vp, jatkokirjelmä 17.6.2008

Kuulemismuistio 13.5.2009

28.5.2009 pidettyyn kuulemiseen liittyvä pöytäkirja

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus koskisi arvopapereita, joihin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Tällaisia arvopapereita hallitaan moniportaisissa välittäjien ketjuissa mutta myös omistajakohtaisilla arvopaperitileillä, joissa sijoittajalla säilyy suora esineoikeus arvopaperiin ja välitön suhde liikkeeseenlaskijaan. Jälkimmäisistä esimerkkejä ovat Suomen arvo-osuusjärjestelmässä omistajakohtaisille arvo-osuustileille merkityt arvopaperit.

Yleissopimuksessa määrättäisiin mm. välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden hankkimisesta, luovuttamisesta ja käyttämisestä vakuutena sekä arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien etusijajärjestyksestä. Määräyksiä olisi myös arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien haltijan suojasta välittäjän maksukyvyttömyystilanteessa samoin kuin eräistä arvopapereiden selvitysjärjestelmiin liittyvistä erityiskysymyksistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Yleissopimus on ns. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. EU:n komissio on osallistunut neuvotteluihin yhteisön toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä.

6. Aikataulu

Unidroit julkaisi yleissopimusluonnoksen joulukuussa 2004. Yleissopimuksesta on neuvoteltu useissa hallitusten edustajien kokouksissa. Diplomaattikonferenssi, jossa yleissopimus oli tarkoitus hyväksyä, pidettiin syyskuussa 2008. Diplomaattikonferenssia päätettiin kuitenkin jatkaa toisella vaiheella 5 - 9 lokakuuta 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukaistamalla aineellisoikeudellisia säännöksiä yleissopimus vähentäisi erityisesti rajat ylittävään arvopapereiden vaihdantaan ja vakuuskäyttöön liittyviä oikeudellisia riskejä. Siten yleissopimus parantaisi arvopaperimarkkinoiden toimivuutta ja alentaisi markkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

Oikeusministeriö järjesti 9.6.2008 kuulemistilaisuuden, jossa todettiin, että sopimusluonnos ei vaikuttaisi asettavan välitöntä pakkoa muuttaa suomalaista arvo-osuusjärjestelmää, joskin tarve harkita kansallista arvo-osuusjärjestelmän ulkopuolista moniportaisuuslainsäädäntöä, arvopaperien välistä säilytystä koskevaa lainsäädäntöä saattaa lisääntyä.

Oikeusministeriö laati syyskuussa 2008 pidetyn diplomaattikonferenssin ensimmäisen osan vaikutusten arvioimiseksi arviomuiston, jota käsiteltiin uudessa kuulemistilaisuudessa 28.5.2009.

8. Muut tiedot

EU/2005/1064

OM 3/472/2005

**7.4 VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIIN ARVOPAPEREIHIN
LIITTYVIIN TIETTYIHIN OIKEUKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA
KOSKEVA YLEISSOPIMUS****1. Tavoite ja tehtävät**

Yleissopimuksen mahdollinen allekirjoittaminen ja ratifioiminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 26.5.2003

Lausuntotiivistelmä

E 98/2002 vp

U 13/2004 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksessa määritellään, minkä maan lakia sovelletaan välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden luovutukseen ja vakuuskäyttöön silloin, kun arvopaperiin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Pääsäännön mukaan sovellettaisiin tilinhaltijan ja välittäjän valitsemaa lakia. Sopimus koskisi myös Suomen arvo-osuusjärjestelmässä arvo-osuustileille merkittyjä arvopapereita.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Yleissopimus on nk. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Yleissopimukseen liittyminen edellyttää sekä EU:n että kansallisen lainsäädännön tarkistamista.

6. Aikataulu

Yleissopimus hyväksyttiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa 13.12.2002. EU:n komissio teki 5.1.2004 neuvostolle ehdotuksen päätökseksi yleissopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta on useaan otteeseen keskusteltu neuvoston työryhmässä, mutta asiasta ei ole päästy yhteisymmärrykseen. Komissio on työohjelmassaan vuodelle 2009 maininnut yleissopimuksen allekirjoittamisen poisvedettävien hankkeiden joukossa, ilmoittaen suunnittelevansa muun lainsäädäntöehdotuksen antamista kyseessä olevista lainvalintakysymyksistä.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimus parantaisi oikeusvarmuutta sovellettavasta laista ja näin tehostaisi ja mahdollisesti lisääisi arvopapereiden vaihdantaa ja vakuuskäyttöä erityisesti rajojen yli. Se myös alentaisi arvopaperimarkkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/482/2003

OM028/00/2001

EU290702/0073

7.5 EU:N SELVITYSDIREKTIIVIN JA RAHOITUSVAKUUSDIREKTIIVIN MUUTOSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on panna täytäntöön selvityksen lopullisuutta maksujärjestelmissä ja arvopapereiden selvitysjärjestelmissä annettuun direktiiviä 98/26/EY (selvitysdirektiivi) sekä rahoitusvakuusdirektiiviin 2002/47/EY direktiivillä 2009/44/EY tehdyt muutokset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Direktiivi 2009/44/EY selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopapereiden selvitysjärjestelmissä annetun direktiivin 98/26/EY ja rahoitusvakuusjärjestelyistä annetun direktiivin 2002/47/EY muuttamisesta linkitettyjen järjestelmien sekä lainasaamisten osalta

3. Keskeinen sisältö

Selvitysdirektiivin muutokset koskevat muun muassa selvitysjärjestelmien keskinäisiä yhteyksiä sekä yöllä tapahtuvaa selvitystoimintaa. Rahoitusvakuusdirektiivin muutokset koskevat ennen kaikkea luottosaatavien lisäämistä direktiivin soveltamisalaan kuuluviin vakuustyypeihin. Lisäksi direktiiveihin on tehty muun muassa muun yhteisöoikeuslainsäädännön kehityksestä johtuvia teknisiä muutoksia ja selvennyksiä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

5. Taustatietoja

Selvitysdirektiivi ja rahoitusvakuusdirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön pääosin ns. nettoutuslailla (1084/1999) ja rahoitusvakuuslailla (11/2004).

6. Aikataulu

Muutosdirektiivin edellyttämät kansalliset säädökset on annettava viimeistään 30.12.2010 ja niiden on tultava voimaan viimeistään 30.6.2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Direktiivien muutokset selventävät oikeustilaa muun muassa yhteenliitettyjen selvitysjärjestelmien osalta ja niiden on tarkoitus lisätä oikeusvarmuutta arvopaperien selvitystoiminnassa. Sama koskee yöllä tapahtuvaa selvitystoimintaa, joka ei tosin toistaiseksi ole käytössä Suomessa. Luottosaatavan vakuuskäyttöä koskevilla säännöksillä ei ole suurta merkitystä Suomen lainsäädännön kannalta. Muutosten täytäntöönpano voi edellyttää eräitä muutoksia nettoutuslakiin ja rahoitusvakuuslakiin.

8. Muut tiedot

OM 1/479/2008

EU/2008/0917

7.6 MAKSUPALVELUT

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on maksupalvelujen tarjontaa ja toteuttamista koskevan direktiivin täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmämietintö 18.12.2008 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2008:11)

Luonnos hallituksen esitykseksi 24.4.2009

Lausuntotiiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2009:18)

3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan hallituksen esitys maksupalveludirektiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä siltä osin kuin on kysymys maksupalveluntarjoajien tiedonantovaatimuksista sekä maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista (lähinnä direktiivin III ja IV osastot).

4. Organisointi

Valmistelija

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

5. Taustatietoja

Maksupalveluja sisämarkkinoilla koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 1.11.2009.

Direktiivin tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa ja tehostaa maksujärjestelmiä luomalla niin sanottu yhtenäinen eurooppalainen maksualue. Tämä edellyttää sekä maksupalveluntarjoajia että maksupalvelujen sisältöä koskevien jäsenvaltioiden säännösten yhdenmukaistamista.

Direktiivillä kumotaan sisällöltään huomattavasti suppeampi, rajojen yli suoritettavista tilisiirroista annettu direktiivi (97/5/EY).

Direktiivin sellaisten säännösten, jotka koskevat muun muassa maksupalvelujen tarjoamisen elinkeino-oikeudellisia edellytyksiä ja maksupalveluntarjoajien valvontaa, täytäntöönpanon edellyttämä lainsäädäntö valmistellaan valtionvarainministeriössä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syyskuussa 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Maksupalvelulaki nopeuttaa erityisesti rajat ylittävien maksujen välitystä ETA-alueella. Laki parantaa muutenkin monin tavoin kuluttajien ja muiden maksupalvelun käyttäjien asemaa.

Laki aiheuttaa merkittäviä sopeuttamiskustannuksia pankeille ja muille maksupalveluja tarjoaville yrityksille. Kustannukset ovat kuitenkin suurelta osin kertaluonteisia, ja hyötyjen odotetaan ylittävän kustannukset järkevän ajan kuluessa, joten kokonaisvaikutus on kansantalouden kannalta positiivinen.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2007

OM031:00/2007

7.7 MAKSUVIIVÄSTYSDIREKTIIVIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Maksuviivästysdirektiivin 2000/35/EY korvaaminen uudella direktiivillä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2009) 126 lopullinen

U 39/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Uudella direktiivillä tarkistettaisiin ja täydennettäisiin voimassa olevan maksuviivästysdirektiivin säännöksiä, jotta kaupallisissa toimissa tapahtuvia maksuviivästyksiä voidaan torjua nykyistä tehokkaammin.

Ehdotuksen mukaan velkojalla olisi maksun viivästyessä oikeus saada viivästyskoron lisäksi viivästyneen maksun määrään suhteutettu korvaus perintäkuluista.

Jos viranomainen viivästyy sille toimitettua tavaraa tai palvelua koskevan laskun maksamisessa, sen olisi ehdotuksen mukaan maksettava viivästyskoron lisäksi myöhästymiskorvauksena viisi prosenttia viivästyneen maksun määrästä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67719

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67702

5. Taustatietoja

Ehdotus on osa kasvua ja työllisyyttä tukevaa Lissabonin strategiaa. Sillä pannaan osaltaan täytäntöön eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite ("Small Business Act", KOM(2008) 394) ja Euroopan talouden elvytyssuunnitelmasta annettu komission tiedonanto (KOM(2008) 800).

6. Aikataulu

Neuvottelut direktiiviehdotuksesta on aloitettu neuvoston työryhmässä toukokuussa 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Direktiiviehdotuksen arvioidaan edistävän sitä, että yritykset ja viranomaiset suorittavat maksuvelvoitteensa oikea-aikaisesti, ja siten parantavan erityisesti pk-yritysten kassavirtaa ja tukevan niiden kilpailukykyä.

8. Muut tiedot

OM 1/479/2009

EU/2009/0800

7.8 VAKUUTUSSOPIMUSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vakuutussopimuslain tarkistaminen niin, että lain toimivuuden seurannassa ilmi tulleet epäselvyydet ja muut ongelmat voidaan poistaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Seurantatiivistelmä 10.1.2002

Arviomuistio 10.1.2005

Työryhmän asettamispäätös 16.2.2005

Työryhmämietintö 30.8.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:16)

Lausuntotiivistelmä 15.5.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2007:10)

HE 63/2009 vp.

3. Keskeinen sisältö

Lain soveltamisalaa ja sen pakottavuutta vakuutuksenottajan hyväksi laajennettaisiin. Vakuutuksenantajalle tulisi velvollisuus perustella päätös, jolla vakuutushakemus hylätään tai vakuutus irtisanotaan. Vakuutuksenantajan velvollisuutta antaa tietoja sijoitus-sidonnaisista vakuutuksista lisättäisiin. Lisäksi tarkistettaisiin säännöksiä mm. ryhmä-etuvakuutuksista, henkivakuutusehtojen muuttamisesta, edunsaajamääräyksestä, korvausvaatimuksen vanhentumisesta ja kanneajasta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Vakuutuslainsäädännön muuttamisesta johtuneita tarkistuksia.

Oikeusministeriö lähetti etutahoille joulukuussa 2000 tiedustelun vakuutuslainsäädännön toimivuudesta. Saaduista vastauksista laadittiin tiivistelmä, jonka pohjalta oikeusministeriössä järjestettiin kuulemistilaisuus. Oikeusministeriön toimeksiannosta OTT Jaana Norio-Timonen laati arviomuiston lain uudistamistarpeesta.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 8.5.2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Ei merkittäviä vaikutuksia, sillä muutostarpeet rajoittunevat sääntelyn selkeyttämiseen. Sopimuspuolille ei ole tulossa merkittäviä uusia oikeuksia tai velvollisuuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2005

OM019:00/2005

7.9 KULUTUSLUOTTOJA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KOKONAISUUDISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön uusi kulutusluottodirektiivi 2008/48/EY ja tehdä luottomarkkinoiden kehittymisen johdosta tarvittavat muut muutokset kulutusluottoja koskevaan lainsäädäntöön.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 2.10.2008

Asettamispäätökseen liittyvä taustamuistio 10.9.2008

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus direktiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Lisäksi työryhmän on valmisteltava muut tarvittavat muutosehdotukset kulutusluottoja koskevaan lainsäädäntöön. Eri-tyisesti työryhmän on selvitettävä ja tarvittaessa valmisteltava säännösehdotukset seuraavista kysymyksistä:

- miten voidaan tarkoituksenmukaisesti edistää vastuullisia menettelytapoja luotonannossa ja luottosuhteen kuluessa;
- luoton eräännyttämistä koskevien säännösten toimivuus muuttuneilla luottomarkkinoilla;
- olisiko ja missä laajuudessa kulutusluottojen tarjoaminen perusteltua säätää rekisteröintiä edellyttäväksi elinkeinoksi.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen, oikeusministeriö, puh. 160 67514

Jäsenet

Lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma, oikeusministeriö

Kaupallinen neuvos Ilkka Cantell, työ- ja elinkeinoministeriö

Lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen, valtiovarainministeriö

Lakimies Riitta Kokko-Herrala, Kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies

Lakimies Raija Railas, Rahoitustarkastus

Lakimies Reima Letto, Finanssialan Keskusliitto ry

Lakimies Ilkka Salminen, Suomen Kuluttajaliitto

Työryhmän sihteeri

Tutkija Sofia Aspelund, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat

Toimitusjohtaja Jari Perko, Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto

Oikeustieteen kandidaatti Johanna Aho, Suomen Kaupan Liitto

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 30.10.2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Direktiivi edellyttää kulutusluottoja koskevan kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun kokonaisuudistusta. Suurimmat direktiivistä johtuvat muutostarpeet liittyvät säännöksiin, jotka koskevat luotonantajan tiedonantovelvollisuutta ennen luottosopimuksen tekemistä.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2008

OM031:00/2008

7.10 EU:N ASUNTOLUOTTOJA KOSKEVA SÄÄNTELY

1. Tavoite ja tehtävät

Asuntoluottoja koskevan yhteisösääntelyn tarpeen arvioiminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimialan ja kuluttajajärjestöjen edustajista koostuvan työryhmän, ns. Forum Groupin raportti, joulukuu 2004

KOM(2005) 327 lopullinen, vihreä kirja

Oikeusministeriön lausunto komissiolle vihreästä kirjasta, 29.11.2005

E 109/2005 vp

TaVP 96/2005 vp
Report of the Mortgage Funding Expert Group
Mortgage Industry and Consumers Expert Group, Final Report
KOM(2007) 807 lopullinen, valkoinen kirja
E-kirjelmän jatkokirje 17.4.2008

3. Keskeinen sisältö

Selvitetään, onko yhteisötasolla tarpeen säätää asuntoluotoista ja muista sellaisista luotoista, joiden vakuutena on kiinteistö, tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin rajat ylittävien kiinnitysluottomarkkinoiden toiminnan edistämiseksi. Komission alustavan arvion mukaan lainsäädäntöä tarvittaneen luotonantajan tiedonantovelvollisuudesta ennen luottosopimuksen tekemistä, luoton todellisen vuosikoron laskemisesta, vastuullisesta luotonannosta ja kuluttajan oikeudesta maksaa luotto enneaikaisesti.

4. Organisointi

Valmistelija

Kummoinen Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Komissio jatkaa vuosina 2008-2010 yhteistyössä jäsenvaltioiden ja markkinaosapuolten kanssa edellä mainittujen lainsäädäntötoimien ja muiden toimenpiteiden valmistelua.

7. Vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida luotettavasti vasta, kun on päätetty mahdollisten säädösehdotusten sisällöstä. Komissio on arvioinut, että yhdentyvät kiinnitysluotomarkkinat voisivat nostaa EU:n bruttokansantuotetta ja yksityistä kulutusta.

8. Muut tiedot

OM 4/471/2005

EU/2005/1220

7.11 EU:N DIREKTIIVI KULUTTAJIEN OIKEUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Komission direktiiviehdotukseen on yhdistetty osittain uudistettuina neljä nykyistä kuluttajansuojadirektiiviä (kotimyynti, kohtuuttomat sopimusehdot, etämyynti, ja kulutus-tavaran kauppa). Tavoitteena on lisätä rajat ylittävää kuluttajankauppaa ja parantaa siten sisämarkkinoiden toimintaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 744 lopullinen, vihreä kirja

E 26/2007 vp

Suomen lausunto komissiolle 14.6.2007

KOM(2008) 614 lopullinen

U 77/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviehdotus koskee kaikenlaisia elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiä sopimuksia. Ehdotuksessa on suhteellisen vähän uutta sääntelyä nykyisiin direktiiveihin verrattuna. Merkittävin muutos on, että direktiivi olisi täysharmonisoiva, eli jäsenmaat eivät saisi omassa sääntelyssään poiketa siitä. Nykyiset direktiivit ovat ns. minimisäädöksiä, joten jäsenvaltioilla on ollut oikeus ylläpitää korkeampaa kuluttajansuojan tasoa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

Aspelund, Sofia, tutkija oikeusministeriö, puh. 160 67673

5. Taustatietoja

Direktiiviehdotus perustuu komission helmikuussa 2007 antamaan vihreään kirjaan kuluttajansuojaa koskevan yhteisön säännösten tarkistamisesta sekä vihreän kirjan pohjalta järjestettyyn kuulemiseen.

6. Aikataulu

Komissio antoi direktiiviehdotuksen 8.10.2008. Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on alkanut marraskuun 2008 lopulla ja Euroopan parlamentissa tammikuussa 2009. Käsittelyssä ei pyritä 1. lukemisen yhteisymmärrykseen parlamentin kanssa. Parlamentin mietintö komission ehdotuksesta valmistunee vuodenvaihteessa 2009 - 2010 ja neuvoston yhteinen kanta aikaisintaan 2010. Sen jälkeen vuorossa on parlamentin 2. käsittely.

7. Hankkeen vaikutukset

Jos direktiiviehdotus hyväksyttäisiin sellaisenaan, suomalaisen kuluttajan suoja heikentyisi. Heikennykset koskisivat mm. myyjän virhevastuun kestoja, kuluttajan oikeuksia tavaran luovutuksen viivästyessä, kuluttajan vastuuta tavaran palauttamisesta aiheutuvista kuluista koti- ja etämyynissä sekä peruuttamisoikeuden laajuutta etämyynissä.

Toisaalta yhdenmukainen lainsäädäntö on omiaan parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla. Hyvin toimivat sisämarkkinat hyödyttävät kuluttajia, kun hyödykevalikoimat laajenevat ja lisääntyvä kilpailu alentaa hintoja. Sääntelyn yhdenmukaistaminen helpottaa varsinkin rajat ylittävää verkkokauppaa sekä pienyritysten että kuluttajien eduksi.

8. Muut tiedot

OM 4/471/2008

EU/2008/1481

7.12 AIKAOSUUSDIREKTIIVIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Nykyisen aikaosuus- eli timesharedirektiivin 94/47/EY korvaava uusi, soveltamisalaltaan laajempi direktiivi 2008/122/EY kuluttajien suojaamisesta aikaosuuksia, pitkäkestoisia lomatuotteita, jälleenmyyntiä ja vaihtoa koskeviin sopimukseen liittyvien tiettyjen seikkojen osalta annettiin 14.1.2009. Tavoitteena on poistaa kuluttajaongelmia ja kilpailun vääristymiä erityisesti saattamalla uudet lomatuotteet sääntelyn piiriin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2007) 303 lopullinen

U 25/2007 vp.

PE-CONS 3701/1/08 REV 1

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi koskee aikaosuuksien ja pitkäkestoisten lomatuotteiden (mm. ns. alennuslomakerhot) markkinointia, myyntiä ja jälleenmyyntiä sekä aikaosuuksien vaihtoa. Direktiivin keskeiset säännökset (elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteet, sopimuksen sisältöä ja kieltä koskevat vaatimukset, kuluttajan oikeus peruuttaa sopimus ja kieltä ottaa vastaan kuluttajan suorituksia peruuttamisaikana) vastaavat periaatteiltaan voimassa olevaa direktiiviä. Säännöksiä on kuitenkin täydennetty ja tarkistettu erityisesti soveltamisalan laajentamisesta johtuen. Peruuttamisaika olisi nykyisen 10 päivän sijasta 14 päivää.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67672

5. Taustatietoja

Uudistus on osa EU:n kuluttajansuojasäännösten laajaa uudistamista (ks. EU:n kuluttajansuojaoikeuden uudistaminen). Nykyisen direktiivin antamisen jälkeen markkinoille on tullut uusia, aikaosuuksia eräiltä osin muistuttavia lomatuotteita, joiden markkinoinnissa ja sopimuksissa on komission mukaan ilmennyt merkittäviä kuluttajaongelmia. Lainsäädännön aukot ovat myös vääristäneet kilpailua.

6. Aikataulu

Direktiivi on tullut voimaan 23.2.2009 ja se on pantava täytäntöön 23.2.2011 mennessä. Kansallisen täytäntöönpanon valmistelu on tarkoitus aloittaa syksyllä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen täytäntöönpanolain soveltamisala on jo nykyisin direktiivin 94/47/EY soveltamisalaa laajempi. Komission ongelmallisiksi havaitsemia uusia lomatuotteita ei toistaiseksi ole ollut tarjolla Suomen markkinoilla. Uudistuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia aikaosuuksien kotimarkkinoihin. Etelä-Euroopan lomakohteissa markkinoinnin kohteeksi joutuvien suomalaisten lomalaisten oikeusasema paranee.

8. Muut tiedot

OM 5/471/2007

EU/2007/1124

7.13 PIKALUOTTOIHIN LIITTYVÄN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on pikaluottoja koskevan lainsäädännön uudistaminen niiden tarjonnassa esiintyneiden ongelmien ja epäkohtien poistamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio lainsäädännön uudistamistarpeista pikaluottoihin liittyvien ongelmien ehkäisemiseksi 28.9.2007

Työryhmän asettamispäätös 22.10.2007

Työryhmämietintö 11.11.2008 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2008:7)

Lausuntotiivistelmä 19.2.2009 (Oikeusministeriö, Lausuntoja selvityksiä 2009:4)

HE 64/2009

3. Keskeinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kulutusluottoja koskevaa kuluttajansuojalain (38/1978) 7 lukua, luottokiskontaa koskevaa rikoslain (39/1889) säännöstä sekä korkolain (633/1982) säännöstä viivästyskoron määrästä. Muutosten pääasiallisena tavoitteena on vähentää pikaluottojen tarjonnassa esiintyneitä ongelmia.

4. Organisointi

Valmistelijat

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

Aspelund, Sofia, tutkija, oikeusministeriö, puh. 160 67673

5. Taustatietoja

Niin sanottujen pikaluottojen tarjonta on kasvanut voimakkaasti parina viime vuotena. Pikaluotoilla tarkoitetaan tyypillisesti summaltaan pieniä, alle kolmen kuukauden pituisia kulutusluottoja, joita tarjotaan matkapuhelimen välityksellä tai Internetissä ja joiden saamiseksi ei edellytetä vakuuksia.

6. Aikataulu

Lausuntokierroksen määräaika päättyi 31.12.2008. Asiaa koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle huhtikuussa 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Ehdotetut muutokset kuluttajansuojalain 7 lukuun parantaisivat kuluttajan mahdollisuuksia verrata pienten ja lyhytaikaisten luottojen kustannuksia muiden luottojen kustannuksiin, estäisivät kulutusluottoihin liittyviä väärinkäytöksiä sekä olisivat omiaan vähentämään harkitsematonta luotonottoa. Ehdotettu korkolain muutos parantaisi maksuvaikeuksissa olevien kuluttajien asemaa ja helpottaisi siten heidän asemaansa.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2007

OM038:00/2007

7.14 YK:N KAUPPAKONVENTIOON TEHDYN VARAUMAN PERUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

YK:n kauppakonvention (CISG) 92 artiklan mukaisen varauman peruuttaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muistio 23.3.2009

Avtalsslutande vid internationella köp av varor. TemaNord 2009:507

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena on peruuttaa YK:n kauppakonvention tehty varauma, jonka mukaan Suomi ei sitoudu noudattamaan konvention II osan määräyksiä kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tekemisestä.

4. Organisointi

Valmistelija

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67719

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67672

5. Taustatietoja

Suomi on ratifioinut YK:n kauppakonvention vuonna 1987, ja se on tullut Suomen osalta voimaan 1.1.1989. Ratifioidessaan konvention Suomi teki varauman, jonka mukaan se ei sovelle konvention II osan määräyksiä. Norja, Ruotsi ja Tanska tekivät vastaavan varauman.

Suomi valmistelee varauman peruuttamista yhteistyössä muiden varauman tehneiden Pohjoismaiden kanssa.

6. Aikataulu

Muistiosta on saatu lausunnot keskeisiltä etujärjestöiltä. Jatkotoimista on tarkoitus päättää myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Varauman peruuttaminen selkeyttäisi oikeustilaa ja parantaisi sopimuspuolten mahdollisuuksia ennakoida, mitä oikeussääntöjä kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tekemiseen sovelletaan.

8. Muut tiedot

OM 2/42/2009

7.15 SOPIMUSVELVOITTEISIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVAN ROOMAN YLEISSOPIMUKSEN TARKISTAMINEN JA MUUNTAMINEN EU-ASETUKSEKSI (ROOMA I)

1. Tavoite ja tehtävät

Vuonna 1980 tehdyn sopimuksia koskevan ns. Rooma I –lainvalintayleissopimuksen muuntaminen yhteisön asetukseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002) 654 lopullinen, vihreä kirja

E 5/2003 vp

KOM (2005) 650 lopullinen, asetusehdotus

U 7/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 593/2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I)

3. Keskeinen sisältö

Asetuksessa säädetään siitä, minkä valtion lain nojalla on arvioitava sopimusvelvoitetta, jolla on liittymä kahteen tai useampaan valtioon.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetus hyväksyttiin lopullisesti 6 päivänä kesäkuuta 2008 ja sitä ryhdytään soveltamaan joulukuussa 2009. Asetuksen hyväksymisen johdosta on tarpeen kumota voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvät, asetuksen kanssa ristiriidassa olevat säännökset. Tällaisia säännöksiä on muun muassa merilaissa. Teknisluonteisia tarkistuksia on tarpeen tehdä ainakin kuluttajansuojalakiin ja työsopimuslakiin.

7. Hankkeen vaikutukset

Asetuksen säännökset vastaavat pääpiirteissään Rooman yleissopimuksen sääntelyä, minkä vuoksi asetuksen vaikutukset Suomessa jäävät verrattain vähäisiksi.

8. Muut tiedot

OM 15/461/2002

EU/2003/0097

7.16 EUROOPAN SOPIMUSOIKEUDEN YHTEINEN VIITEKEHYS

1. Tavoite ja tehtävät

Osallistuminen Euroopan sopimusoikeuden yhteisen viitekehyksen valmisteluun

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission tiedonanto KOM(2001) 398

Komission tiedonanto KOM(2003) 68

Komission tiedonanto KOM(2004) 651

E 79/2001 vp sekä jatkokirjeet 2.4.2003, 2.12.2004 ja 20.5.2009

3. Keskeinen sisältö

Euroopan sopimusoikeuden yhteisen viitekehyksen on tarkoitus toimia suositusluonteisena ohjeena EU-lainsäätäjille, kun valmistellaan sopimusoikeudellista lainsäädäntöä. Viitekehyksen on tarkoitus koostua peruseräistä, määritelmistä ja mallisäännöistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67719

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67672

5. Taustatietoja

Tampereen Eurooppa-neuvosto kehotti vuonna 1999 tutkimaan kokonaisvaltaisesti tarvetta lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä yksityisoikeudellisissa asioissa esteiden poistamiseksi riita-asioiden sujuvalta käsittelyltä.

Komissio on antanut EU-sopimusoikeudesta kolme tiedonantoa (2001, 2003 ja 2004). Tiedonannoissa on esitetty muun muassa Euroopan sopimusoikeuden yhteisen viitekehyksen luomista.

Komissio teki vuonna 2005 laajan tutkijaryhmän kanssa sopimuksen yhteistä viitekehystä koskevan ehdotuksen laatimisesta. Tutkijaryhmä on julkaissut ehdotuksensa tammikuussa 2009.

6. Aikataulu

Komissio ei ole esittänyt arviota siitä, milloin se tekee ehdotuksen yhteiseksi viitekehukseksi.

7. Hankkeen vaikutukset

Hanke tähtää EU:n sopimusoikeudellisen sääntelyn johdonmukaisuuden lisäämiseen ja laadun parantamiseen. Hankkeella ei ole välittömiä vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

8. Muut tiedot

OM 5/482/2009

7.17 RAUTATIEKULJETUSLAIN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehdään rautatiekuljetuslakiin (1119/2000) EU-rautatievastuuasetuksen edellyttämät tarkistukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1371/2007 rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista
HE 103/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetus sisältää säännökset muun muassa matkustajalle annettavasta informaatiosta, sopimusasiakirjoista, rautatieyrityksen vastuusta onnettomuustilanteissa matkustajan loukkaantumisen ja kuoleman varalta sekä matkatavaran ja käsimatkatavaran katoamisen varalta, vastuusta palvelun viivästyemisestä ja peruuntumisesta sekä yhteentoimivista aikataulu- ja paikanvarausjärjestelmistä. Asetuksen säännökset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta Suomessa.

Asetuksen voimaantulon yhteydessä on tarpeen päättää, käyttääkö ja miltä osin Suomi asetuksen soveltamisalaa koskevia poikkeuksia. Lisäksi on tarpeen nimetä asetuksen täytäntöönpanosta Suomessa vastaavat elimet sekä, jos niitä nimetään useita, päättää niiden keskinäisestä tehtävänjaosta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Asetus annettiin 23.10.2007 ja se tulee voimaan 3.12.2009. Asetuksen täytäntöönpanoon liittyvä hallituksen esitys laiksi rautatiekuljetuslain muuttamisesta annettiin eduskunnalle 26.6.2009.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 27/41/2007

OM009:00/2009

7.18 YLEISSOPIMUS LIIKUTELTAVIIN LAITTEISIIN KOHDISTUVISTA KANSAINVÄLISISTÄ OIKEUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvia kansainvälisiä oikeuksia (Convention on International Interests in Mobile Equipment) koskevan Unidroit'n yleissopimuksen ja lentokalustoa koskevan pöytäkirjan allekirjoittamis- ja ratifioimistarpeen selvittäminen. Hallitusten välisissä neuvotteluissa valmistellaan parhaillaan myös rautateiden liikkuvan kaluston sekä avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevia pöytäkirjoja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tausta-asiakirjoja on verkko-osoitteessa <http://www.unidroit.org/> (sen jälkeen valinta "International Interests in Mobile Equipment").

KOM (2008) 508 lopullinen, päätösehdotus (yleissopimus ja lentokalustopöytäkirja)

KOM(2009) 94 lopullinen (rautatiekalustopöytäkirja)

E 49/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena luoda kansainvälinen rekisteri, johon voitaisiin merkitä liikuteltavaan kalustoon kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yleissopimus ja lentokalustoa koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa Etelä-Afrikassa marraskuussa 2001 ja ne tulivat kansainvälisesti voimaan 1.3.2006. Eräät yleissopimuksen ja pöytäkirjan määräyksistä kuuluvat Euroopan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Neuvosto päätti yleissopimukseen ja pöytäkirjaan liittymisestä yhteisön puolesta huhtikuussa 2009. Suomen osalta yleissopimuksen ja pöytäkirjan ratifiointitarvetta on selvitetty 28.9.2007 päättyneellä lausuntokierroksella.

Rautateiden liikkuvan kaluston vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa helmikuussa 2007. Komissio antoi ehdotuksen neuvoston päätökseksi pöytäkirjan allekirjoittamisesta 3.3.2009. Avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja on valmistella mutta Suomi ei osallistu valmisteluun. Unidroit'n sihteeristö selvittää lisäksi tarvetta maatalous-, kaivos- ym. laitteiden vakuuskäyttöä koskevaan pöytäkirjaan.

7. Hankkeen vaikutukset

Mahdollisuus vahvistaa arvokkaaseen liikuteltavaan kalustoon, kuten ilma-aluksiin kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia, jotka ovat vaikeuksitta täytäntöönpantavis-

sa kaikissa sopimusvaltioissa, tehostaa omaisuuden vakuuskäyttöä ja alentaa kaluston rahoituskustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 3284/45/2001

7.19 LENTOYHTIÖIDEN VAHINGONKORVAUSVASTUUTA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa lentokoneiden kolmansille tahoille aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva ns. Rooman vuoden 1952 yleissopimus (Convention on Damage Caused By Foreign Aircraft to Third Parties on the Surface).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Vuoden 1952 yleissopimus on ainoa kansainvälisoikeudellinen instrumentti, jossa määrätään lentokoneiden maanpinnalla aiheuttamien vahinkojen korvausvastuusta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Vuoden 1952 yleissopimuksen mukaista vastuujärjestelmää ja erityisesti lentoyhtiön korvausvastuun enimmäismääriä pidetään yleisesti vahinkoa kärsineiden kannalta riittämättöminä. Tästä syystä kaksi sopimusvaltiota on äskettäin sanoutunut irti yleissopimuksesta. Suomi ei ole edes ratifioinut yleissopimusta.

6. Aikataulu

Diplomaattikonferenssissa 20.4.-1.5.2009 hyväksyttiin aiheesta kaksi yleissopimusta (Conventions on Compensation for Damage Caused by Aircraft to Third Parties from Acts of Unlawful Interference or from General Risks). Yleissopimukset kuuluvat osittain EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. Sopimusten mahdollisesta allekirjoittamisesta ja ratifioinnista päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Vahingonkorvausvastuun yhtenäistäminen maailmanlaajuisesti selkeyttäisi korvaussääntelyä, helpottaisi vastuiden vakuuttamista ja parantaisi matkustajien korvausoikeudellista asemaa.

8. Muut tiedot

OM 2875/45/2001

8. YHTIÖOIKEUS

8.1 ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio asunto-osakeyhtiölain muutostarpeesta

Lausuntotiivistelmä 12.2.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:6)

Työryhmän asettamispäätös 18.5.2004

Seurantaryhmän asettamispäätös 28.5.2004

Työryhmän väliraportti 31.3.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:11)

Tiivistelmä väliraportista saaduista lausunnoista 16.6.2005

Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö 10.5.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:9)

Lausuntopyyntö Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä 17.5.2006

2007:17 Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö (OM 2006:9) lausuntotiivistelmä

Luonnos Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle uudeksi asunto-osakeyhtiölainsäädännöksi 4.6.2008

Yhteenvedo asunto-osakeyhtiölain kokonaisuudistuksesta 4.6.2008

Lausuntopyyntö vastikeperusteesta poikkeamista ja toiminnantarkastusta koskevista ehdotuksista uuden asunto-osakeyhtiölain säännöksiksi

Tiivistelmä lausunnoista 3.11.2008

Luonnos Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle uudeksi asunto-osakeyhtiölainsäädännöksi 28.1.2009

HE 24/2009

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksen lähtökohtana on edistää asunto-osakeyhtiömuotoista asumista siten, että se voidaan järjestää osakkaiden kannalta mahdollisimman tehokkaasti, turvallisesti ja riittävän ennakoitavalla tavalla. Lisäksi pyritään lain selkeyteen ja helppolukuisuuteen. Laissa otetaan myös huomioon osakeyhtiölain kokonaisuudistus ja muu yhtiölainsäädännön kehitys.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh (09) 160 67664

5. Taustatietoja

Asunto-osakeyhtiölaki (AOYL, 809/1991) tuli voimaan vuonna 1992. Perusparannusta, uudistusta, lisärakentamista ja lisäalueen hankkimista koskevaan asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen päätökseen sovellettavien säännösten muutos tuli voimaan vuonna 2001 (316/2001). Muut asunto-osakeyhtiölakiin tehdyt muutokset ovat liittyneet muun lainsäädännön muutoksiin.

Asunto-osakeyhtiöiden ja osakkaiden tekemien korjausten, uudistusten ja lisärakentamisen tarve kasvaa, kun rakennuskanta ja asukkaat ikääntyvät ja asukaskunta, rakennustekniikka, asumispalvelut ja asuinkiinteistöjä koskevat viranomaisvaatimukset muuttuvat. Samat tekijät lisäävät tarvetta myös muihin järjestelyihin ja vastuusuhteiden selvittämiseen asunto-osakeyhtiöissä. Muilta osin AOYL on osoittautunut pääosin toimivaksi.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan asunto-osakeyhtiölainsäädännön kokonaisuudistus toteutetaan vaalikauden aikana.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettiin maaliskuussa 2009. Esityksen käsittely jatkuu syksyllä 2009 eduskunnan ympäristövaliokunnassa. Uusi laki tulee voimaan aikaisintaan vuoden 2010 alussa.

7. Hankkeen vaikutukset

Kunnossapitovastuuta ja yhtiön päätöksentekoa sekä kunnossapidon suunnittelua, toteutusta ja valvontaa koskevan sääntelyn selventäminen parantaa asunto-osakeyhtiöiden rakennusten ja kiinteistöjen kunnossapidon tasoa ja suunnitelmallisuutta. Sama koskee osakkeenomistajan muutostöitä sekä yhtiön perusparannuksia ja uudistuksia koskevan sääntelyn selventämistä.

Osakkeenomistajan ja yhtiön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan sääntelyn ja vahingonkorvausvastuun selventämisen myötä osakkeenomistajat ja yhtiö voivat nykyistä paremmin ennakoida toimintansa seuraukset.

8. Muut tiedot

OM 11/41/2003

OM043:00/2003

8.2 OSAKEYHTIÖLAIN VAROJENJAKOSÄÄNNÖSTEN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Osakeyhtiön varojenjaon yhteydessä vaadittavan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden ja maksukyvyyn varmistamista koskevan sääntelyn tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

2009:13 Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus sekä maksukyky- ja tasetesti osakeyhtiön varojenjaossa

Kyselyn kaikki kysymykset - Kysymysten välisiä siirtymiä ei ole osoitettu

Kyselyn sisältökysymykset - Kysymysten väliset siirtymät on osoitettu

Lausuntotiivistelmä

3. Keskeinen sisältö

Voimassa olevan OYL 8:9.2 §:n mukaan emoyhtiön on aina laadittava konsernitilinpäätös, jos se jakaa varoja osakkeenomistajille tai on julkinen osakeyhtiö. Muistiossa ehdotetaan tämän säännöksen kumoamista.

Maksukyvyn varmentamista koskevan vaatimuksen selventäminen. Voimassa olevan OYL 13:2 §:n mukaan varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Yhtiön toimielinten toimivalta- ja vastuusuhteet varojenjaossa eivät ilmene säännöksestä. Muistiossa ehdotetaan sääntelyn selventämistä siten, että lähtökohtaisesti hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat maksukyvyn arvioinnista varojenjaon yhteydessä ja että arviointi on dokumentoitava ja säilytettävä luotettavalla tavalla. Ehdotus perustuu hyvinä pidettyihin käytäntöihin niissä vertailumaissa, joissa varojenjaon edellytyksenä on maksukykyisyydesti. Uusi vaatimus selventää toimivallan ja vastuun jakautumista yhtiön elinten kesken sekä maksukyvyn arvioinnin sisältöä koskevia vaatimuksia.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh (09) 160 67664

Jokinen, Juha, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh (09) 160 67716

5. Taustatietoja

Voimassa olevassa osakeyhtiölaissa säädetään aiempaa lakia vastaavasti velvollisuudesta laatia konsernitilinpäätös silloinkin, kun emoyhtiön ei tarvitse laatia konsernitilinpäätöstä kirjanpitolain perusteella. Osakeyhtiölain esitöissä vaatimusta perusteltiin lähinnä sillä, että konsernitilinpäätöksellä on merkitystä maksukyvyn arvioinnin kannalta ja johdon vastuun kannalta.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ehdotti kesällä 2007 OYL:iin perustuvan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden rajoittamista siten, että se koskisi vain julkisia osakeyhtiöitä. EK perusteli ehdotustaan sillä, että alemman tason emoyhtiön (alakonsernin emoyhtiö) laatiman konsernitilinpäätöksen informatiivinen merkitys saattaa usein olla kyseenalainen sidosryhmien kannalta, Suomen lainsäädäntö suosii alakonsernien emoyhtiöiden sijoittamista ulkomaille, ja OYL:iin perustuvan konsernitilinpäätöksen laatimisesta aiheutuu merkittävästi kustannuksia ilman, että yhtiö tai sen sidosryhmät saisivat siitä vastaavaa hyötyä.

6. Aikataulu

Muistiosta järjestetty lausuntokierros päättyi 17.7.2009. Luonnos hallituksen esitykseksi laaditaan syksyn 2009 aikana. Esitysluonnoksesta järjestetään lausuntokierros, minkä jälkeen päätetään esityksen viimeistelystä ja esityksen antamisen aikataulusta.

7. Hankkeen vaikutukset

Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenyritysten arvion mukaan monitasoisessa pörssiyhtiössä alempien tasojen emoyhtiöiden konsernitilinpäätösten laatimis- ja tilintarkastusvelvollisuudet saattavat aiheuttaa vuosittain jopa 100 000 euron kustannukset. Määrän jääminen konsernin käyttöön vaikuttaisi osaltaan myönteisesti koko konsernin talouteen, velkojen maksunsaantiin ja viime kädessä osakkeenomistajille omasta pääomasta

maksettavaan korvaukseen. Tämän uskotaan puolestaan parantavan suomalaisten alakonsernien emoyhtiöiden kilpailun edellytyksiä suhteessa ulkomaisiin kilpailijoihin.

Ehdotukset eivät heikennä vähemmistöosakkeenomistajien muita oikeuksia tietojen saamiseen yhtiön hallitukselta ja toimitusjohtajalta tai tilintarkastajilta. Varojen jaon edellytyksenä olevan erityisen konsernitilinpäätösvelvollisuuden poistaminen vähentää jossain määrin velkojien käytettävissä olevan tiedon määrää, mutta yhtiön maksukyvyyn arviointia koskeva ehdotus parantaa velkojien asemaa sen suhteen, että yhtiön maksukyky tulee riittävästi arvioiduksi osingon- ja muun varojenjaon yhteydessä.

Ehdotukset eivät merkittävästi vaikeuta viranomaisten tiedonsaantimahdollisuuksia. Ehdotusten todelliset taloudelliset vaikutukset selvinnevät lausuntokierroksen jälkeen.

8. Muut tiedot

OM 15/42/2007

OM023:00/2009

8.3 YHDISTYSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhdistyslain tarkistaminen kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 16.3.2007

Lausuntopyyntö arviomuistiosta 30.3.2007

Tiivistelmä arviomuistiosta annetuista lausunnoista

Muistio yhdistyslain tarkistamisesta, päivitetty versio 26.10.2007

Kutsu keskustelutilaisuuteen yhdistyslain tarkistamisesta 8.10.2007

Asettamispäätös

Yhdistyslain tarkistamistyöryhmän seurantaryhmän asettamispäätös 11.12.2007

Tilannekatsaus seurantaryhmälle 13.2.2008

Tilannekatsaus II seurantaryhmälle 23.4.2008

Toimeenpanevaa johtajaa koskeva keskustelumuistio 21.4.2008

OMTR 2008:3 Yhdistyslain tarkistaminen

2009:12 Tiivistelmä yhdistyslakityöryhmän mietinnöstä (OMTR 2008:3) annetuista lausunnoista

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on yhdistyslain tarkistaminen siten, että laki entistä paremmin vastaisi nykyaikaisen järjestö- ja kansalaistoiminnan vaatimuksia. Erityisesti tavoitteena on parantaa yhdistysten mahdollisuuksia valita kullekin yhdistykselle sopiva hallintomalli, parantaa jäsenten vaikutusmahdollisuuksia tekemällä mahdolliseksi tietoliikenneyhteyksien ja muiden teknisten apuvälineiden käyttäminen yhdistyksen päätöksenteossa sekä uudistaa yhdistyksen talouden ja hallinnon tarkastusta koskevat säännökset ajan tasalle.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

5. Taustatietoja

Yhdistyslaki (503/1989) tuli voimaan 1.1.1990. Yhdistysrekisterin pito siirrettiin lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella oikeusministeriöstä patentti- ja rekisterihallitukseen. Muuten lakiin on sen voimassaoloaikana tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

6. Aikataulu

Työryhmän mietinnöstä järjestetty lausuntokierros päättyi tammikuussa 2009. Hallituksen esitys annettaneen aikaisintaan loppusyksyllä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Valmisteltavat muutokset parantaisivat yhdistysten mahdollisuuksia valita itselleen parhaiten soveltuva hallintomalli, lisäksiivät yhdistyksen jäsenten mahdollisuuksia osallistua yhdistysten päätöksentekoon, sekä parantaisivat mahdollisuuksia järjestää yhdistysten talouden ja hallinnon tarkastus sisäisiä että ulkopuolisia tarpeita varten tarkoituksenmukaisella tavalla.

8. Muut tiedot

OM 18/41/2006

OM039:00/2007

8.4 SÄÄTIÖLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Säätiölain tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Patentti- ja rekisterihallituksen aloite säätiölain uudistamisesta 1.7.2005

Lausuntopyyntö patentti- ja rekisterihallituksen aloitteesta 29.11.2005 (lisäjakelu 21.12.2005)

Tiivistelmä aloitteesta annetuista lausunnoista

Arviomuistio säätiölain uudistamisesta 25.9.2007

3. Keskeinen sisältö

Ensivaiheessa selvitetään tarkistamistarpeet ottaen huomioon mm. patentti- ja rekisterihallituksen aloite ja siitä saadut lausunnot.

4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67664

5. Taustatietoja

Säätiölaki on vuodelta 1930. Lakia on viimeksi merkittävästi tarkistettu vuonna 1987, minkä lisäksi lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella säätiörekisterin pito ja säätiövalvonta siirrettiin oikeusministeriöstä patentti- ja rekisterihallitukseen. Tämän jälkeen lakiin on tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

6. Aikataulu

Säätiölain uudistamisesta ja erityisesti Patentti- ja rekisterihallituksen aloitteesta on laadittu arviomuistio. Oikeusministeriössä on kesän 2009 aikana laadittu lähinnä Pohjoismaiden säätiölainsäädäntöjä koskeva oikeusvertaileva selvitys. Hankkeen jatkovalmistelusta päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia voidaan arvioida vasta myöhemmin

8. Muut tiedot

OM 11/42/2005

8.5 EUROOPPALAINEN YKSITYINEN YHTIÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on osallistua eurooppalaista yksityistä yhtiötä koskevaan valmistelutyöhön Euroopan unionissa. Mahdollisen asetuksen antamisen jälkeen asetus edellyttää kansallisia toimia.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission 14.5.2008 päivätty luonnos ehdotukseksi eurooppalaista yksityistä yhtiötä koskevaksi asetukseksi, http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/index_en.htm
Lausunnotiivistelmä
U 41/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on luoda uusi EU-asetukseen perustuva yksityinen osakeyhtiömuoto.

4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

5. Taustatietoja

Komissio antoi 26.5.2008 asetusehdotuksen eurooppalaisesta yksityisestä yhtiöstä (European private company, EPC tai Societas Privatas Europea, SPE).

6. Aikataulu

Asetusehdotusta käsitellään neuvoston työryhmässä ja Euroopan parlamentissa. Komission tavoitteena on, että asetus tulisi voimaan 1.7.2010. Ruotsi on ilmoittanut priorisoivansa asian käsittelyä. Se antaa uuden asetusluonnoksen syyskuussa 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Komission alustavan arvion mukaan ehdotus hyödyttäisi ennen kaikkea pk-yrityksiä. Erityisesti konsernimuotoiset yhtiöt, jotka perustavat tai hankkivat tytäryhtiöitä muissa EU-valtioissa, voisivat muuttaa pääomarakenteen ja hallintomallin tarkoituksenmukaisemmaksi. Tällä pitäisi olla positiivinen vaikutus työllisyyteen ja yritysten kilpailukykyyn. Pienempien yhtiöiden osalta ehdotuksen vaikutukset riippuvat lähinnä siitä, miten selkeäksi sääntely muodostuu.

8. Muut tiedot

OM 1/453/2008

8.6 EUROOPPALAINEN SÄÄTIÖASETUS

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on julkaissut lausuntopyyntön sekä soveltuvuustutkimuksen, joiden tarkoituksena on kartoittaa tarve mahdollisen Eurooppa-säätiö asetuksen laatimiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lehdistötiedote, komission konsultaatiopyyntö sekä soveltuvuustutkimus ovat tulostettavissa osoitteessa:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/eufoundation/index_en.htm

3. Keskeinen sisältö

Komissio haluaa kartoittaa, mitä sääntelykeinoja säätiökentässä toimivat tahot pitävät asianmukaisina rajat ylittävässä säätiötoiminnassa mahdollisesti esiintyvien yhtiö- ja veroesteiden poistamiseksi.

4. Toimenpiteet

Suomi lähetti valtioneuvoston koordinoitun kannan komissiolle toukokuussa 2009. Vastauksessaan Suomi katsoi, ettei se tässä vaiheessa katsonut olevan tarvetta eurooppalaisen säätiöasetuksen laatimiselle.

5. Organisointi

Valmistelija

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67664

6. Taustatietoja

7. Aikataulu

Komissio ei ole ilmoittanut asian jatkoaikataulua.

8. Hankkeen vaikutukset

9. Muut tiedot

OM 1/472/2009

8.7 KOMISSION TARKISTETTU SUOSITUS NOTEERATTUJEN YHTIÖIDEN JOHDON JA VALVONTAELINTEN PALKKOJA JA PALKKIOITA KOSKEVASTA JÄRJESTELMÄSTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on huolehtia siitä, että johdon palkitsemisjärjestelmiin liittyvät suomalaisen noteerattujen yhtiöiden ja niihin sijoittavien sekä toisten EU-valtioiden yhtiöihin sijoittavien suomalaisten edut otetaan huomioon johdon palkitsemisjärjestelmiä koskevassa EU-tasoisessa hankkeessa ja sen täytäntöönpanossa. Komission suosituksen täytäntöönpano edellyttää ainakin arvopaperimarkkinoiden itsesääntelyn tarkistamista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission suositus suositusten 2004/913/EY ja 2005/162/EY täydentämisestä julkisesti noteerattujen yhtiöiden hallinto- tai valvontaelinten jäsenten palkkoja ja palkkioita koskevan järjestelmän osalta (http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/directors-remun/directorspay_290409_fi.pdf)

E 79/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Tarkistetun suosituksen soveltamisala vastaa aiempia suosituksia. Tarkistettu suositus koskee palkka- ja palkkiopolitiikkaa, osakkeina ja optio-oikeuksina suoritettavia palkkioita, hallinto- tai valvontaelinten jäsenten palkkoja ja palkkioita koskevien tietojen antamista sekä palkkiokomiteaa.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

5. Taustatietoja

Tarkistettu palkkiosuositus on seurausta komission 4.3.2009 Eurooppa-neuvostolle antamasta tiedonannosta, jossa komissio ilmoitti vahvistavansa vuoden 2004 palkkiosuosituksen, jossa ei varsinkaan edellytetä, että johtajien palkat ja palkkiot olisivat yhtiöiden pitkän aikavälin etujen mukaisia. Aiemmin komissio oli ilmoittanut, että vuoden 2004 ja 2005 suositusten tarkistustarve arvioidaan valmisteltavana olevan jäsenvaltioiden käytäntöä koskevan selvityksen perusteella. Finanssikriisi, suurten teollisuusyri-tysten taloudellisiin vaikeuksiin liittyvä mittava julkinen tuki joissakin jäsenvaltioissa,

kesän EU-parlamenttivaalit ja uuden komission valinta aikaistivat suosituksen antamista.

Tarkistettuun palkkiosuositukseen liittyy samanaikaisesti annettu suositus rahoituspalvelualan palkka- ja palkkiopolitiikasta (K(2009)3159), josta on jo ilmoitettu eduskunnalle (E-kirje 65/2009).

6. Aikataulu

Komissio julkisti suosituksen 29.4.2009 ja kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan tarkistettua palkkiosuositusta soveltamisen edistämiseksi tarvittavat toimet 31.12.2009 mennessä.

Syyskauden puheenjohtajavaltio Ruotsi ei ilmoituksensa mukaan tuo EU:n neuvoston käsiteltäväksi tarkistettua palkkiosuositusta koskevia päätelmiä. Palkkiojärjestelmät ja niiden täytäntöönpano ovat esillä 2-3.12.2009 Tukholmassa pidettävä puheenjohtajavaltion järjestämässä EU:n yhtiöoikeutta ja yhtiöiden hallinnointijärjestelmiä koskevassa konferenssissa.

7. Hankkeen vaikutukset

Komissio ei ole julkistanut arviota suosituksen vaikutuksista. Käytettävissä ei ole riittävää selvitystä jäsenvaltioiden palkkiojärjestelmäkäytännöistä eikä vaikutusarviota. Tarkistettu palkkiosuositus on valmisteltu hyvin nopeasti, jäsenvaltioita, yhtiöitä ja niiden etutahoja on kuultu vain luonnostelluista periaatteista. Suositusluonnoksesta ei ole pyydetty lausuntoja mainituilta tahoilta ennen suosituksen antamista.

8. Muut tiedot

OM 3/472/2009

9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS

9.1 KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhtenäisen lain säätäminen kuljetusvälineiden velkakiinnitykseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan mietintö (KM 1993:44)

3. Keskeinen sisältö

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämistä ja panttaamista velan vakuudeksi. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset, eri kuljetusvälineitä koskevat erillislait. Kiinnityskelpoisia olisivat rekisteröidyt ja tyypillisesti elinkeinotoiminnassa käytettävät kuljetusvälineet. Ehdotuksen mukaan kuljetusvälineiden kiinnittämässä siirrytään panttikirjajärjestelmään, joka on jo käytössä kiinteistöjen osalta. Ehdotetussa laissa olisi säännöksiä muun muassa kiinnitysmenettelystä ja valtion vahingonkorvausvastuusta sekä panttioikeuden sisällöstä.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunnan mietintö (KM 1993:44). Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja siitä on tehty tiivistelmä.

6. Aikataulu

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole päätetty. Asiassa on syytä seurata ratkaisuja, joita tehdään liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanossa (ks. hanke 7.18 Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista)

7. Vaikutukset

Vaikutuksia ei voida arvioida tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2008

Dnro 1984/061/91

OM0196:00/06/01/1998

9.2 SÄHKÖINEN KIINTEISTÖN KAUPPA JA PANTTAUS

1. Tavoite ja tehtävät

Sähköisen kiinteistön kaupan, panttauksen ja kirjaamisen menettelyn edellyttämä lainsäädäntö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan I osamietintö 20.12.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:28)

HE 75/2005 vp

Toimikunnan loppumietintö 19.01.2006: Sähköistä kiinteistönvaihdamista selvittävän toimikunnan loppumietintö (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2006:1)

Lausuntotiivistelmä 28.12.2006 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:27)

3. Keskeinen sisältö

Maakaaren otettaisiin säännökset siitä, miten kiinteistön kauppakirja, panttikirja ja kirjaamishakemus voitaisiin tehdä sähköisessä muodossa ja miten niitä käsiteltäisiin kirjaamisviranomaisessa. Oikeusministeriön ylläpitämistä asiointijärjestelmistä säädettäisiin laissa. Lisäksi lakiin otettaisiin täydentäviä säännöksiä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin tietojen käsittelystä.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p 160 67702

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 160 67706

5. Taustatietoja

Kiinteistön kauppaa, panttausta ja kirjaamisjärjestelmää koskevat säännökset ovat maakaareissa (540/1995), joka tuli voimaan 1.1.1997. Nykyisen lainsäädännön mukaan kiinteistön kauppakirja ja panttikirja ovat aina kirjallisia. Käytännössä myös kirjaamishakemukset tehdään kirjallisesti.

Sähköinen kiinteistön vaihdanta ja sähköinen asiointi edellyttävät lainsäädännöllisten esteiden poistamista ja monipuolisten sähköisten palvelujen kehittämistä.

Kiinteistötietojärjestelmän omistajatietojen ajantasaisuutta ja sen parantamismahdollisuuksia on selvitetty 9.12.2002 valmistuneessa mietinnössä.

6. Aikataulu

Toimikunnan ehdotuksesta saaduista lausunnoista on laadittu tiivistelmä syksyllä 2006. Uudistuksen aikataulu ja toteuttaminen on sidoksissa pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa päätettyyn kirjaamisasioiden siirtoon käräjäoikeuksilta maanmittauslaitokselle, joka tulee voimaan 1.1.2010. Luonnos hallituksen esitykseksi laaditaan virkатыönä vuoden 2009 aikana.

7. Hankkeen vaikutukset

Lainmuutos tarjoaisi kiinteistön kaupassa ja luottojärjestelyissä vaihtoehtoisen toimintatavan, joka olisi nykyistä menettelyä vaivattomampi ja edullisempi. Sähköiset palvelut vähentäisivät merkittävästi yksityishenkilöiden sekä rahoituslaitosten ja muiden kiinteistöalalla toimivien kustannuksia.

Sähköinen asiointi vähentäisi viranomaisten rutiinitehtäviä. Uudistuksella olisi merkittäviä henkilöstövaikutuksia kirjaamisviranomaisissa. Taloudelliset hyödyt edellyttävät kuitenkin melko suurta sähköisten asiointipalvelujen käyttöä.

Asiointijärjestelmien rakentamiskustannukset on arvioitu noin 3,4 miljoonaksi euroksi ja vuotuiset käyttökustannukset noin 1 miljoonaksi euroksi. Kustannukset katettaisiin käyttömaksuilla.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2004

OM016:00/2004

9.3 VESILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Uudistuksen tavoitteena on vesilainsäädännön selkeyttäminen ja ajanmukaistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 22.3.2000

Toimikunnan mietintö 16.6.2004 (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2004:2)

Työryhmän asettamispäätös 1.6.2005

Lausuntotiivistelmä 12.8.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:20)

Työryhmän mietintö 16.6.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:13)

Lausuntotiivistelmä 23.1.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:26)

Vesilainsäädännön uudistamista koskeva esitysluonnos

3. Keskeinen sisältö

Hanketta valmistelleet vesilakitoimikunta ja vesilakityöryhmä ovat ehdottaneet vesilain uudistamista kokonaisuudessaan ja laatineet ehdotuksen uudeksi vesilainiksi sekä muuhun lainsäädäntöön tehtäviksi muutoksiksi. Luonnos hallituksen esitykseksi on viimeistely oikeusministeriön, ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön virkatyönä. Ehdotuksessa on otettu huomioon vesilakitoimikunnan ja vesilakityöryhmän mietinnöstä annettu laaja lausuntopalaute.

Uudistuksella ajanmukaistettaisiin vesilain sääntelytekniikka. Vesien käyttöä ja vesitaloushankkeita koskevassa aineellisessa sääntelyssä ei tapahtuisi merkittäviä muutoksia. Vesioikeudellisten menettelyiden tehostamisen myötä katselmustoimituksesta ja loppu-tarkastuksesta voitaisiin luopua. Uudistuksen yhteydessä tehtäisiin muutoksia useisiin vesilakia sivuaviin lakeihin. Uudistus selkeyttäisi vesilain, ympäristönsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain välisiä suhteita vesiasioissa.

4. Organisointi

Valmistelija

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67706

5. Taustatietoja

Vesilainsäädäntöä on muutettu osittaistarkistuksin useaan otteeseen. Lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten johdosta vesilainsäädäntö on tarpeen tarkistaa ja ajanmukais-taa kokonaisuudessaan.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan syksyllä 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Uudistus selkeyttää yleisesti vesilain järjestelmää ja menettelyä vesiasioissa. Vesien yleiskäytössä ja vesitaloushankkeiden sääntelyssä ei tapahdu merkittäviä muutoksia.

Uudistus tehostaa pienten vesitaloushankkeiden ja ojitustoiminnan valvontamahdolli-suuksia, purojen suojelua ja parantaa vesistöjen kunnostushankkeiden toteuttamisedelly-tyksiä. Vesitaloushankkeista johtuvat kalataloudelliset menetykset voitaisiin kompen-soida aiempaa joustavammin. Uudistus tehostaisi vesiasioiden käsittelyä ja nopeuttaisi laajojen lupa-asioiden käsittelyä ympäristölupavirastossa.

8. Muut tiedot

OM 7/021/2004

OM 191:00/06/06/2000

10. RIKOSOIKEUS

10.1 RIKOSLAIN KOKONAISUUDISTUKSEN LOPPUUNSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Selvitys rikoslain kokonaisuudistuksen teknisen loppuunsaattamisen edellyttämistä lain-säädännön muutostarpeista ja niiden laajuudesta.

Kokonaisuudistuksen loppuun saattamiseksi on tarkoitus säätää lakiteknisesti uusi, rakenteeltaan johdonmukainen ja kirjoitusasultaan yhdenmukainen rikoslaki.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmiehen asettamispäätös 14.2.2007

3. Keskeinen sisältö

Tarkoitus on selvittää miten rikoslain eri osastot ja luvut tulisi järjestää, jotta uusi rikoslaki muodostaisi lakiteknisesti johdonmukaisen ja toimivan kokonaisuuden. Jäljellä olevien rikoslain ulkopuolisten rangaistussäännösten suhdetta rikoslain säännöksiin tulee selvittää sekä arvioida niiden ajanmukaistamisen ja yhtenäistämisen edellyttämien lainmuutosten tarvetta ja laajuutta. Myös erityislainsäädäntöön sisältyvät, rikoslakiin viittaavat säännökset on kartoitettava. Säädetävässä uudessa rikoslaissa tulee noudattaa rikoslain kokonaisuudistuksessa noudatettuja periaatteita rangaistussäännösten yhtenäisen kirjoitustavan, rikosnimikkeiden, rangaistusasteikkojen sekä rikosten eri tekemuotojen määrittelyssä.

4. Organisointi

Selvitysmies professori Pekka Koskinen, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

Rikoslaki on peräisin vuodelta 1889. Rikoslain kokonaisuudistusta varten asetettiin vuonna 1980 erillinen projektiorganisaatio, rikoslakiprojekti, jonka työ päättyi vuonna 1999. Eri rikoksia koskevia rangaistussäännöksiä on uudistettu kahdella laajalla osauudistuksella sekä usealla suppeammalla osauudistuksella. Rikoslain erityisen osan kokonaisuudistuksen I-vaihe tuli voimaan 1991 ja II-vaihe vuonna 1995. Rikoslain erityisestä osasta on uudistamatta enää eräitä suppeita osakokonaisuuksia. Seuraamusjärjestelmää on uudistettu ottamalla käyttöön uudet avoseuraamukset yhdyskuntapalvelu (1991/1997) ja nuorisorangaistus (1997) sekä uudistamalla sakkojärjestelmä sekä ehdollista vankeutta koskevat säännökset 2000 luvun taitteessa. Ehdotonta vankeutta koskevat rikoslain uudet säännökset tulivat voimaan 2006. Rikoslain yleiset opit on uudistettu vuonna 2004.

6. Aikataulu

Selvitysmiehen arviomuiston on tarkoitus valmistua vuonna 2009.

7. Vaikutukset

Säädettävällä uudella rikoslalla saatetaan päätökseen rikoslain kokonaisuudistus koamalla aikaisemmat osauudistukset lakiteknisesti johdonmukaiseksi ja systematisoiduksi kokonaisuudeksi. Näin uusittu rikoslaki helpottaa lain soveltamista.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2007

OM001:00/2007

10.2 RASISTISET RIKOKSET -TYÖRYHMÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tavoitteena ovat rasismien ja muukalaisvihan vastaisen lisäpöytäkirjan ja puitepäätöksen täytäntöönpanon edellyttämät lakiesitykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen lisäpöytäkirja (ETS 189)

Euroopan unionin rasisminvastainen puitepäätös (2008/913/YOS)

3. Keskeinen sisältö

Lisäpöytäkirja ja puitepäätös sisältävät velvollisuuden säätää rangaistavaksi niissä määritellyt rasismien ja muukalaisvihaan liittyvät rikokset sekä määritellä rangaistukset ja rangaistusten koventamisperusteet. Oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi ulottaa näihin tekoihin ja säädettävä oikeushenkilöön kohdistuvista seuraamuksista. Ehdotuksessa on myös syytetoimien käynnistämistä ja lainkäyttövaltaa koskevat artikkelit.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

Jäsenet

Niemitalo, Johanna, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus

Illman, Mika, valtionsyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Ojala, Johanna, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Neuvonen, Riku, OTL, hallinto-oikeuden assistentti, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän on määrä saada työnsä valmiiksi 30.11.2009 mennessä.

7. Vaikutukset

Rangaistussäännösten yhtenäistämällä tehostetaan rasismien torjuntaa.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2009

OM018:00/2009

10.3 KIDUTUSRIKOS

1. Tavoite ja tehtävä

Tehtävänä on laatia ehdotus kidutusrikosta koskeviksi rikoslain säännöksiksi ja vahvistaa siten kiduttamistekojen paheksuttavuutta. Ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 14.6.2007

Työryhmämietintö 2008:1

HE 76/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Rikoslain kidutusrikosta koskevat rangaistussäännökset. Kidutus olisi voimakkaan kärsimyksen aiheuttamista toiselle tietyssä tarkoituksessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

Erilaiset kidutusteot rangaistaan nykyisin lähinnä törkeinä pahoinpitelyinä tai muina vakavina rikoksina ja, jos tekijänä on virkamies, myös törkeänä virka-aseman väärinkäyttämisenä. Tietyissä olosuhteissa kuten aseellisten selkkausten yhteydessä kidutus rangaistaisiin myös sodankäyntirikoksena tai ihmisoikeuksien loukkaamisena poikkeuksellisissa oloissa.

Kidutuksen kieltä on ilmaistu kansainvälisessä oikeudessa monissa yhteyksissä. Keskeisin kidutuksen kieltä ja määritelmä sisältyvät kidutuksen vastaiseen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen vuodelta 1984. Kiduttamista määrittelevät myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuinten ja kansainvälisten sotarikostuomioistuinten soveltamiskäytäntö. YK:n kidutuksen vastainen komitea on katsonut, että maiden tulisi säätää erityinen kidutusrikosta koskeva rangaistussäännös.

6. Aikataulu

Työryhmän antoi mietintönsä 13.5.2008. Lausunnot mietinnöstä on saatu kesällä 2008. Hallituksen esitys annettiin 29.5.2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Rangaistussäännöksillä vahvistetaan kidutuksen kansainvälistä ehdotonta kieltä.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2007

OM024:00/2007

10.4 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN TORJUNNASTA**1. Tavoite ja tehtävät**

Puitepääöksellä korvataan yhteinen toiminta 98/733/YOS rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen kriminalisoinnista EU:n jäsenvaltioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2005) 6 lopullinen

U 12/2005 vp

LaVL 9/2005 vp

Neuvoston puitepäätos 2008/841/YOS järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätos sisältää järjestäytyneen rikollisryhmän määritelmän rikollisjärjestön toimintaan osallistumista koskevan rikostunnustusmerkistön sekä seuraamuksia ja tuomiovaltaa koskevat artikkelit.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Ehdotuksen taustana on järjestäytyneen rikollisuuden vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus (niin sanottu Palermon sopimus). Palermon sopimus on saatettu Suomessa voimaan 12 päivänä maaliskuuta 2004 (SopS 18/2004). Puitepääötksen mallina on osin käytetty Palermon sopimuksen vastaavia määräyksiä.

6. Aikataulu

Neuvosto on hyväksynyt puitepääötksen 24 päivänä lokakuuta 2008 (2008/841/YOS). Puitepääötös on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä L 300, s. 42 - 45, 11.11.2008. Puitepääötös on pantava kansallisesti täytäntöön 1.5.2010 mennessä. Puitepääötksen täytäntöönpanoa selvitetään oikeusministeriössä virkatyönä syksyn 2009 kuluessa.

7. Vaikutukset

Puitepääötksellä pyritään torjumaan järjestäytynttä rikollisuutta yhdenmukaistamalla jäsenvaltioissa rikollisjärjestöön osallistumista koskevia rikostunnustusmerkistöjä sekä seuraamuksia.

8. Muut tiedot

OM 17/481/2005

EU/2005/0635

10.5 EHDOTUS EU:N DIREKTIIVIKSI YHTEISÖN TALOUDELLISTEN ETUJEN RIKOSOIKEUDELLISESTA SUOJASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 23.5.2001 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojaamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2001) 272

U 57/2001 vp

LaVL 18/2001 vp

COM(2005) 583 FINAL/2

3. Keskeinen sisältö

EU:n jäsenvaltioiden hallitusten välisessä yhteistyössä on hyväksytty yleissopimus Euroopan taloudellisten etujen suojaamisesta sekä siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ehdotuksen tarkoituksena on, että direktiiviin sisällytettäisiin jäsenvaltioiden hyväksymiin neljään yleissopimukseen liittyvät kriminalisointivelvoitteet. Direktiivi ei siis sisältäisi uusia kriminalisointivelvoitteita, vaan se siirtäisi jo hyväksytyjen yleissopimusten ai-neellista rikosoikeutta koskevan sisällön direktiiviin eli I pilariin.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Suomi on saattanut kansallisesti voimaan yleissopimuksen ja siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ne ovat tulleet myös kansainvälisesti voimaan.

Ehdotus mainitaan komission tiedonannossa COM(2005) 583 final/2, joka koskee yhteisöjen tuomioistuimen 13 päivänä syyskuuta 2005 antaman tuomion (asia C-176/03 komissio v. neuvosto) vaikutuksia.

6. Aikataulu

Asian käsittelyä neuvoston työryhmässä ei ole aloitettu.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on muuttaa yhteisöpetossopimuksessa ja sen pöytäkirjoissa olevien määräysten oikeusperustaa.

8. Muut tiedot

OM 3/481/2005

10.6 IHMISKAUPAN VASTAINEN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS

1. Tavoitteet ja tehtävät

Yleissopimuksen pääasiallisena tavoitteena on ehkäistä ihmiskauppaa ja auttaa sen uhreja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön lausunto 20.11.2003 23/84/2003

Lopullinen yleissopimus ja selitysmuistio (CETS No. 197)

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä keinoista estää ihmiskauppaa, uhrien suojelemisesta, rikosvastuusta, tutkinnasta ja oikeudenkäynnistä, kansainvälisestä yhteistyöstä sekä seurantajärjestelmästä.

4. Organisointi

Ulkoasiainministeriö on asettanut sopimuksen kansallista voimaansaattamista varten työryhmän.

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723 (työryhmän jäsen)

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen valmisteli helmikuussa 2005 työnsä lopettanut EN:n työryhmä (CAHTEH). Työryhmän työhön osallistuivat ulkoasiainministeriö ja oikeusministeriö.

6. Aikataulu

EN:n ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille EN:n huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 29.8.2006. Sopimuksen voimaansaattaminen kansallisesti on ulkoasiainministeriön vastuulla. Sen asettaman työryhmän määräaika päättyy 31.12.2009.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksella pyritään estämään ihmiskaupparikoksia, edistämään niihin syyllistyneiden vastuuseen saattamista ja auttamaan ja suojelemaan ihmiskaupan uhreja. Yleissopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää ainakin rikosoikeudellisia lainsäädäntömuutoksia.

8. Muut tiedot

OM 5/84/2005

10.7 LASTEN SUOJELEMISTA SEKSUAALISTA RIISTOA JA HYVÄKSİKÄYTTÖÄ VASTAAAN KOSKEVAN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN JA SIIHEN LIITTYVIEN LAINSÄÄDÄNTÖMUUTOSTEN TEKEMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksella ja sen kansallisella voimaansaattamisella pyritään tehostamaan lasten seksuaalista suojaa ja itsemääräämisoikeutta rikos- ja prosessioikeuden säännöksiä täydentämällä, estämään lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten tekemistä ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä sekä auttamaan tehokkaasti seksuaalirikosten kohteeksi joutuneita lapsia.

Työryhmän tehtävänä on arvioida yleissopimuksen edellyttämät lainsäädännön muutostarpeet ja se, miten sopimuksen velvoitteet muuten vastaavat Suomessa omaksuttuja menettelytapoja. Työryhmän tehtävänä on myös valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Mietintö on tarkoitettu laatia hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan neuvoston yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan (CETS 201)

Työryhmän asettamispäätös 7.4.2009

Arviomuistio 26.3.2009

3. Keskeinen sisältö

Suomen lainsäädäntö vastaa keskeisiltä osiltaan yleissopimuksen vaatimuksia. Joitakin muutoksia voimaansaattamisen yhteydessä tullaan kuitenkin todennäköisesti tekemään. Muutostarpeet liittyvät erityisesti rikosoikeudelliseen sääntelyyn. Tämä koskee esimerkiksi rikoslain 20 luvun täydentämistä ja muuttamista. Lainsäädännöllisten muutosten lisäksi työryhmän arvioitavaksi tulevat erilaiset menettelytavat, jotka liittyvät muun muassa lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseen, uhrien tukemiseen sekä rikoksentehtäjäiden hoitoon.

4. Organisointi

Valmistelu suoritetaan työryhmätyönä.

Puheenjohtaja:

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7723

Jäsenet:

Jaana Tervo, lakimies, lapsiasiavaltuutetun toimisto

Keijo Suuripää, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Heidi Manns-Haatanen, hallitussihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö

Satu Kaskinen, lainsäädäntösihteeri, ulkoasiainministeriö

Kari Ranta, kihlakunnansyyttäjä, Pohjanmaan syyttäjänvirasto

Juha Fredriksson, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Kirsi Tarvainen, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Sihteeri:

Mirja Salonen, tutkija, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7675

5. Taustatietoja

Suomi allekirjoitti yleissopimuksen 25.10.2007. Suomen lisäksi sopimuksen on allekirjoittanut 37 muuta Euroopan neuvoston jäsenvaltiota. Sopimuksen oli ratifioinut ainoastaan kaksi jäsenvaltio 24.8.2009 mennessä, joten yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan. Voimaantulon edellytyksenä on viisi ratifiointia tai vastaavaa liittymisasiakirjan tallentamista.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 31.3.2010.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksen voimaansaattamisella ja siihen liittyvillä lainsäädäntömuutoksilla tehostetaan lasten suojaa seksuaalirikoksilta.

8. Muut tiedot

OM 25/41/2008

OM016:00/2009

10.8 SIKIÖN, ALKION JA PERIMÄN RIKOSOIKEUDELLINEN SUOJA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena laatia hallituksen esitys sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellista suojaa koskeviksi säännöksiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 22.1.2007

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:18)

HE 156/2008 vp

LaVM 2/2009

EV 35/2009

L 373/2009

3. Keskeinen sisältö

Rikoslain 22 lukuun kootaan rikoslain uudistamiseen liittyvän keskittämisperiaatteen mukaisesti vankeusuhkaiset rikoslain ulkopuoliset sikiön, alkion ja perimän suojaa koskevat rangaistussäännökset. Näistä keskeisimpiä ovat lakiin hedelmöityshoidoista sisältyvät sukuolujen käyttörikos, lapsen identiteetin loukkaamisrikos ja hedelmöityshoitotrikos. Lääketieteellisestä tutkimuksesta annetussa laissa ovat laitonta alkioiden ja sukuolujen tutkimusta sekä laitonta perimään puuttumista koskevat rangaistussäännökset. Raskauden keskeyttämisestä annetun lain 13 §:ssä ovat rangaistussäännökset sellaisen luvalliseksi todettavan raskauden keskeyttämisestä, joka on suoritettu mainitun lain säännöksiä noudattamatta.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

Hanke on alun perin osa rikoslain kokonaisuudistusta ja perustui rikoslakiprojektin joryhmän luonnokseen sikiön, alkion ja perimän suojan loukkaamista koskeviksi säännöksiksi vuodelta 1989. Hanke keskeytyi, koska oli välttämätöntä odottaa keskeisen substanssilainsäädännön valmistumista.

6. Aikataulu

Lainsäädännön muutokset tulivat voimaan 1.7.2009.

7. Vaikutukset

Uudistuksella tehostetaan ihmisen perimän rikosoikeudellista suojaa.

8. Muut tiedot

OM 6/41/2005

OM003:00/2007

10.9 YHTEISÖPETOSSOPIMUKSEN TOINEN PÖYTÄKIRJA**1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on saattaa voimaan vuonna 1997 hyväksytyn toisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toinen pöytäkirja EYVL C 221, 19.6.1997

HE 191/2002 vp

EV 184/2002 vp, 1191/2002

Tasavallan Presidentin asetus 26/2009

3. Keskeinen sisältö

Tasavallan presidentti on 20.12.2002 hyväksynyt pöytäkirjan ja vahvistanut lain pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1191/2002). Lain voimaantulosta on säädetty Tasavallan Presidentin asetuksella 26/2009. Laki tuli voimaan samanaikaisesti kun pöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan 19.5.2009.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Pöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan 19.5.2009.

7. Vaikutukset

Voimaansaatettava pöytäkirja tehostaa EY:n taloudellisten etujen suojaa.

8. Muut tiedot

OM 28/04/2002

OM0292:00/06/01/1998

9.10 TULLISELVITYSRIKOSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖTYÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän oli arvioitava, tarvitaanko tulliselvitysrikosta koskevaa rangaistussäätelyä, jolla kriminalisoitaisiin väärin tai puutteellisten tietojen tai asiakirjojen antaminen tulliviranomaiselle ja sitä vastaava erehdyttäminen. Myönteisessä tapauksessa työryhmän oli laadittava lainsäädäntöehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Selvitys- ja valmistelutyön yhteydessä oli myös harkittava tullirikkomusta koskevan rangaistus-säännöksen asemaa ja sisältöä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tullin 5.10.2005 päivätty muistio

Työryhmän asettamispäätös 1.11.2005

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:3)

Lausuntotivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:13)

Lausuntopalautetta koskeva muistio 9.6.2006

HE 197/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdotti, että rikoslakiin lisätään uusi 46 a luku, jossa säädettäisiin tulliselvitysrikoksista (törkeä, perustekomuoto ja lievä).

4. Organisointi

Valmistelija

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7653

5. Taustatietoja

Sisäasiainministeriön asettama talousrikostutkinnan nykytilaa ja lainsäädännöllisiä kehittämistoimenpiteitä selvittänyt työryhmä on 23 päivänä kesäkuuta 2004 päivätyssä loppuraportissaan (sisäasiainministeriön julkaisusarja 36/2004) esittänyt selvitettäväksi tullimenettelyyn liittyvien säännösten toimivuutta rikostunnusmerkistöjen täyttymisen, rikosvastuun kohdentamisen ja tutkinnan kannalta välttämättömien pakkokeinojen riittävyyskannalta. Valtioneuvosto on 23 päivänä syyskuuta 2004 hyväksynyt periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta (sisäasiainministeriön julkaisusarja 44/2004), jossa yhtenä painopistealueena on rajaturvallisuuden ja tullivarmuuden ylläpitäminen.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 28.2.2006. Mietinnön lausunnoille asetettu määräaika päättyi 28.4.2006. Hallituksen esitys (HE 197/2008 vp) on annettu eduskunnalle 21.11.2008. Eduskunta on hyväksynyt lait. Uudistettu lainsäädäntö tulee voimaan 1.10.2009.

7. Vaikutukset

Lainmuutoksella tehostettaisiin tullausmenettelyssä esiintyvien väärinkäytösten selvittämistä ja siten vähennettäisiin ja aikaisempaa paremmin selvitetäisiin talousrikollisuutta. Samalla tehostettaisiin EY:n tullitoimintaa ja Suomen tullilaitoksen toimintaa ja mahdollistettaisiin nykyistä ankarammalla rangaistuksella rikoksen riittävä moitittavuusarvio.

8. Muut tiedot

OM 15/42/2005

OM053:00/2005

10.11 RAHANPESUA JA TERRORISMIN RAHOITTAMISTA KOSKEVA EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena oli muuttaa ja täydentää Euroopan neuvoston vuoden 1990 yleissopimusta erityisesti rahanpesun ennaltaehkäisemiseen ja terrorismin rahoittamiseen liittyvillä artikloilla. Yleissopimus on tullut voimaan Suomessa 1 päivänä heinäkuuta 1994 (SopS 53/1994). Työn edistyessä selvisi, että tuloksena tulee olemaan uusi yleissopimus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lopullinen sopimus ja selitysmuistio (CETS No. 198)

3. Keskeinen sisältö

Kansainvälistä yhteistyötä ja oikeusapua kehitetään erityisesti kansallisten toimintayksikköjen (FIU eli Financial Intelligence Unit) asemaa painottamalla ja maksuliikennetaapahtumien valvontaa tehostamalla. Rahanpesuun kuuluvien tekojen alaa laajennetaan sekä tekemuotojen lisäämisen että oikeushenkilön vastuun mukaan ottamisen kautta. Yleissopimusta tullaan soveltamaan myös terrorismin rahoittamiseen. Siihen tulee uusi luku sopimuksen noudattamisen valvontajärjestelmästä. Yleissopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön selviää lopullisesti sen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen muuttamiseen ja täydentämiseen liittyviä kysymyksiä harkittiin ja selvitettiin työryhmässä (PC-S-ML), jonka loppuraportti (PC-R-M (03) 1) on valmistu-

nut keväällä 2002. Artiklat perustuvat pitkälti jo olemassa oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja suosituksiin.

6. Aikataulu

Yleissopimus valmisteltiin Euroopan neuvoston työryhmässä (PC-RM), jonka viimeinen kokous pidettiin 16. - 18.2.2005. Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille Euroopan neuvoston huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 16.12.2005. Yleissopimuksen on ratifioinut vain 15 Euroopan neuvoston jäsenvaltiota (tilanne 24.8.2009). Muutenkin yleissopimuksen kansallinen voimaansaattaminen on syytä tehdä työtilanteen sallimalla tavalla.

7. Vaikutukset

Sopimuksella tehostetaan rahanpesu- ja terrorisminrahoittamisrikosten torjuntaa ja rikoshyödyn takaisinsaamista. Alustavan arvion mukaan Suomen lainsäädännön muuttamistarve on melko vähäinen ja liittyy tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin eikä sopimuksen velvoittaviin määräyksiin.

8. Muut tiedot

OM 7/84/2005

10.12 HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE YMPÄRISTÖN SUOJELUA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINAIN KOSKEVAN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen esityksen tavoitteena on hyväksyä Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin

HE 52/2005 vp

YmVL 24/2005 vp

2008/99/EY direktiivi ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä ympäristöön tai ihmisiin kohdistuvasta vaarallisesta toiminnasta, jonka sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan lainsäädännössään. Sopimus sisältää määräyksiä ympäristörikoksista säädettävistä rangaistuksista, lainkäyttövallasta, omaisuuden ja hyödyn menetetyksi julistamisesta, oikeushenkilön rangaistusvastuusta, kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan. Ainoastaan Viro on ratifioinut sen.

Aikaisempi hallituksen esitys 52/2007 vp EN:n yleissopimuksen voimaan saattamisesta ja EU:n ympäristörikospuitepäätöksen (EYVL L 29, 5.2.2003, s. 29) täytäntöönpanosta peruttiin 28.4.2007, koska yhteisön tuomioistuin kumosi mainitun puitepäätöksen 13.9.2005 antamallaan tuomiolla C-176/03.

Tuomion mukaan pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi tullut antaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla. Jos toimivalta säättää tietyn alan velvoitteita kuuluu yhteisölle ja yhteisö on käyttänyt toimivaltansa, myös toimivalta solmia kansainvälisiä sopimuksia alalla siirtyy jäsenvaltiolta yhteisölle. Yhteisö on käyttänyt toimivaltaansa siten, että 19.11.2008 annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/99/EY ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin. Kun toimivalta sopimuksen solmimiseen on nyt siirtynyt yhteisölle, on erikseen selvitettävä, aikooko yhteisö ratifioida sopimuksen.

6. Aikataulu

Koska yhteisön aikeista sopimuksen ratifioimiseksi ei ole tietoa, aikataulu on avoinna.

7. Vaikutukset

Esitys tehostaa ympäristön suojelua sopimukseen liittyvissä valtioissa yhdenmukaistamalla ympäristörikosten rikostunnusmerkistöjä.

8. Muut tiedot

OM 30/41/2003

OM034:00/2003

10.13 EU:N DIREKTIIVI YMPÄRISTÖNSUOJELUSTA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINAIN

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiivin tavoitteena on taata ympäristönsuojelun korkea taso antamalla vähimmäis-säännöt ympäristöä vahingoittavien tekojen rangaistavuudesta ja rangaistusten tasosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Direktiiviehdotus KOM(2007) 51 lopullinen

Direktiiviehdotuksen vaikutusten arviointi SEC(2007) 160

U 5/2007 vp

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/99/EY ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin tarkoituksena on tehostaa ympäristönsuojelua velvoittamalla jäsenvaltiot harmonisoimaan rikostunnusmerkistöjä, rikosoikeudellisia seuraamuksia ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Andersson Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos Sami, lainsäädäntösihteerin, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Euroopan unionin neuvosto teki 27 päivänä tammikuuta 2003 puitepäätöksen ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (2003/80/YOS). Valtioneuvosto antoi 29 päivänä huhtikuuta 2005 eduskunnalle esityksen, jossa ehdotetaan puitepäätöksen täytäntöönpanoa (HE 52/2005). Yhteisöjen tuomioistuin kumosi puitepäätöksen 13 päivänä syyskuuta 2005 antamallaan tuomiolla (C-176/03 komissio v. neuvosto). Tuomion mukaan puitepäätös loukkasi Euroopan unionista annetun sopimuksen 47 artiklaa, sillä pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi voitu antaa Euroopan yhteisöjen perustamis-sopimuksen nojalla.

Komissio teki ehdotuksen direktiiviksi 9 päivänä helmikuuta 2007 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla. Direktiiviehdotus vastaa sisällöltään suurelta osin kumottua puitepäätöstä. Komission mukaan ehdotuksella pannaan täytäntöön tuomiosta C-176/03 ilmenevät linjaukset.

6. Aikataulu

Direktiivi on annettu 19 päivänä marraskuuta 2008 (2008/99/EY) ja julkaistu EU:n virallisessa lehdessä L 328, s. 28, 6.12.2008. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä ennen 26.12.2010.

Direktiivin kansallista täytäntöönpanoa varten asetetaan työryhmä syyskuussa 2009.

7. Vaikutukset

Direktiivi edistää ympäristönsuojelua erityisesti sellaisissa jäsenvaltioissa, joissa rikossäännökset ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevat säännökset eivät nykyisellään ole kattavia.

8. Muut tiedot

OM 6/481/2007

10.14 EU:N ALUSTEN AIHEUTTAMASTA YMPÄRISTÖN PILAANTUMISESTA JA SÄÄNNÖSTEN RIKKOMISESTA MÄÄRÄTTÄVISTÄ SEURAAMUKSISTA ANNETUN DIREKTIIVIN MUUTOSEHDOTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksella muutetaan alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista annettua direktiiviä 2005/35/EY lisäämällä siihen rikosoikeudellisia velvoitteita. Tarkoitus on yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2003) 227 lopullinen

U 20/2003 vp

LaVL 6/2003 vp

YmVL 12/2003 vp

LiVL 10/2003 vp

EUVL L 255, 30. syyskuuta 2005 s. 11-21

EUVL L 255, 30. syyskuuta 2005 s. 164-167

KOM (2008) 134 lopullinen

U 26/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättös täydentää Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä seuraamuksista (2005/35/EY), myös rikosoikeudellisista seuraamuksista. Puitepäättös täydentää direktiiviehdotusta säätämällä luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille määrättävien enimmäisrangaistusten vähimmäistasosta, sakkorangaistuksista, lainkäyttövallasta, yhteisistä tutkintaryhmistä ja tiedonvaihdesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Puitepäättös 2005/667/YOS alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta kumottiin 23.10.2007 EY-tuomioistuimen tuomiolla C-440/05. Komissio teki samaa asiaa koskevan direktiiviehdotuksen 11.3.2008, ja tarkoitus on korvata kumottu puitepäättös antamalla vastaavat säännökset oikealla oikeusperustalla lisäämällä ne samaa aihepiiriä koskevaan direktiiviin.

Direktiivin kansallista täytäntöönpanoa varten asetetaan työryhmä syyskuun 2009 aikana.

6. Aikataulu

Euroopan unionin parlamentti ja neuvosto ovat saavuttaneet direktiivistä kesäkuussa 2009 poliittisen yhteisymmärryksen. Direktiivi annetaan mahdollisesti vuoden 2009 aikana. Direktiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 12 kuukauden kuluessa sen voimaantulosta.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella parannetaan lähinnä merellisen ympäristön suojelua vähentämällä alusten aiheuttamaa ympäristön pilaantumista.

8. Muut tiedot

OM 6/481/2008

EU/2008/0772

10.15 EHDOTUS TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN RIKOSOIKEUDELLISTA SUOJAA KOSKEVAKSI EU:N DIREKTIIVIKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistaminen vahvistamalla jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa säädettävät vähimmäisrangaistukset niitä loukkaavista rikoksista ja antamalla määräykset jäsenvaltioiden välisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 276 lopullinen

U 39/2005 vp

LaVL 2/2006

SiVL 5/2006

TaVL 8/2006

SuV:n ptk- 16/2006

KOM(2006) 168 lopullinen

U 39/2005 vp 28.9.2006 jatkokirjelmä

LaVL 21/2006

SuV:n ptk 53/2006

3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksessa direktiiviksi on määräykset teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tekojen säätämisestä rangaistaviksi sekä rangaistustyypeistä, joita teoista on langetettava. Rangaistavuus koskisi tahallisia kaupallisessa laajuudessa tehtyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tekoja. Rangaistuksiksi olisi säädettävä vankeutta, sakkoa, menettämisseuraamuksia sekä erityisseuraamuksia kuten liiketoimintakielto ja loukkaamiseen käytettyjen esineiden tuhoaminen.

Direktiivissä on myös määräykset rangaistusten vähimmäistasosta, laajennetusta rikosohjodyn menettämisestä, syytetoimenpiteiden aloittamisesta ja yhteisistä tutkintaryhmistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tarkoituksena on täydentää 29 päivänä huhtikuuta 2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (2004/48/EY), joka koskee muita kuin rikosoikeudellisia toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Komissio on siirtänyt direktiiviehdotukseen aikaisemman samaa aihepiiriä koskevan puitepäätöksen määräykset (KOM(2005) 276 lopullinen).

6. Aikataulu

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle ehdotuksia koskevan kirjelmän U 39/2005 marraskuussa 2005 sekä oikeusministeriön jatkokirjelmän 28.9.2006. Ehdotusten käsittely on kesken neuvoston aineellisen rikosoikeuden työryhmässä.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella pyritään torjumaan teollis- ja tekijänoikeusrikollisuutta varmistamalla, että kaikissa unionin jäsenvaltioissa voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia rangaistuksia ja menettämisseuraamuksia. Ehdotuksella pyritään myös parantamaan teollis- ja tekijänoikeusrikosten tutkintaan ja syytetoimiin liittyvää jäsenvaltioiden välisiä yhteistyötä.

8. Muut tiedot

OM 23/481/2005

EU/2005/1194

EU/2005/1195

10.16 ALKOHOLIRIKOKSIA KOSKEVIEN SÄÄNNÖKSIEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa ja tarkistaa vuoden 1968 alkoholilain alkoholirikoksia koskevat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö ja luonnos hallituksen esitykseksi

HE 13/2004 vp

PeVL 53/2006 vp

HE 84/2008 vp

L 641-644/2009

3. Keskeinen sisältö

Alkoholirikoksia koskevat säännökset on uudistettu rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti ja keskeiset säännökset siirretään rikoslakiin. Myös alkoholirikoksiin liittyvät menettämisseuraamuksia koskevat säännökset on uudistettu.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Alkoholirikoksia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen liittyy rikoslain kokonaisuudistukseen.

Alkoholilakia (1143/1994) uudistettaessa alkoholia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen lykättiin tehtäväksi myöhemmin rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tuolloin voimassa ollut alkoholilaki (459/1968) kumottiin lukuun ottamatta lain 9 lukua sekä 104 ja 105 §:ää, jotka sisältävät alkoholirikosten sääntelyn.

6. Aikataulu

Alkoholirikossäännösten uudistamiseen liittyvät lait 641-644/2009 ja niihin liittyvät asetusmuutokset tulevat voimaan 1.11.2009.

7. Vaikutukset

Uudistus tehostaa alkoholirikosten valvontaa ja rikossäännösten soveltamista. Uudistuksella on myönteisiä sosiaali- ja terveysvaikutuksia erityisesti nuorten alkoholikäyttämisen ohjaamisessa.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2000

OM359:00/06/01/2000

10.17 ELÄINSUOJELUA KOSKEVIEN RANGAISTUSSÄÄNNÖSTEN, ELÄINTENPITOKIELLON SEKÄ ELÄINTEN TAKAVARIKON JA HUOSTAANOTON TEHOSTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on eläinsuojelua koskevien rangaistussäännösten, eläintenpitokiellon sekä eläinten huostaanoton ja takavarikon tehostaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 25.3.2008

Muistio eläinsuojelun tehostamisesta

Työryhmämietintö 29.4.2009 (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:8)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa rikoslakiin lisättäväksi uuden säännöksen törkeästä eläinsuojelurikoksesta.

Lievää eläinsuojelurikosta koskevaa säännöstä täsmennettäisiin säätämällä, että eläimelle aiheutetun kärsimyksen, kivun tai tuskan tulee olla vähäistä.

Törkeästä eläinsuojelurikoksesta tuomittu olisi samalla tuomittava eläintenpitokieltoon. Tuomioistuinin voisi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisiä perusteita. Eläintenpitokielto ehdotetaan ulotettavaksi koskemaan myös eläimen omistamisen kieltämistä. Eläintenpitokielto määrättäisiin syyttäjän vaatimuksesta. Pysyvän eläintenpitokiellon edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi rikoslaissa.

Eläintenpitokieltoon liittyvä menettämisseuraamus tuomittaisiin aina syyttäjän vaatimuksesta. Eläimen tuomitsemista valtiolle menetetyksi koskeva tuomio voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Eläintenpitokieltorekisterin perustaminen ehdotetaan valmisteltavaksi erillisenä uudistuksena.

Uhkasakon ja pakkokeinolain mukaisen takavarikon käyttömahdollisuutta tulisi korostaa eläinsuojeluvallontaviranomaisille annettavassa ohjeistuksessa ja koulutuksessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti mietintönsä oikeusministeriölle 29.4.2009. Ehdotuksesta pyydettiin lausunnot 10.8.2009 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2010.

7. Vaikutukset

Uudistuksella tehostetaan eläinten rikosoikeudellista suojaa.

8. Muut tiedot

OM 3/41/2008

OM009:00/2008

10.18 KOTIRAUHAN RIKKOMISTA KOSKEVAN PYKÄLÄN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Pohditaan tarvetta muuttaa rikoslakia siten, että kotirauhan rikkomiseen voitaisiin syyllistyä myös tekstiviestejä lähettämällä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

HE 232/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Kotirauhan rikkomiseen voitaisiin syyllistyä myös tekstiviestien lähettämällä. Asiatomien tekstiviestien lähettäminen on rinnastettavissa häiritseviin puhelinsoittoihin.

4. Organisointi

Valmistelija

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, puh. 16067653

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 232/2008 vp) on annettu eduskunnalle 29.1.2009. Eduskunta on hyväksynyt lain. Valtioneuvosto esittää syyskuussa Tasavallan Presidentille lain vahvistamista, jossa yhteydessä päätetään lain voimaantuloajankohta.

7. Vaikutukset

Esityksen taloudelliset vaikutukset olisivat vähäiset ja muodostuisivat lähinnä kotirauhan rikkomista koskevien rikosprosessien lisääntymisen aiheuttamista kustannuksista.

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Soveltamistilanteita oletetaan olevan jonkin verran, mutta rangaistavuuden alan laajentamisesta ei aiheudu kuitenkaan kovin suurta työmäärän lisäystä viranomaisille. Esityksellä voidaan olettaa olevan positiivisia vaikutuksia rikoksen uhrin asemaan.

8. Muut tiedot

OM 19/41/2008

OM044:00/2008

10.19 PARISUHDE- JA TYÖPAIKKAVÄKIVALTA JA PAHOINPITELYSÄÄNNÖKSET

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on suunnitella, miten parisuhteessa tapahtuvien pahoinpitelyjen toistuvuus (rikoksen uusiminen) voitaisiin ottaa rikoslain säännöksissä nykyistä paremmin rangaistuksen mittaamisessa huomioon. Työryhmän tehtävänä on myös selvittää parisuhteessa tapahtuvan sekä työtehtäviin liittyvän lievän pahoinpitelyn saattamista virallisen syytteen alaiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 17.10.2008

Oikeusministeriön työryhmämietintö 2009:11

3. Keskeinen sisältö

Kesäkuussa 2009 julkistetussa työryhmän ehdotuksessa esitetään, että tietyt läheissuhteessa tapahtuneet lievät pahoinpitelyt säädetään perustunnusmerkistön mukaisiksi pahoinpitelyiksi rajoittamalla lievää pahoinpitelyä koskevan pykälän soveltamista. Lievänä pahoinpitelynä ei pidettäisi tekoa, joka kohdistuu alle 18-vuotiaaseen henkilöön, joka on tekijästä erityisen riippuvaisessa asemassa taikka henkilöön, joka on tai on ollut tekijään läheisessä suhteessa, ja jolla on tekijän aikaisemman toiminnan vuoksi rikoksen tapahtuessa perusteltu syy kokea ruumiilliseen koskemattomuuteensa kohdistuvaa uhkaa tai turvattomuutta, ellei rikos tästä seikasta huolimatta ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Läheissuhteessa tapahtuva nykyisin lieväksi arvioitava pahoinpitely voitaisiin siten jatkossa arvioida säännöksessä mainittujen edellytysten täytyessä ankarammin perustunnusmerkistön mukaiseksi pahoinpitelyksi. Samalla nämä teot tulisivat virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi.

Mietinnössä ehdotetaan myös, että lievän pahoinpitelyn syyteoikeutta koskevaa säännöstä muutetaan niin, että asiakasta palvelleeseen tai tämän asiaa käsitelleeseen henkilöön kyseisen työtehtävän vuoksi kohdistettu lievä pahoinpitely säädettäisiin virallisen syytteen alaiseksi teoksi.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö puh. 1606 7725

Sihteeri

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7653

Jäsenet

Lampikoski, Mikko, poliisitarkastaja, sisäasiainministeriö

Andersin, Tuula, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Karvonen, Seppo, kärjätuomari, Vantaan kärjäoikeus

Mäenpää, Pia, kihlakunnansyyttäjä, Itä-Suomen syyttäjänvirasto

AHelenius, Mikko, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto
 Toivio-Kaasinen, Marja, asianajaja, Rikosuhripäivystys
 Nuotio, Kimmo, professori, Helsingin yliopisto

Pysyvä asiantuntija
 Niemi, Johanna, erikoistutkija, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 17.10.2008 - 31.5.2009. Työryhmän ehdotus lähetetään lausuntokierrokselle syksyllä 2009, jonka jälkeen päätetään jatkovalmistelusta.

7. Vaikutukset

Mahdollisesti ehdotettavien muutosten tavoitteena on parisuhde- ja työpaikkaväkivaltarikosten uhrin aseman parantaminen ja näiden rikosten moitittavuuden entistä selvempi osoittaminen.

8. Muut tiedot

18/41/2008
 OM041:00/2008

10.20 LAHJUSRIKOSSÄÄNNÖSTEN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on arvioida, millaisiin lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin Euroopan neuvoston korruptionvastaisen toimielimen GRECO:n Suomea koskevat suositukset antavat aihetta ja laatia ehdotus tarvittaviksi lainsäädäntötoimenpiteiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lahjusrikostyöryhmän asettamispäätös 1.12.2008

3. Keskeinen sisältö

GRECO suositteli Suomea koventamaan yksityisen sektorin lahjusrikosten rangaistuksia, muuttamaan kansanedustajaa koskevia lahjusrikossäännöksiä lahjontaa koskevan Euroopan neuvosten rikosoikeudellisen yleissopimuksen (ETS 173; jälj. yleissopimus) vaatimusten mukaisiksi, sopivalla tavalla selventämään, millaisia etuja tulisi pitää oikeudettomina ja millaisia oikeutettuina sekä ratifioimaan mahdollisimman pian yleissopimuksen lisäpöytäkirjan (ETS 191), joka koskee välimiesten ja lautamiesten lahjontaa.

Lisäksi GRECO suosittelee Suomea harkitsemaan julkisen sektorin törkeiden lahjontarikosten enimmäisrangaistusten korottamista, kaksoisrangaistavuusvaatimuksen poistamista ulkomailta tehtyjen yksityisen sektorin lahjusrikosten osalta ja vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisointia yleissopimuksen 12 artiklan mukaisesti. Lisäksi Suomen tulisi harkita asennoitumistaan kahta viimeksi mainittua koskeviin yleissopimukseen tekemiinsä varaumiin.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Ilari Hannula, oikeusministeriö, p.16067724

Jäsenet (henkilökohtainen varajäsen suluissa):

Rikoskomisario Jenni Klemola, keskusrikospoliisi (poliisitarkastaja Matti Rinne, sisäasiainministeriö)

Valtionsyyttäjä Jukka Rappe, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Professori Pekka Viljanen, Turun yliopisto

Asianajaja Ulla Vuokila, Suomen Asianajajaliitto

5. Taustatietoja

GRECO piti 7.12.2007 antamassaan arviossa Suomen lahjusrikoslainsäädäntöä varsin kattavana, mutta antoi kuitenkin seitsemän Suomea koskevaa suositusta. Eduskunnan lakivaliokunta on myös kehottanut harkitsemaan yksityisen sektorin lahjusrikoksia koskevan kaksoisrangaistavuusvaatimuksen poistamista (LaVM 3/2006 ja LaVM 4/2006).

6. Aikataulu

Työryhmän tulisi saada ehdotuksensa valmiiksi 30.9.2009.

7. Vaikutukset

Hankkeen vaikutukset riippuvat siitä, millaisia ehdotuksia työryhmä tekee.

8. Muut tiedot

OM 22/41/2008

OM046:00/2008

10.20 RAHANPESUA KOSKEVIEN KRIMINALISOINTIEN MUUTOSTARPEET

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on pohtia rikoslain 32 luvun rahanpesua koskevien kriminalisointien muutostarvetta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 30.6.2009

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on arvioida, antavatko FATF:n (ks. alla kohta taustatietoja) rikoslakia koskevat muutossuositukset aiheutta muutusta lainsäädäntöä.

Erityisesti työryhmän on arvioitava, ovatko arvostelun kohteena olevat lainsäädäntöratkaisut sillä tavalla oikeusjärjestelmän peruseriaatteiden edellyttämiä, että se oikeuttaa rangaistavuuden alan rajaamisen Suomessa omaksutulla tavalla. Työryhmän on otettava työssään huomioon tarvittavassa määrin keskeisten EU:n jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden tekemät asiaa koskevat lainsäädäntöratkaisut. Jos työryhmä päätyy suosittamaan

itsepesun erillistä kriminalisointia, ehdotuksen tulee ottaa huomioon, ettei se saa johtaa järjestelmän suhteettomaan ankaroitumiseen tilanteessa, jossa henkilö tuomitaan myös esirikoksen tekijänä.

Tarvittaessa työryhmän on tehtävä ehdotus lainsäädännön muuttamiseksi, jolloin se on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Tapani, Jussi, rikosoikeuden professori (ma.), Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta

Jäsenet:

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

Kartila, Marja, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Koivisto, Ari-Pekka, valtiosyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Gummerus, Inkeri, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus

Jääskeläinen, Mirjam, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Marttunen toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Voimassa olevat rikoslain rahanpesusäännökset perustuvat kansainvälisiin velvoitteisiin. OECD:n yhteydessä työskentelevä rahanpesun vastainen työryhmä FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering) on todennut, että Suomen rikoslain rahanpesua koskeva sääntely ei kaikilta osin täytä sen vuonna 2003 uudistettuja rahanpesun vastaisia suosituksia ja terrorisminvastaisia erityissuosituksia.

Arvostelun kohteena on ollut se, että (1) Suomen lainsäädäntö ei nimenomaisesti kata kaikkia rahanpesun muotoja. (2) Toisaalta niin kutsuttu itsepesu ei ole rangaistavaa. Itsepesulla tarkoitetaan menettelyä, jossa rahanpesua edeltävän niin kutsutun esirikoksen tekijä pesee omalla rikoksellaan samaansa omaisuutta. Ratkaisu ei välttämättä ole sopusoinnussa kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Arvostelun kohteena on myös ollut se, että (3) salahanke ei ole rangaistavaa rahanpesun perustunnusmerkistön yhteydessä ja että (4) rahanpesurikoksiin sovelletaan rajoitussäännöstä, jonka mukaan rahanpesusta ei voida tuomita rikosentekijän kanssa yhteistaloudessa asuvaa, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikosentekijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa omaisuutta.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 3.8.2009 – 28.2.2010.

7. Vaikutukset

Työryhmän tehtävänä on mahdollisten muutosten vaikutusten arviointi.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2009

OM027:00/2009

11. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ

11.1 VALVONTARANGAISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 28 päivänä marraskuuta 2006 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin:

- 1) selvittää ja valmistella sähköisten valvontamenetelmien käyttöä seuraamus- ja pakkoineojärjestelmässä. Työryhmän on selvitettävä mahdollisuuksia sähköisten valvontamenetelmien käyttöön esimerkiksi vankilan ulkopuolella suoritettavan lyhyen vankeusrangaistuksen valvonnassa sekä tutkintavankeuden vaihtoehtona toteutettavassa valvonnassa.
- 2) selvittää päihteiden käytön valvonnan tehostamista sekä valvonnan teknisiä toteutustapoja eri seuraamuksissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän ensimmäisen vaiheen asettamispäätös 22.6.2005.

Työryhmän välimietintö: Vankien sähköiset valvontamenetelmät (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:1)

Työryhmän toisen vaiheen asettamispäätös 28.11.2006

Työryhmän toisen vaiheen toimikauden pidentämispäätös 12.6.2007.

Työryhmän loppumietintö: Sähköinen valvonta (OM:n työryhmämietintö 2007:17)

Lausuntotiivistelmä: Sähköinen valvonta (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2008:17)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdotti uutta vapaudessa toimeenpantavaa, teknisin laittein valvottua rikosoikeudellista seuraamusta, jonka nimeksi tulisi valvontarangaistus.

Valvontarangaistus olisi ehdottoman vankeuden sijasta tuomittava rangaistus silloin, kun yhdyskuntapalvelun tuomitsemiseen olisi aikaisemmista yhdyskuntapalvelutuomioista tai muista painavista syistä aiheutuva este. Valvontarangaistus voitaisiin tuomita vähintään 14 vuorokauden ja enintään neljän kuukauden vankeusrangaistuksen sijasta. Tuomitsemisen edellytyksenä olisi, että valvontarangaistus edistäisi rikosentekijän sosiaalista selviytymistä ja ehkäisisi uusien rikosten tekemistä. Valvontarangaistus tuomittaisiin saman pituisena kuin vankeusrangaistus olisi tuomittu, ja siitä vapautuisi ehdonalaiseen vapauteen samoin edellytyksin kuin vankeusrangaistuksestakin.

Valvontarangaistuksen sisältönä olisi tuomitulle asetettu velvollisuus pysyä kotona tai muussa asumiseen tarkoitettussa paikassa (olinpaikkavelvoite) kaikkina niinä aikoina, joina hänellä ei ole rangaistuksen toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvää ohjelmaa. Muu asumiseen tarkoitettu paikka voisi olla esimerkiksi päihdekuntoutusta järjestävä laitos. Toimintavelvoitteen enimmäismäärä olisi 40 tuntia viikossa ja vähimmäismäärä 10 tuntia viikossa. Valvontarangaistukseen sisältyisi aina ehdoton päihteidenkäyttökielto.

Työryhmä ehdotti sähköisen valvonnan liittämistä kaikkiin matkustuskieltoihin. Matkustuskieltoa koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin siten, että kieltoon määrättävä voitai-

siin velvoittaa oleskelemaan päätöksessä määrättyinä aikoina asunnossaan tai muussa vastaavassa paikassa. Tällaista määräystä kutsuttaisiin paikallaolovelvoitteeksi.

Työryhmän ehdotus on ollut lausuntokierroksella. Lausunto saatiin yhteensä 43 taholta. Yleisarviot työryhmän ehdotuksesta olivat myönteisiä ja valvontarangaistusta pidettiin tervetulleena lisänä seuraamusjärjestelmään. Uutta rangaistusta perusteltiin lausunnoissa ennen kaikkea vankeuden haittavaikutusten välttämiseksi. Useat lausunnonantajat näkivät valvontarangaistuksen yksilöllisessä sisällössä mahdollisuuksia rikoksentekijän kuntouttamiseen ja näin myös uusintarikollisuuden vähentämiseen.

Lausunnoissa esitettiin myös jonkin verran kriittisiä arvioita valvontarangaistuksen toteuttamismahdollisuuksista. Lausunnonantajia askarruttivat myös valvontarangaistuksen edellytykset ja sen asema seuraamusjärjestelmässä etenkin yhdyskuntapalveluun verrattuna. Varsin suuri osa lausunnonantajista esitti kantanaan, että valvontarangaistuksen enimmäismäärän tulisi olla sama kuin yhdyskuntapalvelussa eli kahdeksan kuukautta.

Jatkovalmistelussa selvitetään mahdollisuutta nostaa valvontarangaistuksen enimmäismäärä kahdeksaan kuukauteen. Jatkovalmisteluun ei tässä vaiheessa sisälly sähköinen matkustuskielto.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, puh. 1606 7892

Herlin Tuuli, suunnittelija, puh. 1606 7893

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö 28 päivänä marraskuuta 2006 asettamaa työryhmää edelsi toinen työryhmä, jonka oikeusministeriö oli asettanut 22 päivänä kesäkuuta 2005. Aikaisemman työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus sähköisen valvonnan teknisestä järjestämisestä valvotussa koevapaudessa. Työryhmän tuli myös laatia ehdotus valvottua koevapautta koskevaksi valtioneuvoston asetukseksi yhteistyössä oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston asetustyöryhmän kanssa. Työryhmä luovutti välimietintönsä oikeusministeriölle helmikuun 7 päivänä 2006. Tämä työryhmä ehdotti, että valvotun koevapauden tekninen valvonta perustuisi jo käytössä olevaan matkapuhelinpaikannukseen. Välimietintöön sisältyi työryhmän ehdotus valvottua koevapautta koskeviksi säännöksiksi. Säännökset sisältyvät vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2006) lukuun 10.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti Sähköinen valvonta -mietintönsä (OM työryhmämietintö 2007:17) oikeusministeriölle 5.12.2007. Lausuntotiivistelmä on valmistunut syyskuussa 2008. Valmistelua jatketaan saatujen lausuntojen pohjalta oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla. Valvontarangaistuksen täytäntöönpanon ja muun sähköisen valvonnan toteuttamista valmistelemaan on 6.4.2009 asetettu erillinen hankeryhmä (2/69/2009).

Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2009 aikana.

7. Vaikutukset

Työryhmä laskelmien mukaan valvontarangaistuksen kohdejoukko olisi 1 000 tuomittua vuodessa. Työryhmän arvion mukaan rangaistuksen kesto olisi keskimäärin 40 päivää ja valvonnassa olisi päivittäin noin 100-110 tuomittua. Täytäntöönpanopäiviä olisi noin 40 000, joka vastaisi 100-110 vähennystä keskimääräiseen vankilukuun. Yhden täytäntöönpanopäivän laskennalliseksi kustannukseksi työryhmä arvioi 47 euroa, kun vastavasti yhden vankipäivän hinta on 137 euroa. Jos valvontarangaistuksen enimmäismäärä olisi kahdeksan kuukautta, vähennys päivittäiseen vankilukuun olisi arviolta 150-250.

8. Muut tiedot

OM 5/69/2005

OM 2/69/2009

11.2 VANGINKULJETUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on

1. selvittää poliisin ja vankilaviranomaisten työnjakoa vanginkuljetuksessa sekä vanginkuljetuksen toimivuutta, kustannuksia ja henkilöressurssien käyttöä kummankin hallinnon osalta;
2. selvittää mahdollisuudet työnjaon tarkistamiseen sekä kuljetusten ja kärjävartioinnin järjestämiseen ostopalveluina ottaen huomioon vankien perusoikeudet sekä perustuslain säännökset viranomaistoiminnan hoitamisesta;
3. selvittää mahdollisuudet oikeuden istuntojen järjestämiseen rangaistuslaitoksissa, teknisten yhteyksien ja välineiden käyttämiseen vangin henkilökohtaisen läsnäolon korvaamiseksi oikeuden istunnossa sekä tuomioistuinten mahdollisuudet osallistua kärjävartioinnin tarkoituksenmukaiseen hoitamiseen;
4. arvioida kohtien 2 ja 3 edellyttämät henkilöstö- ja muut kustannusvaikutukset sekä organisaatiomuutokset sekä tehdä esitykset tarvittavista toimenpiteistä, niiden vaatimista säädosmuutoksista sekä hallinnonalojen henkilöstö- ja määrärahatarpeista;
5. tehdä esitys vankien kuljetuksenaikaista kohtelua koskevaksi lainsäädännöksi huomioon ottaen vireillä oleva vankeinhoitoa koskeva lainsäädännön kokonaisuudistus.

Työryhmän tuli lisäksi erikseen

6. selvittää pääkaupunkiseudun tuomioistuinkuljetusjärjestelmän ja siihen liittyvien kärjävartiointien työnjaot, kuljetusten määrät ja niiden sitomat henkilöressit;
7. tehdä esitys pääkaupunkiseudun vanginkuljetuksen ja kärjävartioinnin järjestämisestä, sen edellyttämistä resurssi- ja muista tarpeista sekä tarvittavista säännösmuutoksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön kansliapäälliköiden tekemä työryhmän asetuspäätös 10.1.2002

Työryhmän määräjän pidentämisspätös 13.12.2002

Valtioneuvoston asetus vanginkuljetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta (308/2002)

Työryhmän mietintö, Esitys laiksi vanginkuljetuksesta (lausuntoja ja selvityksiä 2003:20)

3. Keskeinen sisältö

Annetaan asianmukaiset säännökset kuljetettavan henkilön kohtelusta ja olosuhteista kuljetuksen aikana sekä kuljetusviranomaisten välisestä työnjaosta ja vastuista. Määritellään mahdollisuudet hankkia ostopalveluina vanginkuljetustehtäviä.

4. Organisointi

Vastuuhenkilö

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

Vanginkuljetusta koskevien säännösten tulisi vastata vankeinhoidon nykyisiä vaatimuksia ja organisaatioita. Vankeinhoitolaitoksen ja poliisin välinen tehtäväjako tulisi selvittää.

Lainvalmistelutyössä otetaan huomioon vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännökset vankien kohtelusta ja olosuhteista sekä vankeinhoidon rakennehankkeessa toteutetut organisatoriset uudistukset, erityisesti itsenäisten aluevankiloiden merkitys vanginkuljetusten tehostajina ja aluevankilaorganisaatioon liittyvät vanginkuljetuksen järjestämismahdollisuudet. Erityisenä seikkana tulee selvittää, voidaanko vanginkuljetustehtäviä hankkia ostopalveluna yksityiseltä palvelutarjoajalta.

6. Aikataulu

Työryhmän ehdotus on luovutettu oikeusministeriölle ja sisäasiainministeriölle.

Ehdotus on ollut lausuntokierroksella syksyllä 2003.

Valmistelutyötä on tehty vankeinhoidon rakennehankkeen yhteydessä.

Asia on kriminaalipoliittisella osastolla virkamiesvalmistelussa.

Hanke liittyy oikeusministeriön tuottavuusohjelmaan. Tähän liittyen Rikosseuraamusvirasto on teettänyt vanginkuljetuksen logistiikkaselvityksen ulkopuolisella asiantuntijalla. Selvitys on valmistunut 24.10.2007. Rikosseuraamusvirasto on tehnyt 29.2.2008 esityksen järjestelyvaihtoehdon valitsemisesta, mahdollisten ostopalvelujen käytön laajuudesta sekä kuljetettavien vankien kohtelua ja olosuhteita koskevien säännösten yksityiskohdista. Tarkoituksenmukaisiksi todetuista järjestelyvaihtoehdoista neuvotellaan muiden kuljetusviranomaisten eli poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen kanssa ennen hallituksen esityksen viimeistelemistä.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2009.

7. Vaikutukset

Hankkeen tarkoituksena on tehostaa ja nopeuttaa vanginkuljetustoimintaa. Tämän on arvioitu merkitsevän sekä kuljetettavien henkilöiden aseman ja olosuhteiden parantamista että kustannustason laskua nykyiseen verrattuna. Tavoitteen toteuttaminen liittyy olennaisesti 1.10.2006 voimaan tulleen vankeutta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön tavoitteiden täyttämiseen sekä käyttöön otettuun aluevankilajärjestelmään. Järjestelyjen toteuttamisessa selvitetään myös mahdollisuudet hankkia kuljetuspalveluita yksityisiltä kuljetusalan toimijoilta.

8. Muut tiedot

OM 047:00/2001

11.3 VANKEUSLAIN JATUTKINTAVANKEUSLAIN SEKÄ RIKOSLAIN 2 C LUVUN SÄÄNNÖSTEN TÄYDENTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on:

1. Valmistella vangin muutoksenhakuoikeutta koskevat täsmentävät säännökset.
2. Valmistella rikoslain 2 c lukuun, vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin tarvittavat täsmentävät säännökset. Täsmentävät säännökset koskevat rangaistusajan laskemista, jäännösrangaistuksen määräytymistä, ehdonalaisten vapauttamisen määräytymistä, elinkautista rangaistusta suorittavan vangin aikaisimman vapauttamisajankohdan määräytymistä, tutkintavangin vapauttamista oikeuspaikalta sekä terveydellisistä syistä myönnettävän lykkäyksen vaikutusta täytäntöönpanoon.
3. Selvittää niin sanottuun vankeuslakipaketin täytäntöönpanoon liittyvät muut muutostarpeet sekä valmistella tarvittavat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 20.10.2005

Työryhmän määrääjän pidentämistä koskeva päätös 2.5.2006

Työryhmän mietintö: Vangin muutoksenhakuoikeus (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:25 (kohta 1).

Lausuntopyyntö (12.12.2008) Rikosseuraamusvirastolle ja aluevankiloille. Lausunto saatu 7 taholta.

3. Keskeinen sisältö

Vangin ja tutkintavangin muutoksenhakua koskevien säännösten täsmentäminen. Rangaistusten laskemista ja elinkautisvangin vankilassaoloaikaa koskevien rikoslain säännösten täsmentäminen.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Ulla Mohell, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 1606 7892

Juho Martikainen, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh 1606 7754

5. Taustatietoja

Käsitellessään vankeuslakia koskevaa hallituksen esitystä (HE 263/2005 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 10/2005 vp) edellytti, että oikeusministeriön tulee selvittää mahdollisuudet laatia luettelo sellaisista vankilassa tehtävistä ratkaisuksista, joista ei saa hakea muutosta sekä arvioida järjestelyn suhde oikaisuvaatimusmenettelyyn.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on luovutettu oikeusministeriölle 5.9.2006 (kohta 1)

Asia on kriminaalipoliittisella osastolla valmistelussa.

Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa kahdessa vaiheessa.

Rikoslain 2 c luvun säännöksiä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2009 ja muu vankeuspaketin täsmentämistä koskeva hallituksen esitys vuoden 2010 aikana.

7. Vaikutukset

Vankien muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset täsmentävät muutoksenhakujärjestelmää sekä valitus- ja kanteluasioiden välistä rajanvetoa. Säännönmukaisen muutoksenhaun laajentaminen tulee lisäämään hallinto-oikeudelle tehtäviä valituksia ja vähentämään eduskunnan oikeusasiamiehelle ja Rikosseuraamusvirastolle tehtäviä kanteluita.

Rikoslain 2 c lukua, vankeuslakia ja tutkintavankeuslakia koskevilla uusilla säännöksillä pyritään täsmentämään säännösten sisältöä ja yhdenmukaistamaan säännösten soveltamista käytännössä.

8. Muut tiedot

OM 2/630/2005

11.4 NUORTEN SEURAAMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Kriminaalihuoltolaitoksen esityksestä on todettu välttämättömäksi valmistella nuoria rikoksentekejiä koskevaan lainsäädäntöön muutokset, jotka koskevat nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämistä sekä ehdollisen vankeuden valvontaa. Muutokset liittyvät nuorisorikostoimikunnan ja nuorisorikostyöryhmän ehdotuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Nuorisorikostoimikunnan mietintö (komiteanmietintö 2003:4)

Nuorisorikostyöryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2004:14)

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä saatettaisiin nuorten rikoksesta epäilyjen tilanteen selvittämistä koskeva menettely sekä ehdollisen vankeuden valvonta vastaamaan nykyajan toimintatapoja ja tarpeita. Voimassa oleva lainsäädäntö on osin 1940-luvulta. Nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisessä olennainen toimija olisi Kriminaalihuoltolaitos, joka laatisi seuraamusselvityksen. Se korvaisi henkilötutkinnan. Seuraamusselvityksen laadinnassa Kriminaalihuoltolaitos toimisi tiiviissä yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa. Ehdotettavilla menettelytavoilla varmistetaan se, että nuoria koskevat rikosprosessit etenevät joutuisasti ja asioiden ratkaisemisessa tarvittavat tiedot ovat viranomaisten käytössä. Ehdollisen vankeuden valvonnan sisällöstä, valvottavan velvollisuuksista ja valvojan tehtävistä säädettäisiin asianmukaisesti lain tasolla. Keskeistä molemmilla laeissa olisi myös se, että nuorelle järjestettäisiin mahdollisimman ajoissa tarvittavat tukitoimet ja palvelut.

4. Organisointi

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriössä yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laeiksi nuoren rikosentekijän tilanteen selvittämisestä ja ehdollisen vankeuden valvonnasta on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2009.

7. Vaikutukset

Ehdotetut muutokset vastaisivat nuorten rikosprosessin joutuisuuden vaatimuksiin. Niin ikään eri tahojen toimimisvelvollisuuksista ja nuoren ohjaamisesta tarvittavien tukitoimien ja palveluiden käyttäjäksi säädettäisiin selkeästi lain tasolla.

8. Muut tiedot

11.5 SYYTTÄJÄLAITOKSEN HALLINTOA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 20.11.2007 työryhmän kehittämään ja uudistamaan syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaa lainsäädäntöä sekä laatimaan ehdotus uudeksi yhtenäiseksi syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmän mietintö on valmistunut syksyllä 2008. Työryhmä on laatinut luonnoksen hallituksen esitykseksi laiksi syyttäjälaitoksesta sekä valtioneuvoston asetukseksi syyttäjälaitoksesta. Lisäksi työryhmä on kartoittanut syyttäjiä koskevat säännökset muualla lainsäädännössä.

Työryhmän ehdotus on ollut lausuntokierroksella keväällä 2009. Jatkovalmistelu aloitetaan syksyllä 2009. Tavoitteena on saada hallituksen esitys eduskuntaan vuonna 2010.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän perustamispäätös 20.11.2007, dndo 2/66/2007

Työryhmän mietintö: Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevat säädökset (oikeusministeriön työryhmämietinnöt 2008:12)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on valmistella selkeät, yhtenäiset ja perustuslain vaatimukset täyttävät säännökset syyttäjälaitoksesta.

4. Organisointi

Martikainen Juho, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 1606 7754

Kuusama Leena, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7734

5. Taustatietoja

Syyttäjälaitoksen organisaatiota koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin muutoksilla, jotka tulivat voimaan 1.4.2007. Uudistuksessa ei otettu huomioon kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvia muutoksia. Uudistuksessa ei myöskään kattavasti selvitetty syyttäjälaitoksen lainsäädännön hajanaisuudesta ja perustuslain voimaantulosta aiheutuvia muutostarpeita.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika on 31.10.2008.

Työryhmän mietinnöstä pyydetään lausunnot keväällä 2009.

Hallituksen esitystä jatkovalmistellaan vuoden 2009 aikana.

7. Vaikutukset

Uudella lainsäädännöllä selkeytetään ja täsmennetään syyttäjälaitosta koskevia säännöksiä sekä kodifioimaan säännökset yhdeksi laiksi.

8. Muut tiedot

OM 2/66/2007

11.6 YHDYSKUNTAPALVELUSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhdyskuntapalvelusta annettua lakia on tarkoitus muuttaa siten, että eräät yhdyskuntapalvelun käytännön toimeenpanossa havaitut ongelmat poistuisivat.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Päihdekuntoutus ja yhdyskuntaseuraamukset -työryhmämietintö OM 2006:19

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä lisättäisiin muun kuin työn osuutta nykyisestä 10 tunnista enintään 30 tuntiin. Lisäksi on tarkoitus säätää velvollisuus olla käyttämättä huumeaineita yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon aikana. Päihtymysepäilytilanteissa valvonnan keinoksi otettaisiin myös velvollisuus antaa sylki- tai virtsanäyte. Lakiin tehtäisiin myös teknislouonteisia täsmennyksiä.

4. Organisointi

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriössä yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttamisesta on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2009.

7. Vaikutukset

Ehdotetut muutokset vastaisivat seuraamusjärjestelmän tavoitteisiin, joiden mukaan rangaistuksen täytäntöönpanon tavoitteena on edistää henkilön sosiaalista selviytymistä ja estää syyllistymistä uusiin rikoksiin.

8. Muut tiedot

11.7 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ RANGAISTUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA ANNETUN LAIN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia on tarkoitus muuttaa siten, että rikosseuraamusalan organisaatiossa toteutetut ja toteutettavat muutokset otetaan huomioon myös tässä laissa. Lisäksi muutoksessa on tarkoitus selkiinnyttää säännöksiä sillä tavoin kuin eräät käytössä olevissa rekistereissä tehdyt muutokset ja käytännössä havaitut ongelmat edellyttävät.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä uudistettaisiin henkilötietojen käsittelyä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia siten, että siinä otettaisiin muun muassa viranomaisten nimissä ja päätösvallassa huomioon rikosseuraamusalalla toteutettava organisaatiouudistus, jossa on tavoitteena yhtenäisen organisaation käyttöönotto vuoden 2010 alusta lukien. Lisäksi lakiin tehtäisiin lähinnä asianmukaisen tiedonsaannin turvaavia pienehköjä täsmennyksiä.

4. Organisointi

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla.

Vastuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2009.

7. Vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla toteutettaisiin sekä rikosseuraamusalan organisaatiouudistuksen että rekisterien kehittämisen edellyttämät muutokset henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin.

8. Muut tiedot

11.8 RIKOSSEURAAMUSALAN HALLINNON UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Rikosseuraamusalan organisaatio uudistetaan siten, että Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoito-laitos yhdistetään ja alalle muodostetaan yksi yhtenäinen viranomainen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmies Jukka Wuolijoen raportti Rikosseuraamusalan hallinnon, talouden, ohjauksen ja valvonnan tilasta sekä ehdotukset tarvittaviksi toimenpiteiksi (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2007:1), oikeusministeriön päätös kesäkuussa 2007 Vankeinhoidon kehittämishankkeesta, Rikosseuraamusviraston päätös marraskuussa 2007 rikosseuraamusalan kehittämishankkeen asettamisesta (Rikosseuraamusalan 2010-hanke).

3. Keskeinen sisältö

Rikosseuraamusalalle muodostetaan yksi yhtenäinen viranomainen sekä uudistetaan alue- ja laitosrakennetta. Valmistellaan uusi laki rikosseuraamusalan hallinnosta. Samassa yhteydessä muutetaan useita muita lakeja.

4. Organisointi

Valmistelijat

Kuusama, Leena hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7734

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 16067892

5. Taustatietoja

Käsitellessään hallituksen esitystä rikosseuraamusalan organisaatiomuutokseksi (HE 136/2000 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 13/2000 vp) piti tärkeänä sitä, että pidemmällä tähtäyksellä voidaan muodostaa yksi yhtenäinen virasto rangaistusten täytäntöönpanoa varten niin, että käytettävät määrärahat saadaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti hyödynnetyksi.

Ensimmäisenä vaiheena rikosseuraamusalan kehittämishanketta Rikosseuraamusviraston organisaatio uudistettiin 1.1.2009 lukien siten, että se mahdollistaa alan yhtenäisen ohjauksen.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys organisaation uudistamisesta on annettu kesäkuussa 2009 ja esitys on eduskunnan käsiteltävänä. Hallituksen esitys, joka sisältää organisaatiouudistuksen

edellyttämät muutokset eräisiin muihin lakeihin, on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2009.

7. Vaikutukset

Yhtenäinen organisaatio tehostaa toimintaa ja johtamista sekä resurssien käyttöä. Rangaistuksen täytäntöönpano tapahtuu yhtenä prosessina, mikä mahdollistaa yhtenäiset käytännöt ja molempien organisaatioiden asiantuntemuksen hyväksikäytön. Uudistus lisää työn tuottavuutta ja toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Organisaation kehittämishanke osa alan tuottavuusohjelmaa ja se tuo organisaatiolle henkilöstösäästöjä.

8. Muut tiedot

HE 92/2009 vp.

11.9 KUNTIEN OSALLISTUMINEN AUTOMAATTISEEN LIKENNEVALVONTAAN

1. Tavoite ja tehtävä

Tarkoituksena on laatia ehdotus siitä, miten voitaisiin lisätä kuntien ja poliisin yhteistyötä automaattisessa liikennevalvonnassa ja siihen liittyvässä niin sanotussa rikosoikeudellisessa haltijavastuumenettelyssä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2008:4)

Lausuntoyhteenveto (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:23)

3. Keskeinen sisältö

Liikennevalvonnan tehostaminen sekä poliisin ja kuntien välisen yhteistyön tiivistäminen automaattiseen liikennevalvontaan liittyvissä asioissa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7705

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Lindqvist, Janina, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Hanke on lähtenyt liikkeelle oikeusministerin, liikenneministerin, peruspalveluministerin ja sisäasiainministerin 4.10.2007 tekemästä päätöksestä lisätä toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on ollut lausuntokierroksella. Hallituksen esityksen antamista on lykätty poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta sekä edistää kuntien ja poliisin välistä yhteistyötä liikennevalvontaan liittyvissä kysymyksissä.

8. Muut tiedot

29/41/2007

OM044:00/2007

11.10 PYSÄKÖINNINVALVONTAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on selvittää julkista pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön muutostarpeet ja tehdä tarvittavat ehdotukset uudeksi lainsäädännöksi. Samassa yhteydessä on selvitettävä tarve säätää yksityisestä pysäköinninvalvonnasta laissa ja tehtävä tarvittavat ehdotukset lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 26.3.2008

Työryhmän asettamispäätös

3. Keskeinen sisältö

Valmistelussa on myös kiinnitettävä huomiota nykyisen julkisen pysäköinninvalvonnan viranomaisten toimivaltaa koskevan sääntelyn tarkoituksenmukaisuuteen ja lainsäädännön selkeyteen. Lisäksi tulisi harkita, ovatko nykyiset toimivaltuudet, joista olennaisin on oikeus määrätä pysäköintivirhemaksu, riittäviä vai pitäisikö niitä täydentää esimerkiksi ns. pyörälukkoa koskevalla sääntelyllä. Yksityisen pysäköinninvalvonnan suhde julkiseen pysäköinninvalvontaan olisi selvitettävä erityisesti suhteessa julkisen vallan perustuslain mukaiseen käyttöön ja ottaen huomioon kiinteistönomistajan oikeudet. Oikeusturvakeinojen ajantasaisuudesta on varmistuttava.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Jaakko Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7708

Jäsenet:

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Normia, Pertti, lainsäädäntöneuvos, sisäasiainministeriö

Hakamäki, Mika, lakimies, Kuluttajavirasto

Jokinen, Sampo, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Kossila, Kaija, kunnallinen pysäköinninvalvoja, Helsingin kaupunki

Koivisto, Jenny, lakimies, Suomen Kuntaliitto

Pohjakallio, Olli, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Alanne, Kirsi, valvonta-asiamies, Oy ParkCom Ab

Rautio ja Pulkkinen toimivat myös työryhmän sihteereinä.

5. Taustatietoja

Laki pysäköintivirhemaksusta on säädetty vuonna 1970 perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Pysäköinninvalvontaa koskevaa lainsäädäntöä kokonaisuudessaan ei ole sen jälkeen tarkasteltu.

Joitain vuosia on toiminut yksityisiä yrityksiä, jotka ovat valvoneet pysäköintiä yksityisillä kiinteistöillä. Tällaisesta toiminnasta ei ole laissa erikseen säädetty ja toiminnan luvallisuudesta ovat eri viranomaiset antaneet erisuuntaisia ratkaisuja.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 22.5.2009 - 28.2.2010.

7. Vaikutukset

Lainsäädäntö selkeyttäisi viranomaisten toimivaltuuksia yleisesti ja suhteessa yksityisiin toimijoihin sekä yhtäältä kiinteistönomistajan ja toisaalta kuluttajan välisiä oikeussuhteita.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2009

OM006:00/2009

12. OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS

12.1 IPR-ASIOIDEN KESKITTÄMINEN MARKKINAOIKEUTEEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmistella ehdotus teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien riita-asioiden (IPR-asioiden) tuomioistuinkäsittelyn keskittämisestä markkinaoikeuteen ja näiden asioiden käsittelystä tässä tuomioistuimessa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 9.6.2009

3. Keskeinen sisältö

Lähtökohtana on, että asiat keskitetään markkinaoikeuteen työryhmämietinnössä IPR-asioiden tuomioistuinkäsittelyn kehittäminen (OM 2007:20) ehdotetussa laajuudessa kuitenkin niin, että muutoksenhaku patentti- ja rekisterihallituksen nykyisin käsittelemistä IPR-asioista keskitetään kokonaisuudessaan markkinaoikeuteen, jolloin patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta voidaan lakkauttaa.

Työryhmän tulee myös pohtia, miten jatkomuutoksenhaku markkinaoikeuden päätöksiin on järjestettävä ja tehdä tätä koskevat tarpeelliset ehdotukset.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Jäsenet:

Liljeroos, Heikki, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Honkapää, Heli, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Rajaniemi, Marko, hallitussihteeri, opetusministeriö

Mikkola, Kimmo, ylituomari, markkinaoikeus

Harenko, Kristiina, asianajaja

Tchernych, Tarja, IPR-lakimies

Pysyvät asiantuntijat:

Wirén, Arik kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus

Aalto-Setälä, Marjo, Kansainvälisten asioiden koordinaattori, patentti- ja rekisterihallitus

Päätoiminen sihteeri:

Karttunen, Jussi, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7663

Työryhmän tulee työnsä aikana kuulla Suomen tuomariliittoa ja tarvittaessa muita asiantuntijoita.

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan tehostetaan IPR-asioiden tuomioistuinkäsittelyä keskittämällä ne näihin asioihin erikoistuneelle tuomioistuimelle, jolle turvataan riittävät resurssit.

Valtioneuvosto hyväksyi 26.3.2009 periaatepäätöksen aineettomia oikeuksia koskevasta strategiasta. Periaatepäätöksen mukaan teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien riita-asioiden käsittely keskitetään markkinaoikeuteen vuoteen 2012 mennessä. Oikeusministeriölle varmistetaan keskittämisen edellyttämät resurssit.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 28.2.2010.

7. Vaikutukset

Tarkemmat vaikutukset riippuvat työryhmän ehdotuksesta. Maaliskuussa 2009 tehdyn laskeman mukaan lisämenot olisivat noin 1,6 miljoonaa euroa.

8. Muut tiedot

OM 5/41/2009

OM025:00/2009

12.2 MUUTOKSENHAKULUPA HOVIOIKEUDESSA

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen laatiminen käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvan muutoksenhaun kehittämiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 25.1.2007

Muistio 25.1.2007 (Maarit Leppänen)

Jatkokäsittelylupa hovioikeudssa (komiteamietintö 2008:3)

Lausuntopyyntö 27.6.2008

OMLS 2009:2 Jatkokäsittelylupa hovioikeudessa. Lausuntotiivistelmä

HE 105/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oikeudenkäymiskaaren muutoksenhaun käräjäoikeudesta hovioikeuteen ja valitusasian käsittelyä hovioikeudessa koskevia säännöksiä.

Hovioikeuksissa otettaisiin käyttöön seulontajärjestelmän korvaava jatkokäsittelylupajärjestelmä. Laissa säädettäisiin siitä, mitkä valitusasiat kuuluisivat järjestelmän piiriin. Riita-asiassa tarvittaisiin jatkokäsittelylupa, jos käräjäoikeuden ratkaisu on asianosaiselle vastainen vain saamisen osalta, ja valituksessa esitetyn vaatimuksen ja käräjäoikeuden ratkaisun välinen erotus (häviöarvo) ei ole yli 10 000 euroa. Rikosasioissa vastaaja tarvitsisi jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin

neljä kuukautta vankeutta. Laissa säädettäisiin jatkokäsittelyluvan myöntämisen perusteista.

Pääkäsittelyn toimittamista hovioikeudessa koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön menettely, joka mahdollistaisi muutoksenhaun käräjäoikeudesta suoraan korkeimpaan oikeuteen.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelman mukaan muutoksenhaun merkitys oikeusturvan ja oikeusvarmuuden lisääjänä selvitetään laajapohjaisesti. Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea on mietinnössään (KM 2003:3) selvittänyt muutoksenhakujärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja. Selvitysmies Olli Huopaniemi on raportissaan (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:28) ehdottanut, että valitusten seulontamenettelystä hovioikeudessa luovuttaisiin ja otettaisiin käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä. Muutoksenhakulupatoimikunta on 17.6.2008 antamassaan mietinnössä (KM 2008:3) ehdottanut otettavaksi käyttöön jatkokäsittelylupajärjestelmä hovioikeuksissa. Mietinnöstä saatu lausuntopalaute oli pääosin myönteistä. Hallituksen esitys on valmisteltu mietinnöstä saadun palautteen pohjalta.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 26.6.2009.

7. Vaikutukset

Uudistuksella kehitettäisiin käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvaan muutoksenhaakuun sovellettavaa menettelyä. Tavoitteena on luoda hovioikeuksille nykyistä paremmat edellytykset kohdentaa voimavarojaan asioihin, joissa on todellinen tarve hakea muutosta käräjäoikeuden ratkaisun virheellisyyden tai muun syyn vuoksi sekä jouduttaa asioiden käsittelyä. Näin asianosaisten oikeussuojan tarve pystyttäisiin ottamaan nykyistä paremmin muutoksenhakumenettelyssä huomioon.

8. Muut tiedot

OM 1/021/2007

OM002:00/2007

12.3 RIKESAKKO- JA RANGAISTUSMÄÄRÄYSMENETTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä annettu lainsäädäntö uudistettaisiin. Uusi laki korvaisi nykyiset lait rikesakkomenettelystä (66/1983) ja rangaistusmääräysmenettelystä (692/1993). Lisäksi näihin lakeihin liittyvään lainsäädäntöön tehtäisiin tarpeelliset muutokset.

Tavoitteena on, että nykyiset summaariset rikosprosessilajit korvattaisiin yhdellä nyky-aikaisella menettelylajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti järkevä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2007:3)

Lausuntotiiivistelmä (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:4)

3. Keskeinen sisältö

Prosessin käynnistäisi edelleen pääsäännön mukaan poliisimies, tullimies, rajavaloja tai erävalvoja.

Rikoksesta epäillyn ja asianomistajan suostumus asian käsittelylle summaarisessa menettelyssä olisi tarpeen. Jos suostumusta ei annettaisi, olisi asian käsittelyä lähtökohtaisesti jatkettava tavallisessa rikosprosessijärjestyksessä. Poliisin toimivaltaa laajennettaisiin niin, että poliisi voisi määrätä rikesakon lisäksi myös suhteellisen pienen päiväsakoin tuomittavan sakkorangaistuksen liikenteeseen liittyvistä rikkomuksista ja näpistyksistä. Muut asiat ratkaisisi syyttäjä.

Nykyistä muutoksenhakukieltoa kärjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei säilytettäisi. Ylimääräinen muutoksenhaku yhtenäistettäisiin. Kärjäoikeuden toimivaltaa muutoksenhakuasteena laajennettaisiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708

5. Taustatietoja

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi (EV 261/2002 vp). Huomiota on kiinnitetty siihen, että rikesakko on säädetty konkreettisesti rangaistukseksi asetuksessa, minkä ei katsota olevan sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa (LaVM 28/2002 vp). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa lausutaan, että rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettely uudistetaan siten, että järjestelmästä tulee kustannustehokas ja perustuslain vaatimukset täyttävä tuomioistuimien ulkopuolinen rikosasioiden käsittelyjärjestelmä. Sekä rikesakko- että rangaistusmääräysmenettely on aikanaan säädetty poikkeuslakeina perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle kesäkuussa 2009 (HE 94/2009).

7. Vaikutukset

Uudistuksella on tarkoitus korvata nykyiset summaariset tuomioistuimen ulkopuoliset rikosprosessilajit yhdellä prosessilajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti viranomaisvoimavarojen käytön kannalta tarkoituksenmukainen. Näistä tavoitteista ensiksi mainittu liittyy rikoksesta epäillyn oikeusturvan parantamiseen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden turvaamiseen erityisesti epäillyn suostumuksen edellyttämisen kautta.

Uudistus edellyttää muutoksia poliisi- ja oikeushallintoviranomaisten tietojärjestelmiin ja käyttämiin lomakkeisiin. Virallisten syyttäjien työmäärän on arvioitu vähenevän noin neljällä henkilötyövuodella, mikä liittyy siihen, että valtaosa nykyisistä rangaistusmääräysasioista ei enää tulisi syyttäjien ratkaistaviksi. Toisaalta tämä ei merkittävästi lisää valvontaa suorittavien virkamiesten työmäärää, koska he jo nykyisin antavat tiedoksi rangaistusvaatimuksen.

8. Muut tiedot

OM 6/41/2006

OM022:00/2006

12.4 ESITUTKINTA-, POLIISI- JA PAKKOKOKEINOLAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Esitutkinta- ja pakkokeinotoimikunnan tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistukseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Klaus Helminen, Turvallisuusviranomaisten toimivaltuussäännösten uudistamistarpeet (sisäasiainministeriön julkaisusarja 32/2006)

Toimikunnan asettamispäätös 12.3.2007 (tiedote)

Toimikunnan mietintö (oikeusministeriön komiteamietintö 2009:2)

3. Keskeinen sisältö

Lainsäädännön kokonaisuudistus toimikunnan asettamispäätöksessä mainittujen suunta- viivojen mukaisesti. Huomioon otetaan kohdissa "Taustatietoja" ja "Vaikutukset" mainittuja seikkoja.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Kysymyksessä olevia kolmea lakia on muutettu useaan otteeseen niiden säätämisen jälkeen. Osittaisuudistusten johdosta niistä on muodostunut osin sekava ja vaikeasti hallittava kokonaisuus. Samalla on ilmennyt tarvetta perusoikeusjärjestelmän vaatimukset täyttävän sääntelykokonaisuuden aikaansaamiseen. Näihin seikkoihin muun ohessa eduskunta on kiinnittänyt huomiota useamman kerran. Lisäksi tekninen kehitys ja kansainvälinen yhteistyö ovat asettaneet uusia haasteita.

6. Aikataulu

Toimikunnan jatkettu toimikausi oli 15.3.2007 - 31.3.2009. Toimikunta luovutti mietintönsä 20.5.2009. Lausuntokierros päättyi 31.8.2009. Tarkoituksena on valmistella asia lausuntokierroksen jälkeen niin, että vielä nykyinen eduskunta ehtii käsittelemään lakiehdotukset. Tämä tarkoittaa hallituksen esityksen/esitysten antamista keväällä 2010.

7. Vaikutukset

Uudistuksella selkeytetään lukuisten osittaisuudistusten vuoksi vaikeaselkoiseksi muodostunutta lainsäädäntökokonaisuutta ja uudistetaan viranomaisten toimivaltuuksia siten, että toisaalta rikostutkinnan tehokkuusvaatimukset ja toisaalta perus- ja ihmisoikeudet otetaan tasapuolisesti huomioon.

8. Muut tiedot

OM 15/021/2006

OM044:00/2006

12.5 TEHOKKAIDEN OIKEUSSUOJAKEINOJEN SELVITTÄMINEN OIKEUDENKÄYNNIN VIIPYMISTÄ VASTAAN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä oli laatia ehdotus tehokkaaksi keinoksi, jota asianosainen voi käyttää oikeudenkäynnin viipymistä vastaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 19.1.2007 (Oikeusministeriö, työryhmän mietintö 2006:21)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2007:14)

HE 233/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Viivästymistä ennalta estävänä keinona otetaan käräjäoikeuksissa käyttöön asian kiireelliseksi määrääminen. Jälkikäteisenä keinona asianosaisella on oikeus saada valtion varoista kohtuullinen hyvitys, jos oikeudenkäynti viivästyy yleisissä tuomioistuimissa. Lisäksi hallinnollista seuraamusta voidaan lieventää viivästymisen vuoksi.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa. Jos oikeudenkäynti viivästyy, jokaisen on voitava vedota kotimaan viranomaiseen asian korjaamiseksi. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi vuonna 2004 antamassaan tuomiossa, ettei ihmisoikeustuomioistuimeen valittaneella henkilöllä ollut ollut Suomessa käytettävissään tehokasta oikeussuojakeinoa rikosoikeudenkäynnin viipymistä vastaan.

6. Aikataulu

Lait (362-366/2009) on hyväksytty ja ne tulevat voimaan 1.1.2010.

7. Vaikutukset

Tarkoituksena on parantaa asianosaisten oikeusturvaa. Tavoitteena on, että oikeudenkäynnit tapahtuvat kohtuullisessa ajassa. Asianosaisten käytettävissä olevat tehokkaat

ennalta estävät keinot ehkäisisivät oikeudenkäyntien viivästymistä. Jos yksittäinen oikeudenkäynti kuitenkin viivästyy kohtuuttomasti, asianosainen voisi saada tästä jälkikäteen hyvityksen.

8. Muut tiedot

OM 22/41/2005

OM059:00/2005

12.6 RIITA-ASIOIDEN OIKEUSPAIKKA

1. Tavoite ja tehtävät

Riita-asioiden oikeuspaikkaa eli käräjäoikeuksien alueellista toimivaltaa riita-asioissa koskevat säännökset uudistetaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 23.2.2007

Työryhmämietintö 26.10.2007 (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2007:15)

Lausuntotiiivistelmä 3.3.2008 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:5)

3. Keskeinen sisältö

OK 10 lukuun uudistetaan pitäytyen siinä lähtökohdassa, että yleinen oikeuspaikka on se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirin alueella vastaajalla on kotipaikka. Säännökset uudistetaan nykyistä joustavammiksi sekä asianosaisten määräämisvaltaa ja sopimusvapautta kunnioittaen, jollei tyypillisesti heikomman osapuolen suoja muuta vaadi. OK 10 lukuun kootaan tärkeimmät oikeuspaikkasäännökset.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708

5. Taustatietoja

Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun säännöksistä lähes puolet on alkuperäisessä vuoden 1734 muodossa. Säännökset ovat aukollisia, joustamattomia ja vanhentuneita. OK 10 luvun ulkopuolisessa lainsäädännössä on tärkeitä oikeuspaikkasäännöksiä. Yhdenmuukaisten periaatteiden varaan rakentuvaa kokonaisuudistusta ei ole tehty sitten vuoden 1734 lain.

6. Aikataulu

Lait (135-162/2009) hyväksytyt ja vahvistettu ja tulevat voimaan 1.9.2009 (paitsi L 136/2009 voimaan 1.4.2009).

7. Vaikutukset

Pyritään joustavoittamaan toimivaltasäännöksiä sekä minimoimaan asiaosaisille ja tuomioistuimille aiheutuvia haittoja siitä, että riita-asia pannaan vireille toimivaltaa vailla olevassa tuomioistuimessa.

8. Muut tiedot

6/41/2007

OM014:00/2007

12.7 OIKEUDENKÄYNTIASIAMIEHIÄ JA -AVUSTAJIA KOSKEVAN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on arvioida ja tarvittaessa ehdottaa oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia yleisissä tuomioistuimissa koskevan sääntelyn tarkistamista. Tavoitteena on, että sääntely riittävästi takaa asianosaisten oikeusturvan ja yleisemmin asianmukaisen oikeudenhoidon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 16.5.2008

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tulee tarkastella ainakin seuraavia kysymyksiä:

- pitäisikö tuomioistuimen voida määrätä asianosaiselle avustaja viran puolesta joissakin muissakin kuin nykyisissä, varsin harvinaisissa tilanteissa;
- onko syytä säilyttää lainopillista tutkintoa vailla olevan henkilön kelpoisuus avustajaksi 1) lähisukulaisen kaikenlaisissa asioissa ja 2) riidattomissa asioissa;
- voidaanko yleistä lakimiestutkintoa pitää riittävänä kelpoisuusvaatimuksena ainakaan kaikissa asioissa. Mahdollisten lisäedellytysten täytyminen pitäisi kontrolloida jonkinlaisessa lupa- tai lisenssijärjestelmässä. Vaihtoehtoisia malleja olisivat ns. asianajajamonopoli tai uusi järjestelmä muille kuin asianajajille. Luvan saaneiden asiamiesten ja avustajien tulisi olla velvollisia noudattamaan hyvää asianajajatapaa tai vastaavaa ammattieettistä säännöstöä. Velvollisuuksiin tulisi liittyä valvonta ja kurinpitomenettely mahdollisine kurinpidollisine seuraamuksineen.
- pitäisikö laajentaa asiamiesten ja avustajien ajamia asioita käsittelevien tuomioistuinten mahdollisuuksia puuttua avustajien toimintaan.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Oikeusneuvos Hannu Rajalahti, korkein oikeus

Jäsenet:

Hovioikeudenlaamanni Monika Kuhlefeldt, Helsingin hovioikeus

Hallinto-oikeustuomari Maila Siivonen, Helsingin hallinto-oikeus

Käräjätuomari Pia Sandvik, Espoon käräjäoikeus

Neuvotteleva virkamies Marja Leskinen, oikeuskanslerinvirasto

Kihlakunnansyyttäjä Sakari Tiilikainen, Helsingin syyttäjänvirasto

Johtava julkinen oikeusavustaja Arto Tiilikainen, Joensuun oikeusaputoimisto

Asianajaja Mika Ilveskero

Hallitusneuvos Merja Muilu, oikeusministeriö

Lainsäädäntöneuvos Tatu Leppänen, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

Sihteerit:

Pääsihteeri Markku Ylönen, Suomen Asianajajaliitto

Toisena sihteerinä toimii Tatu Leppänen

5. Taustatietoja

Tuomioistuinlaitoksen pitkän aikavälin kehittämissuunnitelmia selvittänyt Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea tarkasteli yhtenä osa-alueena avustamista oikeudenkäynnissä (Komiteanmietintö 2003:3). Komitea katsoi, että avustajien ja asiamiesten kelpoisuusvaatimuksia tulisi yleisten tuomioistuinten osalta tiukentaa.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 16.5.2008 - 31.10.2009.

7. Vaikutukset

Vaikutukset riippuvat työryhmän ehdotuksista.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2008

OM022:00/2008

12.8 TIEDOKSIANNON TEHOSTAMINEN OIKEUDENKÄYNNISSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on laatia ehdotus tiedoksianto oikeudenkäynnissä koskevan sääntelyn tarkistamiseksi. Tavoitteena on tiedoksiantojen tehostuminen tiedoksiantotapoja monipuolistamalla, tiedoksiannon vastaanottajan oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta. Työryhmän tehtävä koskee erityisesti haasteen tiedoksianto riidattomissa asioissa, mutta ehdotukset voivat ulottua myös muihin asiaryhmiin ja asiakirjoihin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:3)

3. Keskeinen sisältö

Tulee arvioida ainakin seuraavia sääntelyvaihtoehtoja:

- että haastemiestiedoksianto säädettäisiin nykyistäkin selvemmin vasta toissijaiseksi tiedoksiantotavaksi;
- missä määrin tiedoksiantojen tehostumiseen voitaisiin vaikuttaa oikeudenkäyntimaksuilla ja muilla taloudellisilla kannustimilla;
- harkitaan puhelintiedoksiannon käyttöönottoa myös käräjäoikeuksissa;
- voitaisiinko myös muita sähköisiä viestintävälineitä käyttää tiedoksiannoissa nykyistä enemmän;
- voitaisiinko tiedoksianto antaa nykyistä laajemmin asianosaisen itsensä tehtäväksi ja voisiko asianosainen tällöin käyttää muutakin tiedoksiantotapaa kuin haastemiestiedoksianto.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Riidattomat velkomusasiat käsitellään jatkossa kaikissa muodostettavissa käräjäoikeuksissa. Menettelyä riidattomissa asioissa parannetaan kehittämällä sähköistä asiointia ja tiedoksiantoa.

Nykytilan epäkohtana tiedoksiannoissa on, että haastemiestiedoksianto on käytännössä muodostunut pääsääntöiseksi tiedoksiantotavaksi. Tiedoksiannon tehostamisen tarvetta on muissakin kuin riidattomissa asioissa.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö oli lausuntokierroksella, joka päättyi 11.5.2009. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyn 2009 aikana.

7. Vaikutukset

Ehdotukset keventäisivät tiedoksiantoja oikeudenkäynneissä.

8. Muut tiedot

OM 8/41/2008

OM024:00/2008

12.9 RIIDATTOMIEN VELKOMUSASIOIDEN KÄSITTELYN KEHITTÄMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on hyödyntää atk-pohjaista sähköistä asiankäsittelyä summaarisissa velkomusasioissa nykyistä enemmän. Tarkoitus on mahdollistaa sähköisen asioinnin laajamittaisempi hyödyntäminen ja käyttöönotto, jolloin asiointi muodostuu vuorovaikutteisemmaksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ulosotto 2000 -toimikunnan mietintö (komiteanmietintö 1998:2)

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö (komiteanmietintö 2003:3)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen (työryhmämietintö 2006:15)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen. Lausuntotiivistelmä (lausunto- ja selvityksiä 2007:5)

3. Keskeinen sisältö

Nykyinen Santrayhteys on suurissa asiamäärissä tehokas mutta harvemmin asioivien kannalta kallis järjestelmä. Tämän vuoksi tulisi edistää myös internet-pohjaisen asiointiliittymän laajempaa käyttöä. Myös asiakirjaliikenne tuomioistuimessa sähköistettäisiin, niin että haastemiehet voisivat merkitä tiedoksiannot suoraan sähköiseen järjestelmään. Myös tuomio tallentuisi sähköiseen tuomiorekisteriin.

Useita työryhmän tekemistä ehdotuksista valmistellaan muiden hankkeiden yhteydessä kuten tiedoksiantomenettelyjen kehittämistä ja sähköistä tuomiorekisteriä koskevan hankkeen yhteydessä. Hankkeen tavoitteena on koordinoita riidattomien velkomusasioiden ja sähköisen asioinnin kehittäminen (IT-projekti) ottaen huomioon tiedoksiantomenettelyn kehittämistä ja sähköistä tuomiorekisteriä koskevat hankkeet siten, että riidattomien velkomusasioiden teknisen järjestelmän täysimääräinen käyttöönotto on mahdollista viimeistään vuoden 2010 alusta. Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen (OTTK) tehtävänä on tuottaa palvelut summaaristen asioiden sähköisen asioinnin ja asianhallinnan kehittämisen IT-projektiin. Projektin työ pohjautuu edellä mainittuun työryhmä-mietintöön 2006:15.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Petteri Palomäki, kärjätuomari, Tampereen kärjäoikeus

Varapuheenjohtaja:

Sakari Laukkanen, hovioikeudenneuvos, Rovaniemen hovioikeus

Jäsenet:

Kari Kujanen, tietohallintojohtaja, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö
 Tapani Kilpelä, kehittämisspäällikkö, oikeushallinnon tietotekniikkakeskus
 Riitta Marttila, erityisasiantuntija, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö
 Mika Risla, hallitussihteeri, oikeusministeriö
 Kristiina Ylisassi, osastosihteeri, Oulun kärjäoikeus
 Petri Koivunen, osastopäällikkö, Lindorf Oy
 Jukka Siro, kärjäviskaali, Espoon kärjäoikeus

Sihteeri:

Työryhmän jäsen Siro toimii myös työryhmän sihteerinä, puhelin 010 36 45058.

5. Taustatietoja

Summaaristen asioiden käsittelyä on aiemmin arvioitu useissa työryhmissä ja toimieliemissä. Vaihtoehtoiksi on ehdotettu mm. yksityisen perintäjärjestelmän kehittämistä, asioiden siirtämistä ulosottolaitoksen tai jonkun muun viranomaisen käsiteltäväksi tai käsittelyn keskittämistä joihinkin kärjäoikeuksiin. Vuonna 2007 päättyneen työryhmän työn pohjalta on linjattu, että summaaristen asioiden käsittely säilytetään kaikissa kärjäoikeuksissa.

6. Aikataulu

Sähköinen asiointi siihen liittyvine lainmuutoksineen on tarkoitus tulla käyttöön vuoden 2010 alusta lukien. Työryhmä luovutti mietintönsä 6.4.2009 oikeusministeriölle.

7. Vaikutukset

Nopeuttaa ja helpottaa sähköistä asiointia riidattomissa velkomusasioissa kärjäoikeuksissa.

8. Muut tiedot

OM 8/31/2005

OM011:00/2006

12.10 OIKEUSHALLINNON VALTAKUNNALLISIA TIETOJÄRJESTELMIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on luoda tarpeelliset säännökset oikeushallinnon valtakunnalliselle tietojärjestelmälle.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Henkilötietojen käsittely oikeushallinnossa (työryhmämietintö 2004:11)

Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen (työryhmämietintö 2007:16)

HE 102/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Vuonna 2007 valmistuneessa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Rekisterinpitoon liittyvät vastuut ehdotetaan jaetaviksi siten, että Oikeusrekisterikeskus olisi oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Tuomioistuimet ja syyttäväviranomaiset olisivat vastuussa rekisteriin tallettamistaan tiedoista ja ne voisivat käyttää oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän tietoja omien tehtäviensä hoitamiseksi. Laissa säänneltäisiin tietojen käyttötarkoitus ja käyttötarkoitusta vastaavat tietojenkäsittelyoikeudet.

Esitykseen sisältyy useita lainmuutosesityksiä. Ehdotetuilla säännöksillä selkeytettäisiin oikeushallinnon tietojärjestelmään talletettavien tietojen julkisuuden määräytymistä, niiden luovuttamista muille viranomaisille sekä tuomioistuimen velvollisuutta ilmoittaa ja tallettaa tietoja tietojärjestelmään.

Työryhmämietinnössä 2007:16 ehdotettujen säännösten jatkovalmistelua ja täytäntöönpanoa varten on asetettu valmisteluryhmä ja seurantaryhmä. Valmisteluryhmä laatii tarvittavat säädösmuutokset ja suunnittelee tarvittavat täytäntöönpanotoimenpiteet. Seurantaryhmä ohjaa valmisteluryhmän työ-tä ja huolehtii toteuttamisen vaatimista resursseista.

4. Organisointi

Seurantaryhmä:

Puheenjohtaja:

ylijohtaja Kari Kiesiläinen, Oikeusministeriö

Jäsenet:

johtaja Ritva-Liisa Raatikainen, Oikeusrekisterikeskus

hallintopäällikkö Aarno Lankinen, Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus

hovioikeudenneuvos Sakari Laukkanen, Rovaniemen hovioikeus

Valmisteluryhmä:
Puheenjohtaja:
Hovioikeudenneuvos Sakari Laukkanen

Varapuheenjohtajat:
Erityisasiantuntija Pekka Pärnänen, oikeusministeriö
Lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin, oikeusministeriö

Jäsenet:
Apulaisjohtaja Tauno Aalto, oikeusrekisterikeskus
Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio
Neuvotteleva virkamies Virpi Jalkanen, Valtakunnansyyttäjävirsto
Kehittämispäällikkö Tapani Kilpelä, oikeushallinnon tietotekniikkakeskus
Neuvotteleva virkamies Kari Liede, oikeusministeriö
Neuvotteleva virkamies Leena Rantalankila, oikeusministeriö
Erityisasiantuntija Mauri Suo, oikeusministeriö
Erityisasiantuntija Leena Vettenranta, oikeusministeriö
Hallitussihteeri Merja Väisänen, oikeusministeriö

Sihteerit:
Tauno Aalto ja Anna-Riitta Wallin

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmien toimikausi on 7.4.2008 – 31.12.2010.

Hallituksen esitys (HE 102/2009 vp) eduskunnalle on annettu 26.6.2009.

7. Vaikutukset

Laki saattaisi oikeushallinnon tietojärjestelmät henkilötietojen suojaamista koskevan lainsäädännön mukaisiksi. Kansalaisten ja erityisesti tiedotusvälineiden mahdollisuudet saada tietoja tuomioistuimissa käsiteltävistä asioista paranisivat, kun tietopyynnöt voitaisiin tehdä keskitetysti yhdelle viranomaiselle koko maata koskien. Oikeusrekisterikeskukselle esitettävien uusien tehtävien edellyttämä mahdollinen lisäys ORK:n resursseihin on tarkoitus lähimpien vuosien aikana hallinnonalan sisäisin järjestelyin.

8. Muut tiedot

OM 2/30/2003
OM019:00/2003

12.11 VAKUUTUSOIKEUDEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on kehittää vakuutusosoikeuden toimintaa siten, että oikeusturvan tason heikkenemättä asioiden käsittelyajat vakuutusosoikeudessa lyhenevät.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vakuutusosoikeuden 6.11.2006 tekemä esitys oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutusosoikeuden toiminnan tehostamiseksi (373/0/2006).

Työryhmän asettamispäätös 10.4.2008

Työryhmämietintö 2009:10, Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on tavoitteensa puitteissa kehittää vakuutusosoikeuden henkilöstörakennetta, kokoonpanoja, lainkäyttöprosesseja, asioiden valmistelua ja vakuutusosoikeuden muita menettelytapoja.

Työryhmän tulee ottaa kantaa erityisesti seuraaviin seikkoihin

luodaanko joihinkin vakuutusosoikeuden asiaryhmiin niiden oikeusturvatarpeisiin vastaava erityinen nopeutettu valmistelumenettely
 rajataanko lisäselvityksen vastaanottaminen johonkin määräaikaan
 mitkä ovat oikeusturvan takaavat ratkaisukokoonpanot eri tyyppisissä asioissa
 asiantuntijajäsenten tarve ja esteettömyyden varmistaminen
 mitkä ovat hallintoistunnon ja täysistunnon kokoonpanot ja toimivaltuudet ja
 mitkä ovat esittelijöiden ja valmistelijöiden kelpoisuusvaatimukset ja tehtävät.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja:

Hallintoneuvos Niilo Jääskinen, korkein hallinto-oikeus

Työryhmän jäsenet:

Ylituomari Timo Havu, vakuutusosoikeus

Lainsäädäntöneuvos Leena Halila, oikeusministeriö

Hallinto-oikeustuomari Liisa Heikkilä, Helsingin hallinto-oikeus

Hallitusneuvos Katriina Alaviuhkola, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Laamanni Juha Pystynen, vakuutusosoikeus

Vakuutusosoikeustuomari Olli Olanterä, vakuutusosoikeus

Kansliapäällikkö Timo Tervonen, vakuutusosoikeus

Notaari Maarit Hinkkanen, vakuutusosoikeus

Työryhmän sihteeri

Hovioikeuden viskaali Martta Plathin, oikeusministeriö, puhelin (09) 1606 7568

5. Taustatietoja

Vakuutusosoikeudessa käsiteltäville asioille on ominaista, että niissä on kysymys valittajan perustoimeentulon kannalta keskeisistä etuuksista. Tällaisia asioita koskevat valituk-

set tulisi käsitellä erityisen kiireellisesti. Vakuutusosoikeuden asioiden keskimääräinen käsittelyaika on viime vuosina ollut yli vuoden. Tilannetta on jo 2000-luvulla pyritty korjaamaan uudistamalla vakuutusosoikeuden johtamisorganisaatiota, kehittämällä vakuutusosoikeuden menettelytapoja ja lisäämällä sen henkilöstö-resursseja. Jo suoritetuista kehittämistoimenpiteistä huolimatta käsittelyaika vakuutusosoikeudessa ei ole lyhentynyt toivotulla tavalla.

Vakuutusosoikeus on 6.11.2006 tehnyt esityksen oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutusosoikeuden toiminnan tehostamiseksi. Esityksessä todetaan, että vakuutusosoikeuden toimintaa tulisi ensisijaisesti tehostaa puuttamalla ruuhkautumista aiheuttaviin prosessuaalisiin rakenteisiin. Esityksessä ehdotetaan jatkoselvitettäväksi mahdollisuudet ottaa osaan asioita käyttöön valituslupajärjestelmä, vähentää työoloja tuntevien asiantuntijajäsenten osallistumista päätöksentekoon, rajoittaa lisäselvityksen vastaanottamista ja keventää viisijäsenisen ratkaisukokoonpanon menettelytapoja.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan vakuutusosoikeuden menettelytapoja kehitetään erityisesti eriyttämällä kokoonpanoja. Oikeushallinto-osaston vuoden 2008 tulostavoitteena vakuutusosoikeuden osalta on todettu, että vakuutusosoikeuden ruuhkaantumisesta ja pitkistä käsittelyajoista kansalaisille aiheutuvia ongelmia vähennetään.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti mietintönsä 20.8.2009. Mietintö on lausuntokierroksella lokakuun 2009 loppuun.

7. Vaikutukset

Vakuutusosoikeuden toimintamuotojen tehostuessa myös käsittelyajat lyhenevät.

8. Muut tiedot

OM 4/32/2006

OM016:00/2008

12.12 ULOSOTON HALLINTOVIRASTON ELI VALTAKUNNANVOUDINVIRASTON PERUSTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Säätää laki ulosoton hallintovirastosta perustuen ulosottokaaren 1 luvun 11 ja 12 §:ään. Laatia muut tarvittavat säännökset ja viraston työjärjestys. Huolehtia muista viraston perustamiseen ja käynnistämiseen liittyvistä asioista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 20.3.2008 Ad 10/36/2008, ulosottokaari 15.6.2007/705, Valtakunnan-voudinviraston sijoittamisselvitys, VM:n Alueellistamisen koordinaatio-ryhmän pöytäkirja 16.12.2008, HALKE 29.1.2009, HE 46 2009 vp, L Valtakunnan-voudinvirastosta (519/2009), L ulosottokaaren muuttamisesta (521/2009)

3. Keskeinen sisältö

Laissa säädetään ulosoton keskushallinnosta, jolle kuuluu hallinnollinen ulosottotoimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta. Laissa säädetään viraston nimestä, tehtävistä, viroista ja muusta järjestämisestä. Perussäännökset virastosta ovat ulosottokaassa. Virastoon kootaan pääosa nykyisin oikeusministeriössä ja lääninhallituksissa olevasta ulosottohallinnosta ja siirrytään kaksiportaiseen hallintomalliin siten, että ulosottolaitos muodostuu keskushallinnosta ja sen alaisista ulosottovirastoista.

4. Organisointi

Hallituksen esitys valmisteltiin virkatyönä oikeushallinto-osaston ulosottoyksikössä. Valmistelijana oli neuvotteleva virkamies Kari Liede. Valmistelun tueksi asetettiin 20.3.2008 asiantuntijatyöryhmä, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Ulosottojohtaja Juhani Toukola, oikeusministeriö

Jäsenet:

Talousjohtaja Harri Mäkinen, oikeusministeriö

Apulaisosastopäällikkö Esko Sorvali, oikeusministeriö

Neuvotteleva virkamies Kari Liede, oikeusministeriö

Lainsäädäntöneuvos Tuula Linna, oikeusministeriö

Valtionsyyttäjä Christer Lundström, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Neuvotteleva virkamies Matti Korkealehto, valtiovarainministeriö

Johtava kihlakunnanvouti Timo Heikkinen, Helsingin ulosottovirasto

Sihteeri:

Erityisasiantuntija Elina Arpiainen, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Valtakunnanvoudinviraston perustaminen perustuu ulosottokaaren säännöksiin. Hallinnon kokoamisella oikeusministeriöstä ja lääninhallituksista perustettavaan virastoon toteutetaan ulosottotoimen kaksiportainen hallintorakenne. Myös ulosottokaaren säännöksiä on osittain muutettu uudistuksen johdosta.

Viraston alueellistamisratkaisun perusteella se perustetaan aluksi pääkaupunkiseudulle ja Turkuun ja se siirretään asteittain Turkuun vuoteen 2015 mennessä. Pääkaupunkiseudulle voidaan jättää muutamia virkamiehiä pääkaupunkisidonnaisen työn helpottamiseksi.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika kestää hallintoviraston perustamiseen asti. Virasto aloittaa toimintansa 1.1.2010. Laki Valtakunnanvoudinvirastosta vahvistettiin 26.6.2009.

12.13 KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmä valmistelee tarvittavia säädösmuutoksia, jotka johtuvat 1.1.2010 voimaan tulevasta käräjäoikeuksien rakennemuutoksesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Käräjäoikeuksien rakennemuutos - säädösryhmän asettaminen 3.9.2008

Valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä 12.6.2008/410

Työryhmämietintö 15.10.2007 (2007:12) Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

Työryhmämietintö 30.4.2009 (2009:13) Eräiden käräjäoikeuksien asiallinen toimivalta

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on selvittää käräjäoikeuksien rakennemuutoksesta johtuvien säädösmuutosten tarve sekä valmistella tarvittavat säädökset ja tehdä niitä koskevat esitykset. Työryhmän tulee tarkastella myös sitä, onko erityisosaamista edellyttävien asiaryhmien keskittäminen tarkoituksenmukaisella tasolla.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Hallitusneuvos Heikki Liljeroos, oikeusministeriö, puh. 160 67608

Jäsenet:

käräjätuomari Anna-Mari Porkkala-Hietala, Suomen Tuomariliitto

lainsäädäntöneuvos Jaakko Rautio, oikeusministeriö

ylitarkastaja Päivi Saukonoja, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Valtioneuvoston antamalla asetuksella Suomessa on vuoden 2010 alusta nykyisen 54:n sijasta 27 käräjäoikeutta. Valtaosa uusista käräjäoikeuksista muodostetaan maakuntapohjalta nykyisiä käräjä-oikeuksia yhdistämällä.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 10.9.2008 - 30.4.2009.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 8/31/2007

12.14 TUOMIOISTUINHARJOITTELUN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on arvioida tuomioistuinharjoittelun kehittämistä siten, että se antaisi nykyistä paremmat valmiudet oikeuslaitoksen lakimiestehtäviin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muistio 21.12.2007

Asettamispäätös 21.12.2007

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi siitä, miten tuomioistuin-harjoittelu jatkossa käytännössä järjestetään ja mikä on sen sisältö.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Heikki Nousiainen, laamanni, Vantaan käräjäoikeus

Jäsenet:

Paula Salonen, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus

Mikko Salo, oikeuspoliittinen asiamies, Suomen Lakimiesliitto

Minna Hällström, ma oikeussihteri, viskaali, Suomen Tuomariliitto

Petteri Sotamaa, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Jorma Hirvonen, koulutuspäällikkö, oikeusministeriö

Liisa Heikkilä, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Pekka Pärnänen, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

Päivi Saukonoja, ylitarkastaja, oikeusministeriö

Pysyvä asiantuntija:

Jukka Sippo, oikeusneuvos, korkein oikeus

Päivi Saukonoja toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Tuomioistuinharjoittelusta säädetään käräjäoikeuslaissa (581/1993) ja käräjäoikeusasetuksessa

(582/1993). Säännökset ovat tulleet voimaan alioikeusuudistuksen yhteydessä 1.12.1993.

Kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtäminen käräjäoikeuksista maanmittauslaitokselle vuoden 2010 alusta vähentää tuomioistuinharjoittelua suorittavien notaarien työtehtäviä käräjäoikeuksissa.

Vuoteen 2019 mennessä huomattava osa oikeuslaitoksen lakimiesammateissa työskentelevistä henkilöistä siirtyy eläkkeelle. Avautuviin virkoihin halutaan päteviä ja ammatitaitoisia lakimiehiä.

Myös oikeuslaitos joutuu tulevaisuudessa kilpailemaan pätevistä työvoimasta. Harjoittelun kehittämisen arvioidaan myös lisäävän sen houkuttelevuutta ja kiinnostusta oikeuslaitoksen virkoihin. Nykymuotoinen tuomioistuinharjoittelu ei enää vastaa niitä tarpeita, joita sille on asetettu.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyi 31.3.2009. Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja asian jatkovalmistelusta päätetään syksyllä 2009.

7. Vaikutukset

Esityksellä pyritään siihen, että tuomioistuinharjoittelijoiden osaamiseen liittyvät kehittämistavoitteet voidaan toteuttaa mahdollisimman yhtenäisellä tavalla sekä parantaa oikeuslaitoksen lain-käyttötehtäviin haluavien valmiuksia suoriutua tehtävistään.

8. Muut tiedot

OM 22/31/2007

12.15 LUOTTOTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Luottotietolainsäädännön eräiden säännösten tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 10.10.2008

OMTR 2009:2 Luottotietolain muuttaminen (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:2)

OMLS 2009:9 Luottotietolain muuttaminen (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:9)

HE 93/2009

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus luottotietolain ja ulosottokaaren muuttamiseksi niin, että ulosottorekisteriin merkityjä asianhallintatietoja voitaisiin nykyistä laajemmin merkitä luottotietorekisteriin. Tavoitteena on parantaa luottotietojen luotettavuutta silloin, kun velallinen pitkäkestoisen ulosoton perusteella tosiasiallisesti rinnastuu varattomaan henkilöön. Toiseksi työryhmän tuli arvioida, onko syytä muuttaa lainsäädäntöä niin, että maksuhäiriömerkintä voitaisiin poistaa heti, kun ulosottooperusteen täytäntönpäytäntökelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen ja saatava on lopullisesti vanhentunut. Tavoitteena on edistää ylivelkaantuneiden kansalaisten palaamista yhteiskunnan aktiiviksi toimijoiksi. Kolmanneksi työryhmän tuli selvittää, voidaanko antaa tietoja ulosottorekisteristä kahta kuukautta pidemmältä ajalta silloin, kun kyse on luottotietotoiminnan aloittamisesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Linna, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7718

5. Taustatietoja

Luottotietolain (527/2007) hyväksyessään eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luottotietolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi.

Ulosottoerusteen määräajan päätyminen ei ole kaikin osin auttanut velallisia palamaan aktiivisiksi toimijoiksi yhteiskuntaan maksuhäiriömerkinnän vuoksi.

Oikeusministeriöön on tullut aloite, joka koskee luottotietotoiminnan aloittamisen helppottamista.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 93/2009 vp) on annettu eduskunnalle 12.6.2009.

7. Vaikutukset

Uudistuksella pyritään tehostamaan luottotietojen luotettavuutta kuitenkin niin, etteivät laajat kansalaispiirit joudu uudistuksen vuoksi maksuhäiriömerkinnän kohteeksi. Uudistuksella pyritään vähentämään maksuhäiriömerkinnän haitallista vaikutusta sen jälkeen, kun merkinnän aiheuttanut saatava on lopullisesti vanhentunut. Tavoitteena on parantaa kilpailua luottotietotalalla, jos se on velallisten oikeusturvaa ja tietosuojaa vaarantamatta mahdollista.

8. Muut tiedot

OM 13/41/2008

OM032:00/2008

12.16 VAPAUDENMENETYKSEN KORVAAMISTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vapaudenmenetyksen johdosta maksettavan korvauksen hakemista koskevien menettelysäännösten tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 28.10.2008

Työryhmämietintö 24.4.2009 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:7)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus syyttömästi vangitulle tai tuomitulle vapaudenmenetyksen johdosta maksettavan korvauksen hakemista koskevien menettelysäännösten tarkistamiseksi siten, että korvausta olisi aina ensi vaiheessa haettava Valtiokonttorilta. Työryhmän tulee arvioida, edellyttääkö korvauksen hakemismenettelyn muuttaminen muutoksenhaun järjestämistä nykyisestä poikkeavalla tavalla. Työryhmän tulee lisäksi arvioida ja selventää valtion puhevallan käyttöä korvausasiassa koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

Tuomioistuinten resurssien oikean kohdentumisen ja valtiolle aiheutuvien kustannusten kannalta epäkohtana voidaan pitää selvien ja riidattomien korvausasioiden ohjautumista tuomioistuimen käsiteltäväksi. Valtiokonttori on oikeusministeriölle tekemässään aloitteessa esittänyt lakia muutettavaksi siten, että korvausta olisi haettava aina ensi vaiheessa Valtiokonttorilta.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2009.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on menettelyn tehostaminen siten, että resursseja vaativaan tuomioistuinmenettelyyn ohjautuisivat vain epäselvät ja riitaiset asiat. Tavoitteena on myös yhtenäistää korvauskäytäntöä.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2008

OM045:00/2008

12.17 TUOMARIT KANSAINVÄLISISSÄ JA EU:N TUOMIOISTUIMISSA – KANSALLISEN VALINTA- JA NIMEÄMISMENETTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa nimeämismenettelyä Suomen asettaessa tuomariehdokkaita kansainvälisiin ja Euroopan unionin tuomioistuimiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valtioneuvoston kanslian asettaman työryhmän mietintö (VNK:n julkaisusarja 14/2006)

Valtioneuvoston kanslian toimeksianto oikeusministeriölle (VNK 012:00/2005)

Oikeusministeriön asettaman työryhmän asettamispäätös (OM 10/42/2008)

3. Keskeinen sisältö

Valtioneuvoston kanslia asetti 12. elokuuta 2005 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus nimeämismenettelyn kehittämiseksi Suomen nimetessä tuomariehdokkaita kansainvälisiin ja Euroopan unionin tuomioistuimiin. Tavoiteltavana pidettiin sitä, että Suomen sisäisen päätöksentekojärjestelmän avoimuutta kehitettäisiin edelleen tavalla, joka turvaisi mahdollisimman hyvien ehdokkaiden valinnan. Työryhmä luovutti mietintönsä 25. syyskuuta 2006.

Oikeusministeriö asetti 21.1.2009 työryhmän hankkeen jatkovalmistelua varten. Työryhmän tehtävänä on laatia valtioneuvoston kanslian asettaman työryhmän mietinnön ja

siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta ehdotus nimeämismenettelystä. Työryhmän tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7700

Jäsenet:

Liljeroos, Heikki, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Liukko, Arno, neuvotteleva virkamies, valtioneuvoston kanslia

Mäkelä, Sari, lainsäädäntöneuvos, ulkoasiainministeriö

Sihteeri:

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7639

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.2.2009 - 1.10.2009.

7. Vaikutukset

Uudistus yhdenmukaistaisi valintamenettelyä Suomen asettaessa tuomariehdokkaita EU:n ja kansainvälisiin tuomioistuimiin ja lisäisi menettelyn avoimuutta.

8. Muut tiedot

OM 10/42/2008

OM017:00/2009

13. KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS

13.1 UUSI LUGANON YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on vuoden 1988 Luganon yleissopimuksen korvaaminen uudella sisällöltään niin pitkälle kuin mahdollista vuonna 2000 annettua Bryssel I -asetusta vastaavalla Luganon yleissopimuksella.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla

Komission ehdotus päätökseksi KOM(2007) 387 lopullinen

U 23/2007 vp

LaVL 10/2007 vp

E 15/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen tekeminen kuuluu yhteisön yksinomaisen toimivallan piiriin.

6. Aikataulu

Yhteisön, Tanskan sekä muiden sopimusvaltioiden kuin EU:n jäsenvaltioiden väliset neuvottelut on saatu päätökseen 28.3.2007. Komissio teki 6.7.2007 ehdotuksen (KOM(2007) 387 lopullinen) neuvoston päätökseksi uuden Luganon yleissopimuksen allekirjoittamisesta. Komission ehdotus hyväksyttiin 15.10.2007 pidetyssä yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa. Sopimus allekirjoitettiin Luganossa 30.10.2007 ja se tulee voimaan siten kuin sopimuksessa on sovittu. Päätös yleissopimuksen tekemiseksi (ratifioimiseksi) on hyväksytty OSA-neuvostossa 27.11.2008.

7. Vaikutukset

Uusi Lugano yleissopimus korvaa vuoden 1988 Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioiden välisissä suhteissa. Sopimusmääräykset vastaavat sisällöllisesti Bryssel I -asetuksen säännöksiä. Uusi yleissopimus yhtenäistää tarkoituksenmukaisella tavalla sopimuskenttää. Sopimus tulee lähtökohtaisesti sovellettavaksi EU:n jäsenvaltioiden ja Tanskan sekä Islannin, Norjan ja Sveitsin välisissä suhteissa.

8. Muut tiedot

OM 3/482/2005

EU/2007/1247

EU/2008/0739

13.2 SOVITTELU SIVIILIASIOISSA, DIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston 21 päivänä toukokuuta 2008 annettu direktiivi 2008/52/EY tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2004) 718

U 67/2004 vp

LaVL 2/2005 vp

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla (EUVL L 136, 24.5.2008, s. 3)

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin täytäntöönpano edellyttää eräiden sovittelua ja siviiliprosessioikeutta koskevien kansallisten säännösten yhdenmukaistamista. Direktiivi sisältää säännöksiä, joiden tavoitteena on varmistaa toimiva suhde sovittelun ja oikeudenkäynnin välillä vahvistamalla siviiliprosessin eräitä osa-alueita koskevat yhteiset vähimmäisvaatimukset yhteisön tasolla. Jäsenvaltioiden tuomioistuimille annettaisiin myös tarvittavat keinot sovittelun käytön lisäämiseksi. Direktiivi ei sen sijaan sisällä itse sovittelumenettelyä tai sovittelijaa koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiivi on annettu 21.5.2008. Se on saatettava valtiosisäisesti voimaan viimeistään 21.5.2011. Oikeusministeriö asettaa syyskuussa 2009 työryhmän valmistelemaan ehdotusta direktiivin panemiseksi täytäntöön.

7. Vaikutukset

Direktiivin täytäntöönpano edistää mahdollisuutta käyttää sovittelua riidanratkaisukeinona rajat ylittävissä tilanteissa.

8. Muut tiedot

OM 11/482/2004

EU/2004/1654

13.3 EUROOPAN UNIONIN JA ISLANNIN TASAVALLAN SEKÄ NORJAN KUNINGASKUNNAN VÄLINEN SOPIMUS TIETTYJEN KESKINÄISESTÄ OIKEUSAUVUSTA RIKOSASIOISSA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ 29 PÄIVÄNÄ TOUKOKUUTA 2000 TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN JA SIIHEN VUONNA 2001 LIITETYN PÖYTÄKIRJAN SOVELTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa voimaan EU:n ja Islannin sekä Norjan välillä tehdyn oikeus-
apusopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Allekirjoitettu sopimus EUVL L 26, 29.1.2004

HE 14/2007 vp

EV 37/2007 vp

L 1050-1051/2007

3. Keskeinen sisältö

Valtioneuvosto on hyväksynyt 22.11.2007 sopimuksen ja vahvistanut lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1050/2007) sekä lain vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta (1051/2007). Tarkoituksena on, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti kun sopimus tulee kansainvälisesti voimaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Sopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamista. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet menettelyjään loppuun.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava sopimus tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Norjan ja Islannin välisiä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 22/481/2005

13.4 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI OIKEUDESTA TULKKAUKSEEN JA KÄÄNNÖKSIIN RIKOSOIKEUDELLISISSA MENETTELYISSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen tavoitteena on parantaa sellaisten rikoksesta epäiltyjen ja syytettyjen asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä, jotka eivät ymmärrä tai puhu menettelyssä käytettävää kieltä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2009) 338 lopullinen
11917/09 DROIPEN 60 COPEN 133

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätöksellä määritettäisiin oikeutta tulkkaukseen ja käännöksiin koskevat vähimmäisvaatimukset, joita olisi sovellettava rikosoikeudellisissa menettelyissä koko Euroopan unionin alueella.

4. Organisointi

Valmistelija
Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

Ehdotus on tarkoitettu ensimmäiseksi askeleeksi sarjasta toimenpiteitä, jotka korvaisivat komission vuonna 2004 tekemän ehdotuksen puitepäätökseksi eräistä rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella noudatettavista oikeuksista (KOM(2004) 328 lopullinen). Mainitun ehdotuksen käsittely keskeytettiin kesäkuussa 2007.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely aloitettiin neuvoston työryhmässä heinäkuussa 2009.

7. Vaikutukset

Puitepäätöksen mukaisten oikeuksien vähimmäisvaatimustasosta sopiminen helpottaisi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 5/481/2009
EU/2009/1066

13.5 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI NE BIS IN IDEM -PERIAATTEEN SOVELTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Kreikan tasavalta on 13 päivänä helmikuuta 2003 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan, 31 artiklan d alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla tehnyt ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Kreikan tasavallan ehdotus puitepäätökseksi

U 2/2003 vp

LaVL 1/2003 vp

Komission vihreä kirja KOM(2005) 696 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotus koskee lopullisten, rikoksen tai hallinnollisen rikkomuksen johdosta, toisessa jäsenvaltiossa annettujen päätösten niin sanottua ne bis in idem -vaikutusta (oikeusvoimavaikutus), sekä toisessa jäsenvaltiossa vireillä olevan menettelyn niin sanottua lis pendens -vaikutusta (vireilläolovaikutus). Sellaisen teon johdosta, josta jo on annettu lopullinen päätös jossain jäsenvaltiossa, ei saisi enää nostaa syytettä toiseen kertaan toisessa jäsenvaltiossa. Jos useassa jäsenvaltiossa olisi samanaikaisesti vireillä samaa asiaa koskeva menettely, valittaisiin vain yksi jäsenvaltio käsittelemään asiaa ja menettelyt muissa jäsenvaltioissa keskeytyisivät.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Ehdotus perustuu Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä Eurooppa-neuvostossa hyväksytyihin puheenjohtajan päätelmiin, neuvoston 29 päivänä marraskuuta 2000 Tampereen päätelmien mukaisesti hyväksymään toimenpideohjelmaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi rikosasioissa sekä neuvoston ja komission 3 päivänä joulukuuta 1998 hyväksymään niin sanottuun Wienin toimintasuunnitelmaan parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapautteen turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely päätettiin keskeyttää toistaiseksi heinäkuussa 2004.

7. Vaikutukset

Hankkeen päätarkoituksena on vähentää positiivisia toimivaltaristiriitoja EU:n jäsenvaltioiden kesken.

8. Muut tiedot

EU/2003/0252

OM 11/481/2005

13.6 HALLITUKSEN ESITYKSEN LAATIMINEN TUOMIOIDEN HUOMIOON OTTAMISTA KOSKEVAN PUITEPÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDELLYTTÄMISTÄ LAINSÄÄDÄNTÖMUUTOKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on laatia hallituksen esitys lainsäädäntömuutoksista, joita edellyttää neuvoston puitepäätös 2008/675/YOS Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Puitepäätös (EUVL N:o L 220, 15.8.2008, s. 32–34)

Hallituksen esityksen luonnos

3. Keskeinen sisältö

Jo puitepäätöksen valmisteluvaiheessa tehdyn arvion mukaan Suomen lainsäädännöstä on poistettava kiellot, jotka koskevat aikaisemman ulkomaisen rikostuomion huomioon ottamista yhteisen rangaistuksen määräämisessä. Tämä muutos liittyy mahdollisuuteen kohtuullistaa vankeusrangaistusta ja yhdyskuntapalvelurangaistusta aikaisemmin annettun ulkomaisen tuomion johdosta.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Puitepäätös liittyy Euroopan yhteisöjen komission 25.1.2005 antamaan valkoiseen kirjaan rikos-tuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM(2005) 10 lopullinen). Puitepäätöksellä toteutetaan rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, jonka perustana on joulukuussa 2000 laadittu toimenpideohjelma (EYVL N:o C 12, 15.1.2001, s. 10).

6. Aikataulu

Puitepäätös on tullut voimaan 15.8.2008. Jäsenvaltioiden on toteutettava puitepäätöksen noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet viimeistään 15.8.2010. Hallituksen esityksen valmistelun määräpäiväksi on asetettu 30.9.2009. Laadittu luonnos on 18.9.2009 päättyvällä lausuntokierroksella.

7. Vaikutukset

Puitepäätöksellä ja siitä seuraavilla lainsäädäntömuutoksilla edistetään vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toteutumista ja rikoksista tuomittavien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua. Muutoksilla ei tule olemaan taloudellisia vaikutuksia, viranomaisten toimintaan kohdistuvia vaikutuksia eikä ympäristövaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 9/41/2009

13.7 KESKINÄISTÄ OIKEUSAPUA RIKOSASIOISSA KOSKEVAN EUROOPPALAISEN YLEISSOPIMUKSEN TOINEN LISÄPÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan neuvostossa on 8 päivänä marraskuuta 2001 hyväksytty eurooppalaisen rikosoikeusapusopimuksen toinen lisäpöytäkirja. Suomi allekirjoitti pöytäkirjan EN:n oikeusministerikokouksessa 9.10.2003.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiannosta postitse, todistajien kuulemisesta video- tai puhelinkokouksen avulla sekä rajat ylittävistä tutkintamenetelmistä kuten rajan yli tapahtuvasta tarkkailusta ja peitetoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on valmisteilla. Luonnos on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2009 kuluessa.

7. Vaikutukset

Voimaansaatettava pöytäkirja tehostaa sen osapuolina olevien valtioiden välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 9/84/2005

13.8 POHJOISMAIDEN VÄLINEN SOPIMUS RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA (POHJOISMAINEN PIDÄTYSMÄÄRÄYS)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on saattaa Pohjoismaiden 15 päivänä joulukuuta 2005 Kööpenhaminassa tekemän sopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Pohjoismaiden välillä (Pohjoismainen pidätysmääräys) voimaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Pohjoismainen luovuttamistyöryhmän mietintö 24.1.2007 (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2006:22)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2007 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:8)

HE 51/2007 vp
LaVM 8/2007

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 77 08

5. Taustatietoja

Uusi pohjoismaiseen sopimukseen perustuva rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva kansallinen lainsäädäntö on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008 (L 1383-1387/2007). Sopimuksen voimaansaattamislaki (1382/2007) saatetaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella samana ajankohtana kuin pohjoismainen sopimus tulee voimaan. Tämä edellyttää, että kaikki Pohjoismaat ovat hyväksyneet sopimuksen.

6. Aikataulu

Sopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki Pohjoismaat ovat sitoutuneet sopimukseen. Tanska on hyväksynyt sopimuksen vuonna 2007 ja Norja vuonna 2009. Islannin tai Ruotsin hyväksymisaikataulusta ei ole tarkempaa tietoa.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava sopimus tehostaa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa. Koska jatkossa pohjoismaiden välillä sovellettaisiin yksinomaan pohjoismaisen sopimuksen mukaista menettelyä, sen voimaantulo selkiyttää yhteistyötä niiden Pohjoismaiden välillä, jotka ovat myös EU:n jäsenvaltioita.

8. Muut tiedot

OM 25/83/2005

OM 10/41/2006

13.9 SOPIMUKSET EU:N JA USA:N VÄLILLÄ RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA JA KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

EU:n ja USA:n välillä kesäkuussa 2003 allekirjoitettujen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa koskevien sopimusten sekä niihin liittyvät Suomen ja USA:n välillä tehtyjen kahdenvälisen sopimusten voimaantulo.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

HE 86/2005

EUVL L181, 19.7.2003

E 30/2002 vp

HE 86/2005 vp
EV 126/2007 vp
Lait 9 - 12/2008

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

EU:n ja USA:n välillä tehtyjen sopimusten allekirjoittamisen jälkeen kunkin jäsenvaltion ja USA:n kanssa on neuvoteltu kahdenväliset asiakirjat sopimusten soveltamisesta. Suomen osalta kahdenväliset neuvottelut on saatettu loppuun ja sopimukset allekirjoitettu joulukuussa 2004. Kahdenväliset sopimukset tulevat voimaan samanaikaisesti EU:n ja USA:n välisen sopimuksen kanssa.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys sopimusten hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta on annettu eduskunnalle kesäkuussa 2005. Eduskunta on hyväksynyt voimaansaattamislait (EV 126/2007) ja ne on vahvistettu 11.1.2008 (9 - 12/2008).

Sopimusten voimaantulo edellyttää, että jäsenvaltiot ovat saattaneet päätökseen kahdenvälisiä sopimuksia koskevat neuvottelut USA:n kanssa ja ilmoittaneet saattaneensa päätökseen valtion sisäiset menettelyt sopimusten hyväksymiseksi. Tämä prosessi on vielä eräissä jäsenvaltioissa kesken. Neuvosto päättää sopimusten lopullisesta hyväksymisestä erikseen annettavalla säädöksellä. Siitä on informoitu eduskuntaa U-kirjelmällä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla (PeVL 5/2007 vp). Lakivaliokunta on antanut kirjelmästä lausunnon LaVL 22/2008 vp, johon suuri valiokunta on yhtynyt (44/2008 vp)

7. Vaikutukset

Sopimukset helpottavat rikosoikeudellista yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden ja USA:n välillä.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2003

OM024:00/2003

**13.10 SUOMEN JA HONGKONGIN VÄLILLÄ TOUKOKUUN 5 PÄIVÄNÄ
2005 ALLEKIRJOITETTU RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVAA
LUOVUTTAMISTA KOSKEVA SOPIMUS SEKÄ LOKAKUUN 4 PÄIVÄNÄ
2007 ALLEKIRJOITETTU KANSAINVÄLISTÄ RIKOSOIKEUSAPUA
KOSKEVA SOPIMUS**

1. Tavoite ja tehtävät

Suomen tasavallan hallitus ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallitus ovat allekirjoittaneet toukokuun 20 päivänä 2005 sopimuksen, joka koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sekä lokakuun 4 päivänä 2007 sopimuksen, joka koskee kansainvälistä rikosoikeusapua.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

20.5.2005 allekirjoitettu sopimus

4.10.2007 allekirjoitettu sopimus

3. Keskeinen sisältö

Luovuttamissopimus velvoittaa luovuttamaan rikoksesta, josta molempien sopimusosapuolten lainsäädännön mukaan saattaa seurata vähintään yhden vuoden vankeusrangaistus ja joka sisältyy sopimuksessa olevaan rikostyyppiluetteloon. Luovuttamisesta kieltäytymisen perusteena on muun ohella se, että luovutettavaksi pyydetään pyynnön vastaanottaneen valtion kansalaista. Luovuttaa ei myöskään saa, jos pyynnössä tarkoitusta rikoksesta on säädetty seuraamukseksi kuolemanrangaistus. Sopimus sisältää myös muita kieltäytymisperusteita, luovuttamismenettelyä ja erityyssääntöä sekä edelleen luovuttamista koskevia määräyksiä.

Kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus sisältää valtioiden välistä oikeusapua helpottavia määräyksiä.

4. Organisointi

Valmistelija

Korhonen, Juhani, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7586

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitysten aikataulusta ei vielä ole päätetty.

7. Vaikutukset

Voimaansaatettavat sopimukset tehostavat Suomen ja Hongkongin välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa sekä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 1/814/2004

13.11 RIKOSREKISTERITIE TOJEN SÄHKÖINEN SÄILYTYS- JA VAIHTOJÄRJESTELMÄ EU:SSA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätöksen tarkoituksena on helpottaa rikosrekisteritietojen vaihtamista ja perustaa EU-jäsenvaltioiden rikosrekisteritietojen säilyttämistä ja vaihtamista koskeva sähköinen järjestelmä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

U 27/2006 vp

LaVL 17/2006 vp, LaVL 6/2007 vp

EUVL L 93/23 7.4.2009

3. Keskeinen sisältö

Tiedot eri jäsenvaltioissa annetuista rikostuomioista koottaisiin sen jäsenvaltion rikosrekisterinpitäjälle, jonka kansalainen tuomittu on. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä sen kansalaiselle toisessa jäsenvaltiossa annetun tämän toisen jäsenvaltion rikosrekisteriin merkittävän rikostuomion tiedot ja vastattava tuomitun rikosrekisteritietoja koskeviin tiedusteluihin toisista jäsenvaltioista. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä tietojen vaihtoa varten toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tiedot, vaikka niitä ei merkittäisi kansalliseen rikosrekisteriin. Tarkoituksena on myös luoda sähköinen rikosrekisteritietojen vaihtojärjestelmä.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Hietanen, Aki, tietopalvelupäällikkö, oikeusministeriö, puh. 1606 7894

Syväterä, Marjatta, toimialajohtaja, Oikeusrekisterikeskus, puh. 010 3665 661

5. Taustatietoja

Hanke on osa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamista Euroopan Unionissa koskevaa Haagin toimenpideohjelman vuodelta 2004.

6. Aikataulu

Puitepäätös on hyväksytty 26.2.2009. Puitepäätös on pantava täytäntöön 27.4.2012 mennessä.

7. Vaikutukset

Tietojenvaihtoon EU-valtioiden välillä tähtäävistä, uusista rekisteröintivelvoitteista sekä sähköisen tietojenvaihtojärjestelmän perustamisesta tulee aiheutumaan taloudellisia vaikutuksia. Suomessa kansallisen rikosrekisterin yhteyteen tultaisiin perustamaan erillinen rekisteri puitepäätöksen tarkoituksia varten. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan voida tarkemmin arvioida kustannusten määrää tai niiden jakautumista Suomen valtion ja komission välillä.

Tehostamalla rikosrekisteritietojen vaihtoa EU:n jäsenvaltioiden välillä puitepäätös parantaisi edellytyksiä ottaa muissa EU-valtioissa annetut tuomiot huomioon rikosoikeu-

denkäynnissä. Sitä kautta rikosvastuu voisi toteutua nykyistä yhtenäisemmin EU:n alueella, koska uudessa oikeudenkäynnissä syytetyn henkilön rikostausta olisi selvitettävä riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa henkilö on aikaisemmin syyllistynyt rikoksiin.

8. Muut tiedot

OM 4/481/2006

13.12 RIKOSPERUSTEISTEN, TAHDOSTA RIIPPUMATTOMIEN HOITOSEURAAAMUSTEN KANSAINVÄLISTÄ TÄYTÄNTÖÖNPANOAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Rikosperusteisten, tahdosta riippumattomien hoitoseuraamusten kansainvälistä täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 29.1.2007

Työryhmämietintö 2007:13

HE 95/2008 vp

LaVM 6/2009

EV 55/2009

L 418-419/2009

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksella on luotu lainsäädännölliset puitteet laaja-alaiselle kansainväliselle yhteistyölle rikosperusteisten hoitoseuraamusten täytäntöönpanemiseksi siten, että yhteistyö olisi mahdollista Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä sekä myös suhteessa muihin EU-maihin ja EU:n ulkopuolisiin valtioihin.

Säännökset on laadittu niitä tilanteita varten, joissa vieraassa valtiossa määrättyä hoitoseuraamusta pyydetään täytäntöön pantavaksi Suomessa että niitä tapauksia varten, joissa Suomessa määrätyn hoitoseuraamuksen täytäntöönpanoa esitettäisiin siirrettäväksi vieraaseen valtioon. Uudistukset sisältyvät lakiin kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa (21/1987) sekä mielenterveyslakiin (1116/1990).

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Suomessa ei aikaisemmin ole ollut kansallista lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi rikosperusteisten hoitoseuraamusten täytäntöönpanoon liittyvän kansainvälisen yhteistyön.

6. Aikataulu

Lait (418-419/2009) on vahvistettu 12.6.2009 ja ne tulevat voimaan 1.1.2010.

7. Vaikutukset

Lainsäädännöllä voidaan helpottaa kansainvälistä yhteistyötä sen edistämiseksi, että pysyvästi sairaat rikoksentekijät saisivat asianmukaista hoitoa kotivaltiossaan.

8. Muut tiedot

4/41/2007

OM012:00/2007

13.13 EUROOPPALAINEN VALVONTAMÄÄRÄYS JÄSENVALTIOIDEN VÄLISISSÄ ESITUTKINTAMENETTELYISSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 29 päivänä elokuuta 2006 tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdan a ja c alakohtien ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta valvontamääräyksestä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ehdotus puitepäätökseksi, KOM(2006) 468 lopullinen

U 70/2006 vp

LaVL 25/2006 vp

LaVL 17/2008 vp

17506/08 COPEN 261

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona olevien valvontatoimien täytäntöönpano jäsenvaltioiden välillä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Ehdotus perustuu mm. Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmiin, rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemista koskevaan toimenpideohjelmaan (EYVL C, 15.1.2001, s. 10), sekä neuvoston ja komission toimintasuunnitelmaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseen EU:ssa tähtäävän Haagin ohjelman toteuttamiseksi (EUVL C 198, 12..8.2005, s. 1).

6. Aikataulu

Puitepäätöksen sisällöstä hyväksyttiin yleinen lähestymistapa ("general approach") marraskuussa 2008. Osalla jäsenvaltioita on vielä parlamentaarinen tarkasteluvarauma puitepäätökseen. Puitepäätös odottaa vielä lopullista hyväksymistä.

7. Vaikutukset

Ehdotuksen mukainen menettely lisäisi EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertaisuutta rikosasian tutkintavaiheessa, sillä ehdotuksella pyritään vähentämään niitä tilanteita joissa henkilö joutuisi tutkintavankeuteen vain sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa.

8. Muut tiedot

EU/2006/1311

2/481/2008

13.14 VANKEUSRANGAISTUKSIA JA VAPAUDENMENETYKSEN KÄSITTÄVIÄ TOIMENPITEITÄ SEKÄ EHDOLLISIA RANGAISTUKSIA JA VAIHTOEHTOISIA SEURAAMUKSIA KOSKEVIEN PUITEPÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 27.11.2008 puitepäätöksen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta vapausrangaistuksiin ja vapaudenmenetyksen käsitteisiin toimenpiteisiin sekä ehdollisten rangaistusten ja vaihtoehtoisten seuraamusten valvontaa koskevan puitepäätöksen. Oikeusministeriön asettaman työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotukset puitepäätösten täytäntöönpanoa koskeviksi lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Puitepäätökset EUVL 5.12.2008 L 327 (vankeusrangaistuksia ja vapaudenmenetyksen käsitteitä koskeva puitepäätös), EUVL 16.12.2008 L 337 (ehdollisia rangaistuksia ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskeva puitepäätös)

U 2/2007 vp

LaVL 3/2007 vp

Työryhmän asettamispäätös 16.6.2009

3. Keskeinen sisältö

Vankeusrangaistuksia ja vapaudenmenetyksen käsitteitä koskevan puitepäätöksen tavoitteena on tehostaa EU:n jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä vankeusrangaistuksen tai muun vapaudenmenetyksen käsitteiden seuraamisen siirtämiseksi täytäntöönpantavaksi tuomitun kansalaisuus- ja asuinvaltioon. Ehdollisia rangaistuksia ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskeva puitepäätös sisältää säännöksiä ehdollisen vankeusrangaistuksen tai vaihtoehtoisen seuraamisen yhteydessä tehdyn valvontapäätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tuomitun asuinvaltiossa.

4. Organisointi

Työryhmä

Puheenjohtaja

lainsäädäntöneuvos Katariina Jahkola

Jäsenet

lainsäädäntöneuvos Sanna Mikkola, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell, varajäsen hallitussihteeri Juho Martikainen, oikeusministeriö, kriminaalipoliittinen osasto

hallitussihteeri Juhani Korhonen oikeusministeriö, kansainvälinen yksikkö

oikeudellisen yksikön johtaja Paavo Siltanen, rikosseuraamusvirasto

asianajaja Jouko Pelkonen, varajäsen asianajaja Anu Ryytänen, Suomen Asianajajaliitto

Sanna Mikkola toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Puitepäätökset ovat osa EU:n vastavuoroisen tunnustamisen toimenpideohjelmaa rikosoikeudellisen yhteistyön alalla. Vankeusrangaistuksia ja vapaudenmenetyksen käsittäviä toimenpiteitä koskeva puitepäätös on pantava täytäntöön 5.12.2011 mennessä. Ehdollisia rangaistuksia ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskeva puitepäätös on pantava täytäntöön 6.12.2011 mennessä.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 22.6.2009 - 30.4.2010.

7. Vaikutukset

Luomalla nykyistä laaja-alaisemmat ja velvoittavammat puitteet seuraamusten täytäntöönpanon siirtämiselle tuomiovaltiosta tuomitun asuinvaltioon pyritään ennen muuta edistämään tuomitun mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan.

8. Muut tiedot

OM 8/41/2009

13.15 EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI TERRORISMIN TORJUMISESTA TEHDYN PUITEPÄÄTÖKSEN MUUTTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätösehdotuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden terrorismia koskevaa rikoslainsäädäntöä täydentämällä vuoden 2002 puitepäätöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2007) 650 lopullinen

U 46/2007 vp

8807/08 DROIPEN 40

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättösehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi säätää rangaistaviksi julkinen yllytys terrorismirikokseen, värväys terrorismiin ja koulutus terrorismiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Puitepäättöksen muuttamista koskevaa ehdotusta perustellaan sillä, että uudella tieto- ja viestintäteknologialla (esimerkiksi internet) on suuri merkitys terrorismiuhan leviämässä. Uudet rangaistussäännökset mahdollistaisivat puuttumisen nimenomaan tähän ilmiöön. Pitkälti vastaavat kriminalisointivelvoitteet sisältyvät vuonna 2005 hyväksytyyn Euroopan neuvoston terrorismin ennaltaehkäisyä koskevaan yleissopimukseen. Komission ehdotuksen perusteella puitepäättös katsotaan tehokkaaksi keinoksi saattaa yleissopimuksen mukaiset kriminalisointivelvoitteet voimaan Euroopan unionin alueella, mikä edistää myös yhteistyötä jäsenvaltioiden kesken. Ehdotus liittyy lukuisiin muihin unionin terrorismin vastaisiin hankkeisiin.

6. Aikataulu

Komission ehdotus on tehty 6.11.2007. Puitepäättöksestä hyväksyttiin oikeus- ja sisäasioiden neuvoston yleisnäkemys 18.4.2008. Puitepäättös ei ole tullut vielä voimaan.

7. Vaikutukset

Puitepäättöksellä yhdenmukaistettaisiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden terrorismia koskevaa rikoslainsäädäntöä. Tällainen yhtenäistäminen voi olla omiaan myös edistämään jäsenvaltioiden yhteistyötä terrorismin torjunnassa. Ehdotus ei toteutuessaan vaikuttaisi Suomen lainsäädäntöön, koska vastaavat kriminalisointivelvoitteet tulevat toteutetuksi jo Euroopan neuvoston yleissopimuksen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä alkuvuodesta 2008.

8. Muut tiedot

1/481/2008

13.16 EUROOPAN UNIONIN SEKÄ ISLANNIN JA NORJAN VÄLISTÄ LUOVUTTAMISMENETTELYÄ KOSKEVAN SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on laatia luonnos hallituksen esitykseksi Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen kansallisesta voimaansaattamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 292/2, 21.10.2006, s. 1

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksen tarkoituksena on helpottaa ja tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Lindqvist, Janina, EU-lainsäädäntösihteeri, puh. 1606 7585

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Hallituksen esityksen luonnoksen valmistelu on käynnissä.

7. Vaikutukset

Suomen sekä Islannin ja Norjan välillä tultaisiin sopimuksen voimaantulosta huolimatta soveltamaan 21.12.2007 voimaantullutta lakia rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä (1383/2007).

8. Muut tiedot

3/891/2008

13.17 EUROJUSTIN VAHVISTAMISTA KOSKEVAN NEUVOSTON PÄÄTÖKSEN VOIMAANSAATTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Euroopan unionin neuvosto on 16.12.2008 hyväksynyt neuvoston päätöksen Eurojustin vahvistamisesta ja Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi 28 päivänä helmikuuta 2002 tehdyn neuvoston päätöksen 2002/187/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston päätöksellä 2003/659/YOS, muuttamisesta.

Tarkoituksena on laatia ehdotus siitä, miten päätös Eurojustin vahvistamisesta tulisi saattaa voimaan Suomessa siltä osin kuin voimaansaattaminen edellyttää lainsäädännön muuttamista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 138/14, 4.6.2009

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2009:6)

3. Keskeinen sisältö

Päätöksen tavoitteena on vahvistaa Eurojustia muun muassa luomalla kansallisia jäseniä koskevat yhteiset vähimmäistoimivaltuudet, luomalla kiireellisten tilanteiden koordinaatimekanismi, parantamalla tietojen välitystä Eurojustille, velvoittamalla jäsenvaltiot perustamaan kansallinen koordinaatiojärjestelmä ja vahvistamalla oikeudellista yhteistyötä muiden organisaatioiden ja verkostojen sekä kolmansien maiden kanssa.

4. Organisointi

Lainsäädäntöneuvos Katariina Jahkola, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67705

Lainsäädäntösihteerit Sami Kiriakos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67696

5. Taustatietoja

Päätösehdotuksen ovat tehneet neljätoista Euroopan unionin jäsenvaltiota.

6. Aikataulu

Päätös on hyväksytty 16.12.2009. Jäsenvaltioiden on saatettava lainsäädäntönsä päätöksen mukaiseksi 4.6.2011 mennessä.

7. Vaikutukset

Päätös tehostaisi Eurojustin toimintaa vakavia ja rajat ylittäviä rikosasioita koskevien tutkinta- ja syytetoimien avustamisessa ja koordinoinnissa.

8. Muut tiedot

OM 14/41/2008

OM035:00/2008

13.18 EUROOPPALAISTA TODISTEIDEN LUOVUTTAMISMÄÄRÄYSTÄ KOSKEVAN PUITEPÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia hallituksen esitys, jolla annettaisiin kansalliset säännökset eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 350/72 30.12.2008 (2008/978/YOS)

Työryhmämietintö 2009:4

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös sisältää säännöksiä EU:n jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä rikosasioiden käsittelyyn liittyvien todisteiden hankkimiseksi. Puitepäätös on osa EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön alalla toteutettavaa vastavuoroisen tunnustamisen toimenpideohjelmaa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Puitepäätös on hyväksytty 18.12.2008. Puitepäätös on pantava täytäntöön kahden vuoden kuluessa sen voimaantulosta.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on valmistunut 16.3.2009. Lausuntotiivistelmä on laadittu. HE on tarkoitus antaa vuonna 2009.

7. Vaikutukset

Puitepäättöksen tavoitteena on rajat ylittävissä tilanteissa helpottaa ja nopeuttaa rikosasiain käsittelyyn liittyvää yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2008

OM036:00/2008

13.19 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RIKOSOIKEUDENKÄYNTÉJÄ KOSKEVIEN TOIMIVALTARISTIRIITOJEN EHKÄISEMISESTÄ JA RATKAISEMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tsekin tasavalta, Puolan tasavalta, Slovenian tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat 20 päivänä tammikuuta 2009 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla tehneet ehdotuksen puitepäättöksen tekemiseksi rikosoikeudenkäyntejä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

5208/09 COPEN 7 + ADD 1 + ADD 2

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättösehdotus koskee tilanteita, joissa kahdella tai useammalla jäsenvaltiolla on toimivalta käsitellä samoja tosiseikkoja rikosoikeudellisessa menettelyssä. Puitepäättösehdotus sisältää säännöksiä tietojenvaihtomenettelystä mahdollisten toimivaltaristiriitojen ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi. Lisäksi ehdotuksessa on säännöksiä siitä, kuinka jäsenvaltioiden tulisi menetellä sopiakseen parhaiten soveltuvasta oikeuspaikasta, kun toimivaltaristiriita havaitaan.

4. Organisointi

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Lindqvist, Janina, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7585

5. Taustatietoja

Puitepäättösehdotus perustuu Eurooppa-neuvoston kokouksessa marraskuussa 2004 hyväksytyyn Haagin ohjelmaan, jossa mainitaan, että mahdollisuuksiin keskittää syyte-toimia yhteen jäsenvaltioon rajatylittävissä asioissa tulisi kiinnittää huomiota.

Puitepääätösehdotuksen taustalla on myös komission vihreä kirja Toimivaltaristiriidoista ja ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, KOM(2005) 696 lopullinen.

6. Aikataulu

Euroopan unionin neuvosto on saavuttanut puitepääätöksestä yleisnäkemyksen 6.4.2009. Neuvosto voi hyväksyä puitepääätöksen eräiden jäsenvaltioiden poistettua parlamentaariset varaumansa. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet puitepääätöksen täytäntöönpanemiseksi 30 kuukautta sen voimaantulosta.

7. Vaikutukset

Puitepääätöksen päätarkoituksena on ehkäistä ja ratkaista toimivaltaristiriitoja ja siten välttää tarpeettomia päällekkäisiä rikosprosesseja ja tuomioita.

8. Muut tiedot

EU/2009/0550

13.20 HAAGIN YLEISSOPIMUS OIKEUSPAIKKASOPIMUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoite on Haagin oikeuspaikkasopimuksia koskevaan yleissopimukseen tekeminen ja sen saattaminen voimaan yhteisön jäsenvaltioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

E 45/16.5.2001, jatkokirjeet 8.3.2002, 28.9.2003 ja 9.9.2008

LaVL 7/2001 vp

Convention on Choice of Court Agreements

Komission ehdotus päätökseksi KOM(2008) 538 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

Oikeuspaikkasopimuksia koskeva yleissopimus on hyväksytty Haagissa kesäkuussa 2005 järjestetyssä diplomaattikonferenssissa ja avattu allekirjoittamista varten 30 päivänä kesäkuuta. Yleissopimus koskee tuomioistuimen oikeuspaikkasopimuksen (ns. prorogaatiosopimuksen) perusteella määräytyvää kansainvälistä toimivaltaa sekä tällaisen sopimuksen perusteella annetun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

4. Organisointi

Suomen edustajat

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen tekeminen kuuluu yhteisön yksinomaisen toimivallan piiriin.

6. Aikataulu

Euroopan yhteisöjen komissio on 5 päivänä syyskuuta 2008 antanut ehdotuksen Euroopan unionin neuvoston päätökseksi oikeuspaikkasopimuksista tehdyn yleissopimuksen

allekirjoittamisesta Euroopan yhteisön puolesta. Allekirjoituspäätös on hyväksytty OSA-neuvostossa marraskuussa 2008. Komissio ei vielä ole tehnyt ehdotusta sopimuksen ratifioimiseksi.

7. Vaikutukset

Tullessaan voimaan Haagin oikeuspaikkasopimuksia koskeva sopimus tulisi ensisijaisesti sovellettavaksi suhteessa sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole unionin jäseniä eivätkä Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioita. Tällaisia valtioita voisivat olla esimerkiksi Yhdysvallat, Kiina ja Japani. Sopimuksen voimaantulo voisi johtaa siihen, että prorogaatiosopimuksen perusteella toimivaltaisen yhdysvaltalaisen tuomioistuimen antama tuomio olisi Suomessa täytäntöönpanokelpoinen ja vastaavasti suomalaisen tuomioistuimen antama yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluva ratkaisu olisi Yhdysvalloissa täytäntöönpanokelpoinen. Tämä olisi merkittävä muutos nykytilaan. Oikeudenkäynnistä tulisi varteenotettava vaihtoehto välimiesmenettelylle riita-asioissa, joissa on liittymiä sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole EU:n tai EFTA:n jäseniä. Yleissopimus lisäisi myös oikeusvarmuutta kansainvälisissä kaupallisissa suhteissa. Oikeuspaikkayleissopimusta voidaan myös pitää ensimmäisenä askeleena kohti maailmanlaajuisia tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomion täytäntöönpanoa koskevaa yleissopimusta.

8. Muut tiedot

EU/2008/1367

Sarjan aiemmat julkaisut vuonna 2009

1. Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2010 - 2013
2. Oikeusministeriön päihdeohjelma
3. Tilastot kertyvät... Tilastot kertovat. Oikeushallintotilastoja vuodelta 2008. Ulosottoimi
4. Oikeusministeriön yhdenvertaisuussuunnitelma
5. OpenOffice.org versio 3. Asennuskäsikirja
6. Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.2.2009
7. Oikeusaputoimistojen toimintakertomus vuodelta 2008
8. Tilivirasto 150:n (oikeusministeriö) tilinpäätös vuodelta 2008
9. Käräjäoikeuksien työtilastoja vuodelta 2008
10. Kuluttajariitalautakunta. Toimintakertomus
11. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan toimintasuunnitelma 2008 – 2011
12. Konsumentklagonämnden. Verksamhetsberättelse 2008
13. Rättshjälpsbyråernas verksamhetsberättelse 2008
14. Oikeusministeriön tasa-arvosuunnitelma 2008 – 2010
15. Sisäisen tarkastuksen uudet järjestelyt

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
puh. (09) 160 03
www.om.fi

PB 25
00023 STATSRÅDET
tfn (09) 160 03
www.jm.fi